

Υψώνουν τείχη σε μετανάστες τους οποίους έχουν ανάγκη Σελ. 10

ΤΟ ΔΔΙΕΞΟΔΟ
Τα περιοριστικά μέτρα στερούν πολύτιμα εργατικά χέρια

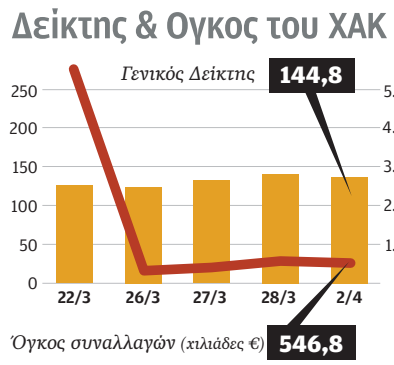
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
Εξετάζουν «μετανάστευση» λόγω έλλειψης προσωπικού

ΙΤΑΛΙΑ
Με την αύξηση ξένων εργατών θα μειωθεί το χρέος

ΟΙ ΠΙΕΣΕΙΣ
Νέα δεδομένα από την άνοδο της ξενοφοβικής ακροδεξιάς

Αδειάζει η κλεψύδρα για διοικητή

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο πρόεδρος έχει επιλέξει για τη θέση τον δρ Χριστόδουλο (Χριστιάκη) Πατσαλίδη

Η αντίστροφη μέτρηση για ανακρίβωση του νέου διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου έχει αρχίσει. Η θητεία του σημερινού κεντρικού τραπεζίτη κ. Κωνσταντίνου Ηροδότου, λήγει στις 11 Απριλίου και έως τότε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης θα πρέπει να ανακοινώσει τις αποφάσεις του. Οι έως τώρα πληροφορίες αναφέρουν ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει ήδη πάρει τις αποφάσεις του και θα ανακοινωθούν από στιγμή σε στιγμή. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ακόμα ότι κατά πάσα πιθανότητα θα έχουμε νέο διοικητή και ότι ο εκλεκτός του προέδρου είναι ο τέως αναπληρωτής CEO της Τράπεζας Κύπρου, κ. Χριστόδουλος (Χριστιάκης) Πατσαλίδης. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης είχε διπλά τον έμπειρο τραπεζίτη κ. δρ Χρ. Πατσαλίδη από την αρχή της υποψηφιότητάς του για πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ μετά την εκλογή του τον διόρισε ως ειδικό σύμβουλο για θέματα οικονομίας. Το όνομά του ήταν και στη «χρυσή τριάδα» για υπουργός Οικονομικών της Κύπρου, όταν ανέλαβε τα νηπία του κράτους ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης. Σελ. 3

Η Κίνα δεν αποτελεί πλέον επενδυτικό Ελντοράντο

Οι αμερικανικές επιχειρήσεις βλέπουν τις εμπορικές συναλλαγές τους με την Κίνα να μειώνονται, με φόντο μεταξύ άλλων τις γεωπολιτικές εντάσεις αλλά και την προσπάθεια του Πεκίνου να αποκτήσει αυτάρκεια. Η κινεζική οικονομία αναπτύχθηκε το 2023 με ρυθμό 5,2%, ο οποίος συγκαταλέγεται στους πιο ασθενικούς των τελευταίων δεκαετιών, και η κινεζική αγορά γίνεται όλο και λιγότερο ελκυστική για τους κολοσσούς της Δύσης. Επιπλέον, οι Κινέζοι καταναλωτές, ξεδιούχοι πλέον λιγότερα, ειδικά σε ξένα προϊόντα. Σελ. 13

ΕΛΛΑΔΑ Η «νέα οικονομία» τρέχει με χίλια

Τριπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης σε σύγκριση με τους λοιπούς κλάδους της οικονομίας πέτυχαν το 2023 στην Ελλάδα οι κλάδοι της λεγόμενης «νέας οικονομίας», όπως της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών, της υψηλής τεχνολογίας και της έρευνας και ανάπτυξης. Η νέα οικονομία πέτυχε ρυθμό ανάπτυξης 11,2% έναντι 2,8% των άλλων κλάδων. Σελ. 18

ΑΗΚ ΚΑΙ ΥΠ. ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Ψάχνουν λύσεις για έξυπνους μετρητές

Εναλλακτικές λύσεις για το θέμα των έξυπνων μετρητών ψάχνει η ΑΗΚ, μετά την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου να ακυρώσει την κατακύρωση του διαγωνισμού στη CYTA. Το ενδεχόμενο απευθείας ανάθεσης σε ιδιώτη σκέφτεται το υπουργείο. Αισιοδοξία για άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρισμού έως τον Δεκέμβριο, εξέφρασε ο υπ. Ενέργειας. Σελ. 4

Ερχονται ESG υποχρεώσεις για εταιρείες

Οι τράπεζες θα το προσμετρούν. **Νέο** διατραπεζικό έργο αξιολόγησης επιχειρήσεων βάσει των κριτηρίων ESG εισάγεται στην κυπριακή αγορά, μέσω της πλατφόρμας «Synesgy». Μέσω ερωτηματολογίου που θα απαντούν οι εταιρείες, θα δείχνει τον βαθμό συμμόρφωσής τους όσον αφορά τα κριτήρια ESG και την πρόσβλη μετάβαση. Οι τράπεζες θα το λαμβάνουν αυστηρά υπόψη. Σελ. 3

Με e-kofini από τον παραγωγό στον καταναλωτή

Τιμές γεωργικών προϊόντων
Ενα ψηφιακό εργαλείο το οποίο θα ενισχύσει τη διαφάνεια σε σχέση με τις τιμές των γεωργικών προϊόντων ετοιμάζει το υπ. Γεωργίας. Πρόκειται για το e-kofini, το οποίο θα καταγράφει τις μέσες τιμές προϊόντων από τον παραγωγό σε υπεραγορές και φρουταριές δίνοντας τα πραγματικά δεδομένα για το κόστος του προϊόντος που φτάνει στον καταναλωτή. Σελ. 4

■ **Συναγερμός από την αύξηση μεταναστευτικών ροών.** Σελ. 5

ΡΑΓΔΑΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η οικονομία «χαλάλ» θα φθάσει στα 7,7 τρισ.

Σε διαρκή ανοδική πορεία βρίσκεται η λεγόμενη ισλαμική οικονομία «χαλάλ», όπως αποκαλείται η οικονομική, επενδυτική και αποταμιευτική δραστηριότητα όταν εμπίπτει στα επιτρεπόμενα όρια από τη σαρία. Αναμένεται πως το 2025 θα φτάσει παγκοσμίως στα 7,7 τρισ. δολ. Θα έχει υπερδιπλασιαστεί σε μια δεκαετία. Το 2015 έφθανε τα 3,2 τρισ. δολ. Σελ. 9

ΤΡΙΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

Αυξήθηκαν αισθητά οι κροίσοι στην Ινδία

Η πόλη της Βομβάης φιλοξενεί πλέον περισσότερους διασκατομμυριούχους από το Πεκίνο, γεγονός που τονίζει την αυξανόμενη οικονομική επιρροή της Ινδίας. Παγκόσμια πρωτεύουσα του πλούτου παραμένει και το 2024 η Νέα Υόρκη, ακολουθεί το Λονδίνο και στην τρίτη θέση η Ινδία. Την πρώτη πεντάδα συμπληρώνουν το Πεκίνο και η Σαγκάη. Σελ. 12

ΑΚΡΙΒΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΑΛΚΟ

Η τιμή του κακάο «πικρίζει» τη σοκολάτα

Με τις διεθνείς τιμές του κακάο να έχουν υπερδιπλασιαστεί από την αρχή του χρόνου και να έχουν ξεπεράσει ακόμη και αυτές του χαλκού, το ταπεινό σοκολατένιο αυγό θα είναι ένα ακριβό δώρο φέτος το Πάσχα. Οι ασθένειες που έχουν «ατυχήσει» τα κακάοδεντρα και οι κακές καιρικές συνθήκες στις φυτείες της Δυτικής Αφρικής έχουν εκτοξεύσει τις τιμές. Σελ. 11

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Οι τράπεζες στην εποχή των νέων τεχνολογιών

Η περίοδος που διανύουμε δημιουργεί έντονες ανησυχίες για την ασφάλεια σημαντικών ψηφιακών υποδομών. Μεταξύ αυτών, σημαντικότερες θεωρούνται αυτές των τραπεζών, και προς αυτή την κατεύθυνση η εποπτεία που ασκεί η ΕΚΤ είναι σαφώς επικεντρωμένη. Τα προηγούμενα χρόνια, η ψηφιοποίηση των τραπεζικών υπηρεσιών κατέστη αδήριτη ανάγκη αναγκάζοντας πολλές τράπεζες να κινηθούν γρηγορά και αποφασιστικά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να προκληθεί κάποιο χάος αφού μαζί με τα παραδοσιακά συστήματα εμφανίστηκαν και νέες λύσεις τρίτων παρόχων που θα επέτρεπαν την αναβάθμιση στη νέα εποχή. Η πρώτη αξιολόγηση από πλευράς ΕΚΤ ανέδειξε την ανάγκη περισσότερων επενδύσεων στην τεχνολογία. Πριν από όλα όμως, ανέδειξε την ανάγκη αλλαγής νοοτροπίας. Της

νοοτροπίας που θέλει την τεχνολογία ως μέσο εξοικονόμησης λειτουργικού κόστους και βελτίωσης του πολύ σημαντικού δείκτη έξοδα προς έσοδα. Η ανθεκτικότητα των τραπεζών είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ικανότητά τους να ανταπεξέλθουν σε δύσκολες καταστάσεις σχετικά με την κυβερνοασφάλεια των συστημάτων τους και κυρίως την ομαλή συνέχεια παροχής των υπηρεσιών τους. Η άτακτη ψηφιοποίηση των υπηρεσιών φέρνει στο προσκήνιο την πολυπλοκότητα των συστημάτων όπως έχει διαμορφωθεί στο νέο περιβάλλον. Η εποπτική αξιολόγηση είναι έντονη και προετοιμάζεται να γίνει εντονότερη καθώς προχωρούμε. Ήδη οι απαιτήσεις έχουν διαφοροποιηθεί καθώς προκύπτει η ανάγκη όπως τα διοικητικά συμβούλια των τραπεζών ενισχυθούν με άτομα που θα έχουν

ουσιαστικές και σε βάθος γνώσεις για τις νέες τεχνολογίες και την κυβερνοασφάλεια. Σύμφωνα με τους επόπτες, οι τράπεζες περιμένει πολλή δουλειά για να φτάσουν στο ελάχιστο των εποπτικών απαιτήσεων. Το πιο απλό που θα πρέπει άμεσα να διορθωθεί έχει να κάνει με την απαιτησία όπως ένα μη εκτελεστικό μέλος σε κάθε διοικητικό συμβούλιο προέρχεται από τον χώρο της τεχνολογίας. Αυτό είναι κάτι εντελώς καινούργιο, καθώς η έως τώρα πρακτική ήταν η στελέχωση των διοικητικών συμβουλίων με στελέχη από το λογιστικό και το οικονομικό επάγγελμα. Οι απαιτήσεις όμως δεν σταματούν στη στελέχωση. Η ορθολογική προσέγγιση του ζητήματος προνοεί τη δημιουργία λεπτομερούς χαρτογράφησης όλων των τεχνολογικών συ-

στημάτων και των μεταξύ τους αλληλεπάρτησεων, συμπεριλαμβανομένων των λύσεων που προσφέρουν τρίτοι πάροχοι. Επιπλέον, η χαρτογράφηση αυτή θα πρέπει να δοκιμάζεται στην πράξη και να εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ψηφιακής στρατηγικής. Όσον αφορά στην ασφάλεια, η απαίτηση έχει να κάνει με μια πολύ-επίπεδη αρχιτεκτονική που θα αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις απειλές που προέρχονται είτε από το εσωτερικό, είτε από το εξωτερικό περιβάλλον. Τέλος, η ασφάλεια των δεδομένων αναδεικνύεται ως θέμα υψηλής σημασίας καθώς χρειάζεται να διασφαλιστεί η κατάλληλη φύλαξη και η αποτελεσματική επαναφορά τους. Αυτό το τελευταίο αποτελεί και τη βάση πάνω στην οποία προετοιμάζονται οι ασκήσεις ακραίων σεναρίων της ΕΚΤ.

Ενας άλλος παράγοντας –που πολλές φορές αγνοείται– έχει να κάνει με την επικοινωνία. Η καλά προετοιμασμένη επικοινωνιακή στρατηγική για τον χειρισμό κυβερνοεπιθέσεων ή ψευδών ειδήσεων αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας. Και στις δύο περιπτώσεις ο κίνδυνος μιας άτακτης απόσυρσης καταθέσεων (bank run) είναι ορατός, και άρα η καλά προετοιμασμένη αντίδραση είναι σημαντική. Άλλωστε, κάθε προσεκτικός παρατηρητής είδε πριν από ένα χρόνο πως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατάφεραν μέσα σε λίγες ώρες να θέσουν εκτός λειτουργίας τράπεζες. Η περιφερειακή τραπεζική κρίση που έγινε στις ΗΠΑ τον Μάρτιο και Μάιο του 2023 άφησε πίσω της τρία θύματα. Πρόκειται για τις τράπεζες Silicon Valley, Signature και First Republic.

5 1291296 000378

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας; Έχεις cashback!

KATEBAΣE TO TΩPA

HELLENIC BANK

μπλε

Φεστιβάλ φωτογραφίας Λεμεσού

H BPRArts Cultural Management, παρουσιάζει το 2ο «Φεστιβάλ Φωτογραφίας Λεμεσού» - «LFP - Limassol Photography Festival», το οποίο είναι φέτος αφιερωμένο στον αθλητισμό και έχει τον τίτλο «Αθλος» - «Athlos». Το Φεστιβάλ, το οποίο ξεκινά στις 11 Απριλίου και θα διαρκέσει μέχρι τις 7 Μαΐου 2024, υλοποιείται σε συνεργασία με τη Γαλλική Πρεσβεία στην Κύπρο, το Γαλλικό Ινστιτούτο Κύπρου, το υφυπουργείο Πολιτισμού Κύπρου και το Δήμο Λεμεσού.

Με αφορμή τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες που θα πραγματοποιηθούν το 2024 στη Γαλλία, και με την ιδιαίτερη υποστήριξη της Γαλλικής Πρεσβείας στην Κύπρο και του Γαλλικού Ινστιτούτου, το φετινό «Φεστιβάλ Φωτογραφίας Λεμεσού» εστιάζει στις αξίες, την ομορφιά και τη σημασία του αθλητισμού. Στοιχείο να μεταφέρει το Ολυμπιακό Πνεύμα και να οδηγήσει το κοινό σε μια νέα εικαστική περιδιάβαση μέσα στον μαγικό κόσμο της αθλητικής φωτογραφίας, τα έργα κορυφαίων φωτογράφων / καλλιτεχνών.

Το φετινό Φεστιβάλ, περιλαμβάνει συνολικά 7 παράλληλες, κυρίως υπαίθριες εκθέσεις με θέμα τον αθλητισμό. Συμμετέχουν 28 τοπικοί και διεθνείς φωτογράφοι, και θα αναδειχθούν διάφορα αθλήματα, παγκόσμιοι αγώνες, καθώς και πορτρέτα διακεκριμένων αθλητών.

Το «Φεστιβάλ Φωτογραφίας Λεμεσού» - «LFP - Limassol Photography Festival», έχει ποσοποιηθεί ως μέρος της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας για το 2024 από την Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Παρισιού 2024. Αυτή η διάκριση αναδεικνύει την σύμπνοια του με τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του Παρισιού του 2024.

Μέσα από τα μάτια τοπικών και διεθνών αθλητικών επαγγελματιών φωτογράφων, το Φεστιβάλ θα παρουσιάσει εντυπωσιακές φωτογραφίες, κάποιες από τις οποίες είναι πρωτότυπες, εμπνευστικές και καλλιτεχνικές, από γνωστά και λιγότερο γνωστά αθλήματα, ληφθείσες κατά τη διάρκεια σημαντικών εθνικών και διεθνών αθλητικών διοργανώσεων.

Στο σημείο αυτό του καλλιτεχνικού διευθυντή γράφει: «Ο «Αθλος» σε οδηγεί πέρα από τη γραμμή του τερματισμού, μέσα στο κώρο της φωτογραφίας, εμπνευστώντας στα αληθινά συναισθήματα, την ακλόνητη αποφασιστικότητα και τις ιστορίες που αναπτύσσονται μέσα στους χώρους του αθλητισμού. Σε κάθε φωτογραφία, οι φωτογράφοι καταγράφουν περισσότερα από απλά απτά στιγμιότυπα. Αποτυπώνουν το πνεύμα, το πάθος και τη συνεχή αναζήτηση της αριστείας, καθώς κάθε φωτογραφία αποτελεί ένα κεφάλαιο στον ανεπίπεδο ιστορία του αθλητισμού. Η αθλητική φωτογραφία έχει παιξει καταλυτικό ρόλο και είναι ένα είδος που προκαλεί συνεχώς τα όρια του μέσου και τα εργαλείων της κάθε εποχής, και σήμερα περισσότερο από ποτέ. Η εξέλιξη της και η προέγερση της κατά την διάρκεια των ετών, έχει αλλάξει τη φαντασία και την αντίληψή μας για το τι είναι και πώς παρουσιάζεται ο αθλητισμός».

Συμμετέχουν οι φωτογράφοι: Σελήνη Αλεξία / Πάρις Ανδρέου / Δημήτρης Βαττίς / Alexis Berg / Jeremy Bernard / Paul-Henri Cahier / Gerry Cranham / Monica Dalmasso / Corinne Dubreuil / Άγγελος Ζυμάρς / Laurent Guadin / Ανδρέας Ιακώβου / Αναστασία Καρεκλά / Στέφανος Κουρατζής / Maxim Korotchenko / Γιάννης Κούρτογλου / Κώστας Κωνσταντίνου / Jean-Baptiste Liautard / Γιώργος Μιχαήλ / Anne-Christine Poujoulat / Julien Poupard / Νίκος Σαββίδης / Πάμπος Σαββίδης / Σάκνς Σαββίδης / Χαρά Σαββίδη / Alain Schroeder / Franck Seguin / Charlotte Wilson.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

3ο διεθνές μουσικό φεστιβάλ Breach 2024

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Για τρίτη συνεχώς χρονιά το φεστιβάλ πειραματικής μουσικής και ελεύθερου αυτοσχεδιασμού Breach διοργανώνεται από τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Make Music Cyprus στις 7 και 8 Απριλίου 2024 στο Κτήριο 53 - Πυρήνας Πειραματικών Τεχνών Λευκωσίας στη Χρυσολιμνίτσα και γι' αυτό το πολύ ενδιαφέρον φεστιβάλ μιλήσαν στην «Κ» η Άντρια Νικοδήμου, ιδρύτρια και συνδιοργανώτρια φεστιβάλ Breach, και ο συνδιοργανωτής του φεστιβάλ, δρ Άλκνς Νικολαΐδης.

«Τρίτη χρονιά γι' αυτό το φεστιβάλ... Πώς προέκυψε η ιδέα για και ποι είναι οι στόχοι του;»
«Άντρια: Ασχολούμαι με αυτό το είδος μουσικής τα τελευταία 15 χρόνια με βάση μου την Αμερική. Ήταν ένα όνειρο που είχα, κάποια στιγμή να μεταφέρω την αγάπη μου γι' αυτή τη μουσική πρακτική και στην Κύπρο. Βρήκα την ευκαιρία όταν επέστρεψα στα πάτρια εδάφη, να αρχίσω την προσπάθεια με αυτό το φεστιβάλ. Να δημιουργηθεί μία πλατφόρμα όπου θα άρχιζε να κτιζείται σιγά-σιγά η σκηνή του συγκεκριμένου μουσικού ιδιώματος και στην Κύπρο, χρησιμοποιώντας όλες τις εμπειρίες, γνώσεις και συνεργασίες που κουβαλούσα μαζί μου.

«Άλκνς: Με τον ελεύθερο αυτοσχεδιασμό ήρθα για πρώτη φορά σε επαφή, σαν θεατής, το 2013 στην Αμερική. Φευχόντας από εκείνη τη συναυλία μου δημιουργήθηκαν πάρα πολλά μουσικά ερωτήματα που με ώθησαν στο να εμβαθύνω όσο μπορούσα τις γνώσεις μου στο είδος, πηγαινοντας συχνά σε συναυλίες τέτοιας αισθητικής. Σε μια από αυτές τις συναυλίες, στη Βοστώνη, γνώρισα την Άντρια η οποία ήταν μέλος ενός μουσικού συνόλου που καθοδηγούσε ένα ιστορικό μεγαθύρο του είδους, τον Joe Morris. Επιστρέφοντας στην Κύπρο και μετά από αρκετά χρόνια τα σπέρμα ευθυγράμμιση και συναντήθηκαν ξανά με την Άντρια όπου μέσα από τις κουβέντες μας φάνηκε ότι ήθελαμε

«Οι μουσικοί οργανισμοί/φεστιβάλ της Κύπρου που συνεργάζονται με φορείς στη Μέση Ανατολή είναι πολύ λίγοι. Αυτό μπορεί να αποδεικνύει πως δεν είναι γνωστό ότι πράγματι υπάρχουν χρυσές μουσικές κοινότητες που είναι άξιες προς μίμηση και έχουν πολλά να διδάξουν και σε εμάς» λέει η Άντρια Νικοδήμου.

«Είναι μεγάλη τιμή να μπορούμε να συνεργαζόμαστε και με τα δύο αυτά φεστιβάλ [σ.σ. στη Βηρυτό και στη Σουλεϊμάνιγια], αλληλοστηρίζοντας τις προσπάθειες που γίνονται στην ενίσχυση αυτής της μουσικής σκηνής στη νοτιοανατολική Μεσόγειο» λέει ο δρ Άλκνς Νικολαΐδης.

και οι δύο να δημιουργήσουμε στην Κύπρο μια κοινότητα πειραματικής μουσικής με έμφαση στον ελεύθερο αυτοσχεδιασμό, έτσι ώστε να βάλουμε και εμείς ένα λιθαράκι στον πολιτιστικό πυλώνα της Κύπρου.
«Τι συνιστά αυτοσχεδιασμό και πειραματική μουσική;»
«Άλκνς: Πειραματική μουσική είναι κάθε μουσική που ξεπερνά τα υπάρχοντα όρια και τους ορισμούς του κάθε μουσικού είδους. Αντιτίθεται και αμφισβητεί τις θεσμοθετημένες συνθετικές, ερμηνευτικές και αισθητικές συμβάσεις στη μουσική.

«Άντρια: Εδώ θα μπορούσαμε βέβαια να μιλήσουμε/φιλοσοφήσουμε για τον μακρόκοσμο και τον μικρόκοσμο του κάθε μουσικού/καλλιτέχνη που πειραματίζεται, ανάλογα με τις γνώσεις, εμπειρίες και τα ακούσματα που κουβαλά. Κάτι που βγάζει κάποιον «έξω» από κάτι που ήταν συνθηματικός να κάνει (πειραματίστηκε με κάτι νέο) για τον μικρόκοσμο του, θα μπορούσαμε να πούμε είναι πειραματικό. Στο γενικότερο πλαίσιο όμως, στο μακρόκοσμο αυτό μπορεί να μη ληφθεί ως πειραματικό. Η έννοια ελεύθερος αυτοσχεδιασμός από την άλλη, είναι μια μουσική πρακτική που θα μπορούσαμε να πούμε ότι κατατάσσεται ως πρακτική στην πειραματική μουσική. Σε μια πρώτη προσπάθεια ερμηνείας θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο ελεύθερος αυτοσχεδιασμός είναι μία μέθοδος δημιουργίας μουσικής χωρίς την απαίτηση υπάρξει συγκεκριμένος αρμονίας ή συγκεκριμένου ρυθμού και χωρίς τη δεσμευτική προήγηση ενός μουσικού κειμένου είτε υπό μορφή παρτιτούρας, είτε υπό οποιαδήποτε άλλη μορφή κανονιστικού σχεδιασμού που υποδεικνύει την εξέλιξη της μουσικής πράξης.

«Πόσο κοινά είναι στην Κύπρο ο αυτοσχεδιασμός και η πειραματική μουσική;»
«Άντρια: Ας μην ξεκινάμε ότι η λέξη της νοτιοανατολικής Μεσο-

γειου υπήρξε ανά τους αιώνες σπινθηροειδής πολιτισμών και εμπορικό πέρασμα μεταξύ τριών πειρών. Λαοί με διαφορετικές κουλτούρες και παραδόσεις έρχονταν σε επαφή, χρησιμοποιώντας έναν κοινό κώρο, ο οποίος οδήγησε σε πολιτισμικές ζυμώσεις και σε ένα απύθμενο πλούτο μουσικών κατευθύνσεων, ο οποίος επιβιώνει μέχρι τις μέρες μας με βασικό γνώμονα τον αυτοσχεδιασμό. Σήμερα, πολλοί Κύπριοι/πολλές Κύπριες μουσικοί που ασχολούνται με τον ελεύθερο αυτοσχεδιασμό και την πειραματική μουσική διατρέπουν παγκοσμίες, δημιουργώντας πρωτότυπο έργο και συνεργάζονται με μουσικούς διεθνούς φήμης χωρίς όμως να έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τη δουλειά τους στην Κύπρο.

«Άλκνς: Ταυτόχρονα, ούτε το κοινό έχει εύκολη πρόσβαση σε αυτά τα ακούσματα με αποτέλεσμα να ακούγεται στα αφτιά του κάτι το ξένο και δυσνόητο, έχοντας τη λάθος ιδέα ότι η μουσική αυτή είναι φασαρία, θόρυβος, ήχοι χωρίς σημασία και έννοια. Αποτέλεσμα των παραπάνω, η πειραματική μουσική να φαίνεται κάτι εξειδικευμένο που δημιουργείται για εξοικειωμένους ακροατές/μουσικούς, οι οποίοι ίσως καταλαβαίνουν λίγο καλύτερα τη δουλειά πίσω από το τελικό μουσικό αποτέλεσμα, κάτι το οποίο ο-

δηγει την ελάχιστη παρουσία της στην κυπριακή μουσική σκηνή.

«Συνεργάζεστε με «ανεξερεύνητες» μουσικά περιόχες της περιοχής μας... ή δεν είναι τόσο άγνωστες τελικά;»

«Άντρια: Έχει μεγάλο ενδιαφέρον αυτή η ερώτηση. Σε μεγάλο βαθμό είναι άγνωστες, κυρίως λόγω του φόβου εξερεύνησης από εμάς τους ίδιους. Κάτι το οποίο αναγνωρίζεται από ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα και από το υφυπουργείο Πολιτισμού της Κύπρου, που στη προσπάθειά τους να χτίσουν πολιτιστικές γέφυρες μεταξύ Κύπρου και Μέσης Ανατολής θέτουν ως ένα από τους βασικούς στόχους τους τις συνεργασίες των κυπριακών οργανισμών και φεστιβάλ, με οργανισμούς από τη Μέση Ανατολή και την προώθηση των έργων κυπρίων μουσικών στις χώρες της νοτιοανατολικής Μεσογείου. Παρ' όλες τις προσπάθειες όμως, οι μουσικοί οργανισμοί/φεστιβάλ της Κύπρου που συνεργάζονται με φορείς στη Μέση Ανατολή είναι πολύ λίγοι. Αυτό μπορεί να αποδεικνύει πως δεν είναι γνωστό ότι πράγματι υπάρχουν χρυσές μουσικές κοινότητες που είναι άξιες προς μίμηση και έχουν πολλά να διδάξουν και σε εμάς. Κανείς μας όμως δεν θα μπορούσε να φανταστεί ένα φεστιβάλ αυτοσχεδιασμού και πειραματικής μουσικής στη Βηρυτό ή στη Σουλεϊμάνιγια.

«Άλκνς: Βιώνουμε μία κοινότητα που χτίστηκε μέσα από βάθος χρόνου μέσα από πολλές πρακτικές δυσκολίες, όπως συχνές διακοπές ρεύματος, μειωμένες ευκαιρίες χρηματοδότησης, πολέμους, πολιτικούς θρησκευτικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, γύρω από τις οποίες όλα προσαρμόζονται και συνεχίζονται να εξελίσσονται με βασικό γνώμονα τη θέληση για εξερεύνηση και δημιουργία. Είναι παράδειψη να μη σημειώσουμε ότι ακόμη και μέσα από αυτές τις δυσκολίες, γεννιούνται καινούργιες μουσικές ιδέες και συνεργασίες και παρόλα τα θλιβερά συμβάντα που είναι υπό εξέλιξη, τα φεστιβάλ θα πραγματοποιηθούν! Είναι μεγάλη τιμή να μπορούμε να συνεργαζόμαστε και με τα δύο αυτά φεστιβάλ, αλληλοστηρίζοντας τις προσπάθειες που γίνονται στην ενίσχυση αυτής της μουσικής σκηνής στη νοτιοανατολική Μεσόγειο.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Μικρά συζυγικά εγκλήματα

Συνεχίζονται από το Θέατρο «Διώνυσος» οι παραστάσεις της μαύρης κωμωδίας του Ερίκ Εμανουέλ Σμιτ, «Μικρά συζυγικά εγκλήματα», σε σκηνοθεσία Σώτου Σταυράκη. Το έργο αυτό είναι μια ψυχανάλυση και ανατομία των σύγχρονων σχέσεων. Εκτυλίσσεται επί σκηνής ένα ψυχολογικό δράμα διάρκειας 1 ώρας και 20 λεπτών, που αγγίζει ταυτόχρονα τα όρια της μαύρης κωμωδίας που βάζει προβλήματα για δυνατούς λύτες. Πρόκειται για ένα έργο που χρειάζεται όχι μόνο ειλικρίνεια αλλά κυρίως τόλμη προς τον ίδιο τον εαυτό μας, για να αντέξουμε τα ερωτήματα που μας γεννούνται καθώς η παράσταση εκτυλίσσεται. Μας ωθεί να ψάξουμε να ακόμα να αμφισβητήσουμε τα ίδια μας τα κίνητρα σε μια σχέση. Συμμετέχουν οι ηθοποιοί: Έλενα Χριστοφή, Χρήστος Γιάγκου. Παραστάσεις (Λευκωσία): Παρασκευή, Σάββατο στις 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 7:00 μ.μ. μέχρι τις 21 Απριλίου. Πληροφορίες: 22818999 & 99621845.

Karayan: The Golden Eras

Για τη σημαντική προσφορά του Ανδρέα Καραγιάν στις Τέχνες και τα Γράμματα και με αφορμή τα 80 χρόνια του και την 50ετή του δημιουργία, ο Δήμος Λεμεσού διοργανώνει αναδρομική έκθεση της ζωγραφικής του συνδυάζοντας τα εγκαίνια της με τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Συνειδήσης της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Η έκθεση θα διαρκέσει από τις 5 Απριλίου έως και τις 11 Μαΐου. Προγραμματισμένες ξεναγασίες δωρεάν

Συνεχίζονται από το Θέατρο «Διώνυσος» οι παραστάσεις της μαύρης κωμωδίας του Ερίκ Εμανουέλ Σμιτ, «Μικρά συζυγικά εγκλήματα», σε σκηνοθεσία Σώτου Σταυράκη.

για το κοινό θα πραγματοποιηθούν από τον Επιμελητή παρουσία του καλλιτέχνη στους χώρους της έκθεσης, τις Τρίτες, 9-16-23 & 30/4/2024 από τις 14:30-15:30. Ωράριο έκθεσης: Τρίτη - Παρασκευή, 10:00 - 18:00 και Σάββατο, 10:00 - 14:00. Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού - Αποθήκες Παπαδάκη, είσοδος ελεύθερη.

Τρεις Φωτογραφικές Διαδρομές

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας παρουσιάζει την προσωρινή έκθεση Τρεις Φωτογραφικές Διαδρομές - Λευκωσία: Άνθρωποι και Τόποι. Η έκθεση συγκεντρώνει πληθώρα ιστορικών φω-

τογραφιών από το Φωτογραφικό Αρχείο «Το Μάτι» του Μουσείου, οι οποίες «εικονογραφούν» την πρωτεύουσα του τόπου μας στο πέρασμα της στον χρόνο. Τρεις φωτογραφικές διαδρομές, τρία μέρη τα οποία εξελίσσονται διαδοχικά ως μία ουσιαστική έκθεση: Μέρος 1: 1878-1950, Μέρος 2: 1950-1960 και Μέρος 3: 1960-2004. Το πρώτο μέρος της τριλογίας περιλαμβάνει καρτ ποστάλ και φωτογραφικό υλικό των πρώτων φωτογράφων της πόλης από το 1878 μέχρι και το 1950. Οι φωτογραφίες ανήκουν είτε σε σημαντικούς φωτογράφους που επισκέφθηκαν το νησί από τα τέλη του 19ου αιώνα και έπειτα είτε σε επαγγελματίες Κύπριους φωτογράφους που αποτύπωσαν ό, τι τους εντυπωσίασε. Εγκαίνια 9 Απριλίου, ώρα 6:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης (Μέρος 1) έως 19 Μαΐου. Λεβέ-

Για τη σημαντική προσφορά του Ανδρέα Καραγιάν στις Τέχνες και τα Γράμματα και με αφορμή τα 80 χρόνια του και την 50ετή του δημιουργία, ο Δήμος Λεμεσού διοργανώνει αναδρομική έκθεση της ζωγραφικής του.

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο παρουσιάζει την προσωρινή έκθεση Τρεις Φωτογραφικές Διαδρομές - Λευκωσία: Άνθρωποι και Τόποι. Η έκθεση συγκεντρώνει πληθώρα ιστορικών φωτογραφιών από το Φωτογραφικό Αρχείο «Το Μάτι» του Μουσείου.

τειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, Ιπποκράτους 15-17, Λευκωσία.

Ενας κόσμος που χάνεται

Η σειρά των έργων «Ενας Κόσμος που Χάνεται» στη γκαλερί Κυπριακή Γωνιά στη Λάρνακα είναι η δική ματιά του καλλιτέχνη στην παραδοσιακή τέχνη της Κύπρου, που όπως λέει και ο ίδιος είναι μια τέχνη η οποία μια μέρα θα χαθεί, όπως τόσο άλλα «διαμάντια», τα οποία αποτελούν την πολιτιστική μας κληρονομιά. «Μπορώ ακόμη να πω ότι είναι από υποχρέωσή η, περισσότερο, από σεβασμό, που προσπαθώ να τιμήσω τέτοιους χαρακτήρες, οι οποίοι συνεχι-

ζουν να σπώνουν ψηλά τα επιτεύγματα της παράδοσής μας - τον Τσαγκάρη, τον Επιπλοποιό, τον Αργυροκόο, τον Χαλκοκόρο, την Δαντελοποιό, τον Υφαντή και τόσους άλλους. Τα εργαστήρια τους είναι πραγματικοί θησαυροί - χώροι διαχρονικοί, μα καταδικασμένοι να μετατραπούν σε σύγχρονες καφετέριες, να εγκαταλειφθούν ή, ακόμη, να καταδαφιστούν». Διάρκεια έκθεσης έως 20 Απριλίου. Γκαλερί Κυπριακή Γωνιά, Σταδίου 45, Λάρνακα.

Εκθεση Χαράς Σαββίδου

Η εικαστικός και γλύπτρια Χαρά Σαββίδου παρουσιάζει στο οίκημα του Ε.ΚΑ.ΤΕ.

τον τελευταίο κύκλο των γλυπτών και κολάζ της, που χαρακτηρίζονται από το αιθέριο των πολλών διαπερών επιφανειών και κτιζούν συσχετισμούς με τη φύση και τον άνθρωπο. Η εικαστικός γράφει για τη νέα της δουλειά: «Πηγή, νερό, το ποτάμι, η ρευστότητα, η διαφάνεια. Βλέπω τον κόσμο μέσω φυσικών και νοητών σχέσεων, αόρατα ή εμφανή πλέγματα, σε μια ατέλειωτη ροή αλλαγής και εξάρτησης. Με γοητεύει η φύση και είναι πηγή έμπνευσης. Βλέπω στοιχεία ανάπτυξης χώρου μα και χρόνου μέσα στις διακλαδώσεις, βλέπω άζωτες στους κορμούς καθώς και ρευστότητα». Διάρκεια έκθεσης ως 15 Απριλίου. Οίκημα του Ε.ΚΑ.ΤΕ., οδός Παιώνος 11, Λευκωσία.

Ενα σακί σώμα

Το Κέντρο Σύγχρονες Τέχνες ΔΙΑΤΟΠΟΣ παρουσιάζει τη νέα εικαστική πρόταση της Κατερίνας Σταύρου με τίτλο «Ενα σακί σώμα», σε επιμέλεια της Δάφνης Νικίτα. Η έκθεση μοιάζει σαν μια γροθιά έτοιμη να συνθλιφθεί ότι περιορίζει την ατομική αλλά και συλλογική ελευθερία. Η Σταύρου πειραματίζεται με διάφορα υλικά και τεχνικές για να προσεγγίσει και να επαναπροσδιορίσει το σώμα και την φόρμα του δημιουργώντας γλυπτικά και εγκαταστάσεις που υποδηλώνουν τις προσωπικές της αναζητήσεις. Σημαντικό ρόλο στην έκθεση έχουν τα σκίτσα, τα οποία αποτελούν μέρος της αρχικής έρευνας της με ζωντανό μοντέλο, που λειτουργούν ως μελέτες του σώματος, της φόρμας και του όγκου που καταλήγουν μετέπειτα στις τρισδιάστατες γλυπτικές μορφές και στην εγκατάστασή... Κέντρο Σύγχρονες Τέχνες Διάτοπος, οδός Κρήτης 11, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλεφώνω 22766117, www.diatopos.com. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι και την Παρασκευή 19 Απριλίου 2024.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλ.Σ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αι.Σ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΑΛΛΗΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΑΤΣΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Θέμα ωρών η απόφαση για διοικητή της Κεντρικής

Φαίνεται να έχει κλειδώσει το όνομα του πρώην deputy CEO της Τρ. Κύπρου, Χρ. Πατσαλίδη

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Αντίστροφη μέτρηση για τη θέση του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, καθώς στις 11 Απριλίου λήγει η ημερίδα του κ. Κωνσταντίνου Ηροδότου. Φαίνεται να έχει λάβει τις αποφάσεις του ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Νίκος Χριστοδουλίδης και είναι θέμα ωρών η ανακοίνωση του ονόματος που θα διαδεχθεί τον κ. Ηροδότου. Φαίνεται πλέον να έχει «κλειδώσει» το όνομα του πρώην deputy CEO της Τράπεζας Κύπρου και στενού συνεργάτη του προέδρου Χριστοδουλίδη, κ. Χριστόδουλου Πατσαλίδη και να μην ανανεώνει τη θητεία του κ. Κωνσταντίνου Ηροδότου, παρότι έχει μείνει ευχαριστημένος από το έργο που έχει μέχρι στιγμής παράξει και τη συνεργασία που είχαν. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης είχε δίπλα του τον τραπεζίτη κ. Χρ. Πατσαλίδη από την αρχή της υποψηφιότητάς του στις προεδρικές του 2023 και μετά την εκλογή του τον διορίσε ειδικό σύμβουλο για θέματα οικονομίας.

Πριν ανακοινώσει ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης το στιδίο, θα προηγηθεί ενημέρωση της προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ για την απόφασή του. Είναι μια διαδικασία που είσεται να πραγματοποιείται πριν από την ανάθεση κάποιου νέου προσώπου, είτε για την ανανέωση του υφιστάμενου κεντρικού τραπεζίτη. Εάν επιβεβαιωθούν οι πληροφορίες ότι θα μπει νέος κεντρικός τραπεζίτης ο κ. Χρ. Πατσαλίδης, τότε θα σημάνει ότι θα επιστρέψει στην Κεντρική μετά από κοντά μία τριακονταετία. Μέχρι το 1996 ο κ. Χρ. Πατσαλίδης ήταν στον τομέα Διαχείρισης Εξωτερικού Δημοσίου Χρέους και Συναλλαγματικών Αποθεμάτων της Κεντρικής Τράπεζας. Από το 1996 μέχρι και το 2020 ο κ. Πατσαλίδης εργαζόταν σε διοικητικές θέσεις στην Τράπεζα Κύπρου και έφτασε μέχρι και ως αναπληρωτής CEO. Έκτοτε, συμμετέχει σε διοικητικά συμβούλια διαφόρων εταιρειών και είχε και συνεργασίες με μεγάλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, ωστόσο τους τελευταίους μήνες όσες συνεργασίες λήγουν δεν τις έχει ανανεώσει.

Τους τελευταίους μήνες τα ενδεχόμενα και για τα δύο ονόματα ήταν ανοικτά και το παρακίνητο από συγκριμένες πολιτικές δυνάμεις για την υποστήριξη τους ή όχι, ήταν «πλούσιο». Και τα δύο πρόσωπα είναι ικανά, το ένα με τη θέση που διετέλεσε επί μία 5ετία στη θέση του κεντρικού τραπεζίτη

Ο κ. Πατσαλίδης θα βρει την Κεντρική Τράπεζα με «νέο στάτους». Το 2022 είχε υπογράψει να προχωρήσει σε εκσυγχρονισμό και αναδιοργάνωση των οργανικών θέσεων της.

Τους τελευταίους μήνες υπήρξαν εναλλαγές στα δύο ονόματα. Όλα τα ενδεχόμενα ήταν ανοικτά και το παρακίνητο από συγκριμένες πολιτικές δυνάμεις για την υποστήριξη τους ή όχι, ήταν «πλούσιο».

και το άλλο στη θέση που διετέλεσε σε θέση ευθύνης στη μεγαλύτερη τράπεζα του νησιού. Εγκώριες τραπεζικές πηγές δηλώνουν τα καλύτερα και για τα δύο πρόσωπα και επισημαίνουν πως, είτε επιβεβαιωθεί η τελευταία πληροφορία που έχει «κλειδώσει» για κεντρικός τραπεζίτης ο κ. Πατσαλίδης, είτε αποφάσιζε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης να ανανεώσει για δεύτερη

θητεία τον κ. Ηροδότου, τα οφέλη για την κυπριακή οικονομία και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της χώρας θα είναι εξίσου ποιοτικά καλά.

Και δύο «αντιδιοικητές»

Μέχρι το τέλος του μήνα, εκτός από τη θέση του διοικητή—που λήγει στις 11 Απριλίου—ο πρόεδρος θα πρέπει να λάβει αποφάσεις και για δύο εκτελεστικούς στο Συμβούλιο της Κεντρικής που λήγει η θητεία τους—τον κ. Σταύρο Αγρότη και την κα Μαρία Ηρακλέους. Για τον κ. Αγρότη θεωρείται δεδομένο στα τραπεζικά πηγάδια πως θα αντικατασταθεί, εντούτοις για την κα Ηρακλέους είναι διαφορετικά τα δεδομένα. Η κυρία Ηρακλέους, η πρώην αντιπρόεδρος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) στην Κύπρο, πιθανώς να παραμείνει στην Κεντρική.

Με «νέο στάτους»

Ο κ. Πατσαλίδης θα βρει την Κεντρική Τράπεζα με «νέο στάτους». Το 2022

είχε υπογράψει να προχωρήσει σε εκσυγχρονισμό και αναδιοργάνωση των οργανικών θέσεων της. Η συμφωνία προέβλεπε μία ενιαία πυραμίδα ανάλιξης με 10 συνολικά βαθμίδες εργασίας. Στόχος, όπως είχε γίνει ο σχεδιασμός, ήταν η ενίσχυση του ρόλου, των αρμοδιοτήτων αλλά και του επιπέδου λήψης αποφάσεων που αντιστοιχεί σε κάθε βαθμίδα. Με αυτόν τον τρόπο, όπως είχαν δηλώσει στην Κεντρική, εκσυγχρονίζεται ο τρόπος διοίκησης και λειτουργίας συνολικά της ΚΤΚ, καθώς οι μέχρι τότε οργανικές ρυθμίσεις περιλάμβαναν 27 βαθμίδες εργασίας και διαφορετικές πυραμίδες ανάλιξης για το προσωπικό.

Οι ρυθμίσεις βασίστηκαν σε μελέτες που διενεργήθηκαν από ξένους εμπειρογόνους, Roland Berger και Promontory, για την αναδιοργάνωση της τράπεζας. Η συμφωνία δεν προέβλεπε μισθολογικές αυξήσεις, αναθεώρηση επιδομάτων και άλλα, αλλά έδωσαν περαιτέρω προοπτική.

Τη Δευτέρα στο Προεδρικό για το χαλλούμι

Το απόγευμα (16:00) της Δευτέρας 8 Απριλίου αναμένεται να πραγματοποιηθεί η συνάντηση στο Προεδρικό για το χαλλούμι, μετά και την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για την προσφυγή κατά του Κανονισμού, και την απόφαση για παράταση της μεταβατικής περιόδου για τη συμμόρφωση με την ποσόστωση του γάλακτος μέχρι το 2029. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης κάλεσε όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές στο Προεδρικό για συζήτηση του θέματος και ανακοίνωση των αποφάσεων της κυβέρνησης. Το μεγάλο στοίχημα παραμένει βεβαίως η αύξηση του αιγοπρόβειου γάλακτος, καθώς και η διατήρηση της αξίας των εξαγωγών του προϊόντος, η οποία σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία ανήλθε το 2023 στα 313,2 εκατ. ευρώ με αύξηση 13,3% από το 2022 που ήταν στα 285,2 εκατ. ευρώ. Στο μεταξύ, οι ποσότητες του αιγοπρόβειου γάλακτος, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του υπουργείου Γεωργίας, ανήλθαν το 2022 γύρω στους 80 χιλιάδες τόνους ετησίως και γύρω στους 280 χιλιάδες τόνους ετησίως η παραγωγή του αγελαδινού γάλακτος (εκ των οποίων οι 215 αφορούν την παραγωγή χαλλουμιού). Ήδη από πλεονάζουσα παραγωγή του αγελαδινού γάλακτος στην Κύπρο και του αγελαδινού και του αιγοπρόβειου και τρίτον, τη διαφύλαξη των θέσεων εργασίας. Όπως ανέφερε ο εκπρόσωπος Τύπου του συνδέσμου Μιχάλης Κούλουρος, τα τελευταία χρόνια τα τυροκομεία έχουν προχωρήσει σε επενδύσεις εκατομμυρίων, έχουν αναπτύξει την παραγωγή τους και μαζί με αυτό άνοιξαν πολλές θέσεις εργασίας. Αν χαθεί αυτή η παραγωγή, ανέφερε, τότε ανοίγει και το θέμα εργοδότησης. Σημειώνεται ότι τα μέλη του Συνδέσμου εργοδοτών περίπου 12 χιλιάδες άτομα. Η ανησυχία του συνδέσμου είναι στην περίπτωση που η ποσόστωση είναι τέτοια που θα οδηγήσει σε μείωση της παραγωγής με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις θέσεις εργασίας αλλά και την τιμή του προϊόντος. Υπενθυμίζεται ότι βάσει υπουργικού διατάγματος, από τον Φεβρουάριο και μέχρι τον Ιούλιο η ελάχιστη ποσόστωση του αιγοπρόβειου γάλακτος είναι στο 25%. Ο κ. Κούλουρος σημείωσε επίσης ότι η αβεβαιότητα που υ-

Οι ποσότητες του αιγοπρόβειου γάλακτος ανέρχονται γύρω στους 80 χιλιάδες τόνους ετησίως και γύρω στους 240 χιλιάδες τόνους ετησίως ανέρχεται η παραγωγή του αγελαδινού γάλακτος.

Αναζητείται τρόπος αύξησης του αιγοπρόβειου γάλακτος και διατήρηση του επιπέδου των εξαγωγών του προϊόντος.

πάρχει στο εσωτερικό της χώρας φτάνει στο εξωτερικό και δημιουργεί αναστάτωση στους πελάτες και δεν βοηθά τον κλάδο. Οπότε, πρόσθεσε, η εξεύρεση λύσης είναι προς το συμφέρον όλων. Σε κάθε περίπτωση δεν αναμένεται να κλείσει το θέμα τη Δευτέρα, αλλά οι πλευρές θα ακούσουν τις προτάσεις του προέδρου της Δημοκρατίας για να βρεθεί η χρυσή τομή για την επόμενη μέρα στην παραγωγή του προϊόντος.

Με καλή πίστη και διάθεση θα προσέλθει στη συνάντηση ο Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων. Σε σχετικές δηλώσεις του ο γενικός διευθυντής του ΠΟΑ Νίκος Παπακυριακού ανέφερε ότι υπάρχει ανησυχία για την παραγωγή χαλλουμιού σε περιοχές εκτός της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο λειτουργεί ανταγωνιστικά και διεκδικεί μερίδα αγοράς διεθνώς. «Αναμένουμε ότι θα γίνει μια ελεύθερη συζήτηση του θέματος και περιμένουμε να βρεθεί λύση προς το συμφέρον της οικονομίας και να διασφαλίσει τις προοπτικές του χαλλουμιού, τους κτηνοτρόφους και όλους τους παραγωγούς» σχολίασε. Το γεγονός ότι όλες οι πλευρές στοχεύουν στη διαφύλαξη των εξαγωγών του προϊόντος και των παραγωγών είναι σημαντικό, ωστόσο το ζήτημα είναι το πώς ερμηνεύει η κάθε πλευρά τους συγκεκριμένους στόχους. Έτσι, δεν αναμένεται ότι η συνάντηση της Δευτέρας θα είναι το τέλος του δρόμου για την εξομάλυνση της διαδικασίας παραγωγής του χαλλουμιού και τη γεφυρωση των διαφορών, αλλά εκτιμάται ότι θα είναι καθοριστική για την εξέλιξη του θέματος το επόμενο διάστημα.

ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Μοχλός πίεσης οι τράπεζες για ESG μετάβαση

Το διατραπεζικό έργο αξιολόγησης των επιχειρήσεων επί κυπριακού εδάφους θα γίνεται μέσω της πλατφόρμας «Synesgy»

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Προχωρών με νηπιακά βήματα μεν, στην παρούσα φάση, αλλά στα επόμενα χρόνια οι τράπεζες θα αξιολογούν το «ESG σκορ» των επιχειρήσεων μέσα στη διαδικασία πιστοληπτικής αξιολόγησης και τιμολόγησης των δανείων που θα παραχωρούν. Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις θα είναι και οι πρώτες που θα μπουν σε αυτή τη διαδικασία καταγραφής των διαδικασιών ESG που ακολουθούν (Environmental, Social and Governance), ενώ στα επόμενα χρόνια θα ακολουθήσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και οι μικρές. Όπως διαφαίνεται, οι τράπεζες θα διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ESG μετάβαση των εταιρειών και θα μπουν ως «μοχλός πίεσης» για να έχουν όλες οι εταιρείες προφίλ ESG, καθώς το τεράστιο διατραπεζικό έργο αξιολόγησης των επιχειρήσεων βάσει των ESG κριτηρίων στο μέλλον θα είναι μονόδρομος. Όπως ορίζει η νέα τάση που θα οριστικοποιηθεί στα επόμενα χρόνια, οι τράπεζες θα καθιερώσουν νέα δανειοδοτικά πρότυπα και οι πελάτες που θα είναι πιο «πράσινοι» βάσει των ESG κριτηρίων θα εξασφαλίζουν πιο εύκολη και με καλύτερους όρους πρόσβαση σε χρηματοδότηση.

Το διατραπεζικό έργο αξιολόγησης των επιχειρήσεων βάσει ESG κριτηρίων επί κυπριακού εδάφους είναι ένα έργο της Artemis Credit Bureau, σε συνεργασία με τον Συνδέσμο Τραπεζών Κύπρου που θα αποτελεί ορόσημο για τις κυπριακές επιχειρήσεις, αλλά και τράπεζες. Το διατραπεζικό έργο αξιολόγησης των επιχειρήσεων βάσει ESG κριτηρίων χωρίζεται σε δύο άξονες, με τον πρώτο να αφορά τις τράπεζες και τον δεύτερο τις επιχειρήσεις. Η Artemis Credit Bureau (το «Τραπεζείο Πίστεως» της Κύπρου) σε συνεργασία με τον Συνδέσμο Τραπεζών και την ICAP CRIF που αποτελεί τον

στρατηγικό εταίρο σε αυτό το πρότζεκτ, προχώρησαν στη δημιουργία μιας ψηφιακής πλατφόρμας συλλογής και αξιολόγησης δεδομένων ESG, για τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου αξιολόγησης συμμόρφωσης της επιχείρησης με τα κριτήρια ESG. Τα Κοινωνικά κριτήρια ESG (Social) εξετάζουν με ποιον τρόπο μια επιχείρηση διαχειρίζεται τις σχέσεις της με τους υπαλλήλους, τους προμηθευτές, τους πελάτες και τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιείται. Τα κριτήρια Εταιρικής Διακυβέρνησης ESG (Governance) αφορούν την ηγεσία μιας επιχείρησης, την επιχειρηματική ηθική, τις εργασιακές σχέσεις, τους εσωτερικούς ελέγχους, τη διαφάνεια και τα δικαιώματα των μετόχων. Τα Περιβαλλοντικά κριτήρια ESG (Environmental) εξετάζουν

Τον πρώτο χρόνο η αξιολόγηση μίας επιχείρησης βάσει κριτηρίων ESG είναι δωρεάν μέσω της πλατφόρμας, ενώ από τον δεύτερο χρόνο η ανανέωση του «πιστοποιητικού» θα είναι στα 200 ευρώ.

την απόδοση μιας εταιρείας όσον αφορά τη διαχείριση της φύσης και του περιβάλλοντος.

Το διατραπεζικό έργο αξιολόγησης των επιχειρήσεων βάσει ESG κριτηρίων επί κυπριακού εδάφους θα γίνεται μέσω της πλατφόρμας «Synesgy», μια ψηφιακή πλατφόρμα που αναπτύχθηκε για τη μέτρηση της βιωσιμότητας των εταιρειών, που θα παράγει τρία αποτελέσματα. Η εταιρεία θα λαμβάνει ένα «ESG Score», ένα «ESG Certification», αλλά και ένα «Action Plan». Τα δύο πρώτα

Μετά την συμπλήρωση και υποβολή του ερωτηματολογίου, η εταιρεία θα λαμβάνει τα «ESG Score», «ESG Certification» και το «Action Plan».

είναι κατανωτά, το τρίτο όμως σημείο είναι αυτό στο οποίο πρέπει να εστιάσουμε. Η εταιρεία θα λαμβάνει ένα πλάνο με το οποίο θα καθοδηγείται για ποιες δράσεις θα μπορεί να αναλάβει, ώστε να βελτιωθεί, και τον επόμενο χρόνο εάν ακολουθήσει αυτό που της προτάθηκε, να λάβει καλύτερο σκορ. Η αξιολόγηση ωστόσο δεν έχει «τιμωρητικό χαρακτήρα» και πρακτικά θα λαμβάνει μία λίστα με συμβουλές.

Αρχικά, η τράπεζα θα ενημερώνει τον πελάτη και θα εισάγει τον πελάτη

στο Διατραπεζικό Έργο και στον ρόλο της Artemis. Ακολούθως, η Artemis θα αποστέλλει email στον πελάτη με την πρόσκληση στην έρευνα (μέσω συνδέσμου, link). Ακολουθώντας τον σύνδεσμο, η εταιρεία θα εγγραφεται στην πλατφόρμα εισάγοντας τα απαραίτητα στοιχεία της. Στη συνέχεια, η εταιρεία θα συμπληρώνει ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις για τα μέτρα που έχει λάβει για να δείξει τη συμμόρφωσή της με τα ESG κριτήρια. Μετά την συμπλήρωση και υποβολή του ερωτηματολογίου, η

εταιρεία θα λαμβάνει τα «ESG Score», «ESG Certification» και το «Action Plan».

Βάσει των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της οδηγίας Corporate Sustainable Reporting Directive (δύο για μη χρηματοοικονομικά θέματα ESG για εταιρείες της Ε.Ε.) οι εταιρείες που έχουν πάνω από 250 υπαλλήλους και 50 εκατομμύρια ευρώ τζίρου υποχρεούνται από τον 1.1.2024 να κάνουν την αυτοαξιολόγησή τους βάσει των ESG κριτηρίων, ενώ από το 2025 και άλλες εταιρείες στην Κύπρο, με μικρότερο τζίρο και λιγότερους υπαλλήλους θα καλούνται να κάνουν την αυτοαξιολόγησή τους. Στην παρούσα φάση, για μικρομεσαίες και μικρές εταιρείες (δηλαδή κάτω του 50 εκατ. ευρώ τζίρου και 250 υπαλλήλων) δεν υπάρχει υποχρεωτικότητα και είναι εθελοντική η συμμετοχή. Υπάρχουν τρία ερωτηματολόγια, για 250 και άνω υπαλλήλους, για 20-250 υπαλλήλους και ένα ερωτηματολόγιο για 50 υπαλλήλους και κάτω.

Τον 1ο χρόνο δωρεάν Όσον αφορά στα κόστη, τον πρώτο χρόνο η αξιολόγηση μίας επιχείρησης βάσει κριτηρίων ESG είναι δωρεάν μέσω της πλατφόρμας και εντεύθεν η ανανέωση του «πιστοποιητικού» που θα είναι αποτέλεσμα της αξιολόγησης θα είναι στα 200 ευρώ. Η ισχύς του πιστοποιητικού θα είναι για 12 μήνες.

Για τις εταιρείες θα υπάρχει τυποποίηση και περιορισμός του όγκου πληροφοριών που ζητείται από τις επιχειρήσεις οι οποίες συνάλλασσονται με πέραν τις μίας τράπεζας. Οι εταιρείες θα έχουν ένα ενιαίο ερωτηματολόγιο για επιχειρήσεις ίδιου μεγέθους και θα υπάρχει μία αυτοματοποιημένη λύση που επιταχύνει τη διαδικασία καταγραφής και εξασφαλίζει την ορθή συμπλήρωση και ασφαλή τήρηση των δεδομένων. Πρακτικά, η εικόνα της κάθε εταιρείας θα

είναι ίδια προς όλες τις τράπεζες και τα έγγραφα που θα παράγονται από αυτή τη διαδικασία θα είναι αποδεκτά από όλες.

Οι τράπεζες στο μέλλον θα θέλουν να δουν την «ESG ταυτότητα» της κάθε επιχείρησης και βάσει αυτής θα αποφασίζουν αν θα της δώσουν δάνειο, αλλά και σε τι τιμολόγηση θα της το δώσουν. Σε κατοπινό στάδιο επίσης, όπως πληροφορούμαστε, δεν θα αξιολογούνται μόνο αυτές καθ' αυτές οι εταιρείες, αλλά θα αξιολογούνται και οι προμηθευτές τους. Στα τελευταία οικονομικά αποτελέσματα των τραπεζών έχουμε δει πως κάνουν δεκά-δεκά αναφορές για το πόσα δάνεια ESG έχουν παραχωρήσει.

Μόνο το 24% των τραπεζών

Περνώντας στα τα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και των στοιχείων που ζήτησε από τις τράπεζες, η ΕΚΤ μεταξύ Μαρτίου και Αυγούστου 2023 συνέλεξε πληροφορίες για τον Πυλώνα 3 που σχετίζεται με τους κινδύνους ESG από 107 τράπεζες μέσω των δημόσιων εγγράφων γνωστοποιήσεων του Πυλώνα 3. Συνολικά 41 τράπεζες διόρθωσαν και αναδημοσίευσαν τις εκθέσεις τους για τον Πυλώνα 3 του 2022 μετά από ενδεδειγμένη διασφάλιση ποιότητας, ενώ από τις 107 τράπεζες, οι 86 αποκάλυψαν στοιχεία κινδύνου ESG. Συνδυάζοντας την πολυπλοκότητα, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν ήταν εκτεταμένα και συχνά περιλάμβαναν πάνω από χίλια σημεία δεδομένων ανά τράπεζα. Από τις 86 τράπεζες που αποκάλυψαν πληροφορίες κινδύνου ESG, περίπου το 24% συμμορφώθηκε πλήρως με τις απαιτήσεις ποιοτικής γνωστοποίησης και τα κείμενα ESG. Περίπου το 70% των τραπεζών παρείχαν εν μέρει συμβατές ποιοτικές πληροφορίες για τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς κινδύνους και το 62% για τον κίνδυνο διακυβέρνησης.

Ερχεται το e-kofini για γεωργικά προϊόντα

Το ψηφιακό εργαλείο που προωθεί το υπουργείο θα καταγράφει τις μέσες τιμές προϊόντων από τον παραγωγό σε υπεραγορές και φρουταριές

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Ένα ψηφιακό εργαλείο το οποίο θα ενισχύσει τη διαφάνεια σε σχέση με τις τιμές των γεωργικών προϊόντων ετοιμάζει το υπουργείο Γεωργίας, το οποίο ανακοίνωσε η αρμόδια υπουργός Μαρία Παπαγιώτου στο πλαίσιο του απολογισμού του υπουργείου για τον ένα χρόνο διακυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη. Πρόκειται για το e-kofini, ένα μέτρο το οποίο αποτελεί μάλλον μια προσωρινή λύση μέχρι την εφαρμογή του Παρατηρητηρίου της Ε.Ε. τα επόμενα χρόνια, το οποίο θα δώσει πραγματικά δεδομένα για το κόστος των προϊόντων που φτάνει στον καταναλωτή.

Σε δηλώσεις της στην «Κ», η υπουργός Γεωργίας ανέφερε ότι ο στόχος για το e-kofini είναι η διαφάνεια η οποία θα επιτυγχάνεται με την ανάρτηση των μέσων τιμών συγκεκριμένων γεωργικών προϊόντων όπως πωλούνται από τους παραγωγούς καθώς και οι λιανικές τους τιμές –το πώς φτάνει δηλαδή στον καταναλωτή. Το εργαλείο αναμένεται να είναι έτοιμο τις επόμενες εβδομάδες, με τις εκτιμήσεις να τοποθετούν τη λειτουργία του εντός Απριλίου.

Όπως τόνισε η αρμόδια υπουργός οι παραγωγοί πρέπει να μπορούν να παράγουν υψηλής ποιότητας αγρο-διατροφικά προϊόντα και οι καταναλωτές να απολαμβάνουν τα προϊόντα αυτά σε προσιτές τιμές και αυτός είναι ο στόχος του ψηφιακού εργαλείου, το οποίο θα προσφέρει ενημερωμένες πληροφορίες για τις μέσες τιμές πώλησης των βασικών γεωργικών προϊόντων, όπως καθορίζονται από ομάδες και οργανώσεις παραγωγών, καθώς και για τις λιανικές τιμές από διάφορα σημεία πώλησης.

«Αυτή η πλατφόρμα στοχεύει να καταστήσει την αγορά πιο διαφανή και να ενισχύσει την ενημέρωση των καταναλωτών, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε σημαντικά δεδομένα μέσω ενός

απλού συνδέσμου στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας». Αναμένεται λοιπόν ότι, τις επόμενες ημέρες στο Τμήμα Γεωργίας, θα στήσει ένας μηχανισμός συλλογής τιμών από τις ομάδες παραγωγών για τα βασικά προϊόντα παραγωγής και από την άλλη θα υπάρχει μηχανισμός συλλογής τιμών των προϊόντων στις υπεραγορές για τα ίδια γεωργικά προϊόντα. Οι τιμές τους θα αναρτώνται σε σχετικό πίνακα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας.

Τα προϊόντα

Αφορμή για την εν λόγω ιδέα υπήρξε η δημοσίευση των τιμών προϊόντων της αγροτικής οργάνωσης ΣΕΔΠΕΠ Σωτήρας, η οποία

Η πλατφόρμα στοχεύει να καταστήσει την αγορά πιο διαφανή και να ενισχύσει την ενημέρωση των καταναλωτών.

Τα στοιχεία θα συλλέγονται 3 φορές την εβδομάδα και θα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας.

συνθίζει να αναρτά σε καθημερινή βάση τις τιμές πώλησης συγκεκριμένων προϊόντων από τους παραγωγούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Αν και η τελική λίστα των προϊόντων που θα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας θα ξεκαθαρίσει το προσεχές διάστημα, εντούτοις εκτιμάται ότι δεν θα αποκλίνει σημαντικά από τον κατάλογο των προϊόντων που περιλαμβάνονται στις αναρτήσεις της ΣΕΔΠΕΠ Σωτήρας – που περιλαμβάνει προϊόντα της

Το e-kofini είναι το 2ο εργαλείο με στόχο τη διαφάνεια στην αγορά προϊόντων μετά το πολυσυζητημένο e-kalathi το οποίο εκτιμάται να λειτουργήσει πριν το τέλος του έτους.

κατηγορίας φρούτα και λαχανικά. Στον αναρτημένο κατάλογο της αγροτικής οργάνωσης περιλαμβάνονται τα αγγουράκια χωραφιού, αγγουράκια θερμοκηπίου, οι ντομάτες, το κολοκάσι, το φασολάκι και τα φασόλια, το λουβί, οι πατάτες, οι γλυκοπατάτες, οι μελιτζάνες, το κουνουπίδι, το μπρόκολο, πιπέρια, κρεμμύδια, καρτότα, φράουλες, καρπούζια, κ.λπ. Στην τελευταία ανάρτηση που περιλαμβάνονται στις αναρτήσεις της ΣΕΔΠΕΠ Σωτήρας – που περιλαμβάνει προϊόντα της

κατηγορίας φρούτα και λαχανικά. Στον αναρτημένο κατάλογο της αγροτικής οργάνωσης περιλαμβάνονται τα αγγουράκια χωραφιού, αγγουράκια θερμοκηπίου, οι ντομάτες, το κολοκάσι, το φασολάκι και τα φασόλια, το λουβί, οι πατάτες, οι γλυκοπατάτες, οι μελιτζάνες, το κουνουπίδι, το μπρόκολο, πιπέρια, κρεμμύδια, καρτότα, φράουλες, καρπούζια, κ.λπ. Στην τελευταία ανάρτηση που περιλαμβάνονται στις αναρτήσεις της ΣΕΔΠΕΠ Σωτήρας – που περιλαμβάνει προϊόντα της

κατηγορίας φρούτα και λαχανικά. Στον αναρτημένο κατάλογο της αγροτικής οργάνωσης περιλαμβάνονται τα αγγουράκια χωραφιού, αγγουράκια θερμοκηπίου, οι ντομάτες, το κολοκάσι, το φασολάκι και τα φασόλια, το λουβί, οι πατάτες, οι γλυκοπατάτες, οι μελιτζάνες, το κουνουπίδι, το μπρόκολο, πιπέρια, κρεμμύδια, καρτότα, φράουλες, καρπούζια, κ.λπ. Στην τελευταία ανάρτηση που περιλαμβάνονται στις αναρτήσεις της ΣΕΔΠΕΠ Σωτήρας – που περιλαμβάνει προϊόντα της

Καταγραφή τιμών

Όπως ξεκαθαρίζει το υπουργείο Γεωργίας, δεν πρόκειται για παρατηρητήριο αλλά για μια απλή

καταγραφή των τιμών λιανικής τιμής και χονδρικής πώλησης, ενώ διευκρινίζει ότι πρόκειται για ήδη διαθέσιμα στοιχεία, απλώς το υπουργείο θα τα συγκεντρώνει και θα αναρτά τους μέσους όρους. Από πλευράς καταναλωτών, ο πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών Μάριος Δρουσιώτης ανέφερε ότι η ιδέα είναι ικανοποιητική και η πλατφόρμα θα βοηθήσει τους καταναλωτές να κατανοήσουν τη λειτουργία της αγοράς των γεωργικών προϊόντων. Όπως ανέφερε,

Επείσαν και πάλι οι προσφορές για έξυπνους μετρητές

Το ενδεχόμενο απευθείας ανάθεσης σε ιδιώτη σκέφτεται το υπουργείο Ενέργειας

Του ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ

Η ακρίβεια του ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο είναι ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα, αφού απουσιάζει από την χώρα μία ορθολογιστική και ανταγωνιστική υγιής ανοικτή αγορά ηλεκτρισμού. Η ελευθερία του καταναλωτή να μπορεί να επιλέξει προμηθευτή με βάση το κόστος, τις υπηρεσίες και τις περιβαλλοντικές ανάγκες είναι βασικό δικαίωμα των πολιτών και των καταναλωτών. Ακόμη πιο επιτακτική είναι η ανάγκη αυτοδιαχείρισης του οικιακού ρεύματος από τη στιγμή που το κράτος προτρέπει τους πολίτες να στραφούν σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Ταυτόχρονα, ενισχύεται η αλληλεγγύη της ενεργειακής αυτονομίας των νοικοκυριών.

Χθες στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας συζητήθηκε το ζήτημα των έξυπνων μετρητών της ΑΗΚ, εργαλεία που για ακόμη μία φορά φαίνεται να αποτυγχάνει να λειτουργήσει αφού το διοικητικό δικαστήριο αποφάσισε να ακυρώσει την κατακύρωση του διαγωνισμού στη ΣΥΤΑ. Η εν λόγω απόφαση όχι μόνο καθυστερεί την τοποθέτηση των μετρητών εκ μέρους της ΑΗΚ αλλά θέτει ξανά σε κίνδυνο το άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού με 40 εκατ. από το Ταμείο Ανάκαμψης να χάνονται. Σε ερώτηση των βουλευτών για το τι μέλλει γενέσθαι, η ΑΗΚ τόνισε πως η απόφαση δημιουργεί εκνευρισμό στο διοικητικό συμβούλιο, ενώ παράλληλα σημείωσε πως ψάχνουν εναλλακτικές λύσεις. Στο ίδιο μήκος κύματος και το υπουργείο, το οποίο ενημέρωσε

Οι έξυπνοι μετρητές από μόνοι τους δεν αποτελούν μονόδρομο για την ανταγωνιστική αγορά, ωστόσο είναι βασικό εργαλείο για φθηνότερη ηλεκτρική ενέργεια, ενισχύοντας παράλληλα την ενεργειακή αυτοδιαχείριση των νοικοκυριών.

πως ήδη έστειλε αίτημα παράτασης για την καταβολή του ποσού και αναμένεται η απάντηση από την Κομισιόν. Πάντως, ανεξάρτητα με τα πιο πάνω, ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου δήλωσε ενώπιον του προέδρου της επιτροπής πως είναι αισιόδοξος για άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρισμού και πως αυτή –προς έκπληξη όλων– θα τεθεί σε λειτουργία τον Δεκέμβριο του 2024.

Λύση έξω από το κουτί

Οι έξυπνοι μετρητές από μόνοι τους δεν αποτελούν μονόδρομο για την ανταγωνιστική αγορά, ωστόσο είναι βασικό εργαλείο για φθηνότερη ηλεκτρική ενέργεια ενισχύοντας παράλληλα την ενεργειακή αυτοδιαχείριση των νοικοκυριών. «Οι έξυπνοι μετρητές είναι αναγκαίοι για το δίκτυο. Το ηλεκτρικό μας δίκτυο δεν είναι έξι μηνών αρκετά και πρέπει να γίνει έξι μηνών για να μπορεί να διαχειρίζεται το ρεύμα από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) που βρίσκεται διασπαρμένο μέσα στο δι-

κτυο. Το σύστημα δεν είναι τόσο πεπαλαιωμένο όσο λεν κάποιοι, πλην όμως δεν είναι αρκετά έξυπνο. Οπότε, ενώ είχε δημιουργηθεί το δίκτυο για να παράγει συμβατική ενέργεια, τώρα προσθέσαμε και παραγωγή από ΑΠΕ. Το συγκεκριμένο έργο στόχο έχει τη διαχείριση αυτής της διάσπαρτης ενέργειας από ΑΠΕ» πρόσθεσε ο υπουργός Ενέργειας. Ως προς τη διαχείριση του νέου προβλήματος που προέκυψε με την απόφαση του δικαστηρίου, ο κ. Παπαναστασίου ανέφερε πως το πρόβλημα πάει από αναβολή σε αναβολή ενώ υπάρχουν κάποια ορόσημα τα οποία προκύπτουν από τις δεσμεύσεις μας απέναντι στην ευρωπαϊκή επιτροπή, λόγω των κονδυλίων που έχουν δοθεί. Οι αρμοδιότητες αυτές, σύμφωνα με τον κ. Παπαναστασίου, δεν οφείλονται στην ΑΗΚ αλλά στις επαγγελματίες αντιδράσεις που υπάρχουν από επιχειρηματίες, οι οποίοι δεν συμφωνούν με τις αποφάσεις που παίρνει η αρχή κατά καιρούς σχετικά με την κατακύρωση των προσφορών. Πηγές στην «Κ» ανέφεραν πως το υπουργείο ψάχνει λύση και δεν αποκλείεται η λύση που θα βρεθεί να μην περιλαμβάνει τις ενδεδειγμένες διαδικασίες δημοσίων προσφορών αλλά να δοθεί το έργο σε εταιρία με απευθείας ανάθεση. Ερωτηθείς ο υπουργός αν κάτι τέτοιο επιτρέπεται, απάντησε πως προς το παρόν δεν μπορεί να ανακοινώσει οτιδήποτε.

Ενδεικτικά να πούμε ότι οι έξυπνοι μετρητές παρέχουν στους καταναλωτές λεπτομερή πληροφορία για το ρεύμα που καταναλώνουν. Απόρροια της κατα-

Η απόφαση όχι μόνο καθυστερεί την τοποθέτηση των μετρητών εκ μέρους της ΑΗΚ, αλλά θέτει σε κίνδυνο το άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού.

μέτρησης είναι να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την επιλογή προμηθευτών με καθαρά καύσιμα. Επίσης, οι έξυπνοι μετρητές χρησιμοποιούν το net-metering, ένα σύστημα που επιτρέπει στους οικιακούς χρήστες με φωτοβολταϊκά συστήματα να πουλούν πίσω στον προμηθευτή τους επιπλέον ενέργεια που έχουν από ΑΠΕ. Ακόμη, η βελτιστοποίηση του δικτύου μαζί και με τη χρήση των μετρητών, θα βοηθήσει τους διαχειριστές δικτύων να ενσωματώσουν περισσότερο ενέργεια από ΑΠΕ. Εν κατακλείδι, η ακύρωση της αγοράς έξυπνων μετρητών αποτελεί οπισθοδρόμηση για το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρισμού και την υιοθέτηση ΑΠΕ. Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και η αξιοποίηση των έξυπνων μετρητών μπορεί να αποφέρει πολλαπλά οφέλη για τους καταναλωτές, το περιβάλλον και την οικονομία.

Τα λάθη και οι «λύσεις»

Το άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικού ρεύματος στην Κύπρο είναι μια χρόνια απαίτηση της βιομηχανίας. Ο ιδιωτικός τομέας φαίνεται να είναι έτοιμος περισσότερο από ποτέ σε υλικότεχνικό επίπεδο αλλά σκοντάφτουν τόσα χρόνια σε αναχρονιστικές πολιτικές αποφάσεις ή θεσμικά κολλημάτα τα οποία ενισχύονται σε κάθε προσπάθεια αντί να εκλείπουν.

Ακόμη αν προσθέσουμε στην εξίσωση και την καθυστέρηση έλευσης υγροποιημένου φυσικού αερίου, η λύση της είναι για δυο νταούς λύτες. Το βέβαιο είναι πως για τις πολιτικές αποφάσεις ευθύνη έχουν τα πολιτικά και διοικητικά πρόσωπα, με το κόστος όμως των αποφάσεων αυτών να μην τα αγγίζει αλλά να μετακυλιέται στον τελικό λογα-

ριασμό ρεύματος που πληρώνουν οι πολίτες. Το κόστος επίσης από τα εμπόδια που προκύπτουν από άλλους θεσμικούς παράγοντες που εμπλέκονται με το ζήτημα επωμίζονται πάλι οι πολίτες. Τα θεσμικά εμπόδια όμως μπορούν να προσπεραστούν αν γίνεται πιο υπεύθυνα προετοιμασία εκ μέρους της ΑΗΚ.

Αν πάρουμε ως παράδειγμα την τελευταία απόφαση του δικαστηρίου για ακύρωση της προσφοράς στη Cyta, συμπεραίνεται πως κάποιοι στην ΑΗΚ δεν έκαναν σωστά τη δουλειά τους. Θα μπορούσε να πάρει μία νομική συμβουλή η ΑΗΚ για το αν η Cyta νομιμοποιείται να αναλάβει το έργο. Γιατί μπορεί ο υπουργός να μας λέει ότι ευθύνη για τις αντιδράσεις αυτοί που τις κάνουν, αλλά μία νομική

συμβουλή θα μπορούσαν να πάρουν και τώρα να μην είχαμε χάσει τόσα χρήματα. Κυρίως όμως, ο κόσμος δεν μπορεί να εμπαιχτεί και να πληρώνει πάντα τη ζημιά. Καλοδεχούμενα τα 40 εκατ., αλλά είναι μηδαμικά σε αυτά που πληρώνουν οι Κύπριοι για ρεύμα κάθε διμηνία και σίγουρα ποσοτικά χρειάζονται πολύ περισσότερα για την μετάβαση της αγοράς.

Η υιοθέτηση ενός ανταγωνιστικού μοντέλου φέρνει νέες ευκαιρίες, θέτοντας παράλληλα και νέες προκλήσεις. Η ενεργή συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών, από τους παίκτες της αγοράς έως και τους ίδιους τους καταναλωτές, είναι απαραίτητη για την ομαλή μετάβαση και την υγιή ανάπτυξη της αγοράς ηλεκτρισμού στο νησί.

Πάνω από 3.000 αφίξεις μεταναστών για το 2024

Συναγερμός από την αυξητική τάση κατά τους τρεις πρώτους μήνες – Η προσοχή σε Λίβανο και Συρία

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Τα καλά αποτελέσματα που καταγράφηκαν το προηγούμενο διάστημα, στο ευρύτερο θέμα των μεταναστευτικών ροών, τείνουν να αποτελέσουν παρελθόν εάν δεν εντοπισθούν μέτρα που θα αντιμετωπίσουν τη νέα έξαρση που παρατηρείται το τελευταίο διάστημα στις αφίξεις. Η επείγουσα σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο είναι ενδεικτικό σημάδι της ανησυχίας που επικρατεί σε πολιτικό επίπεδο για επιστροφή σε συνθήκες παλιότερων ετών, όπου οι δείκτες των μεταναστευτικών ροών είχαν πάντοτε ανοδική τάση. Αλλά και τα νούμερα που υπάρχουν για τις μεταναστευτικές ροές από την αρχή του έτους δεν αφήνουν περιθώρια εφσυχασμού, αν ληφθεί μάλιστα υπόψη πως οι καιρικές συνθήκες το επόμενο διάστημα δεν θα αποτελέσουν σύμμαχο στις προσπάθειες μείωσης των παράνομων αφίξεων. Με βάση στοιχεία που εξασφάλισε η «Κ», κατά τους τρεις

Με βάση στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους οι αρχές ασφαλείας, οι διακινητές λαμβάνουν 3 χιλιάδες δολάρια από κάθε μετανάστη προκειμένου να γίνει πραγματικότητα το ταξίδι προς δυσμάς, με πρώτη στάση την Κύπρο.

πρώτους μήνες του 2024 στην Κύπρο σημειώθηκαν 3.111 αφίξεις παράνομων μεταναστών από τους οποίους οι 2.594 (83%) είναι συριακής καταγωγής. Νούμερο ιδιαίτερα υψηλό από εναρξέως του πολέμου στο Ισραήλ.

Οι Σύριοι

Στη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο και στην οποία παρακάθησαν οι υπουργοί Εσωτερικών, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης, Άμυνας, οι υφυπουργοί Κοινωνικής Πρόνοιας, για Ευρωπαϊκά Θέματα, ο γενικός και ο βοηθός γενικός εισαγγελέας, ο αρχηγός Αστυνομίας και της Εθνικής Φρουράς, ο διοικητής της ΚΥΠ και σύμβουλος ΣΕΑ, εξετάστηκε η τρέχουσα κατάσταση και αποφασίσθηκαν τα επόμενα βήματα που θα ληφθούν. Με δεδομένη την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, τα περιθώρια της κυπριακής πλευράς δεν είναι πολλά στο σενάριο που το επόμενο διάστημα –λόγω και των ευνοϊκών καιρικών συνθηκών– οι βάρκες προς Κύπρο αυξηθούν. Στη σύσκεψη οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν πως ο Λίβανος παραμένει η χώρα από την οποία ξεκινά το ταξίδι προς δυσμάς. Το πλέον ανησυχητικό το οποίο ακούστηκε στη σύσκεψη είναι ο αριθμός των μεταναστών που βρίσκονται στα παράλια του Λιβάνου, απέναντι από την Κύπρο, και αναμένονται να επιβιβαστούν στις βάρκες και αποπικάρουν για το ταξίδι προς Κύπρο. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία των αρχών ασφαλείας, οι παράνομοι μετανάστες ανέρχονται σε 2 με 3 εκατ. Η Λευκωσία σε συνεργασία με άλλες χώρες πρώτης υποδοχής μεταναστών επιδιώκει τη διαφοροποίηση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας σε Σύριους υπηκόους. «Αυτό είναι και

μία συζήτηση που έχουμε μετά από δική μας πρωτοβουλία σε επίπεδο Ε.Ε., κατά πόσο μπορούν κάποιες περιοχές στη Συρία να χαρακτηριστούν πλέον ως ασφαλείς. Είναι μια συζήτηση που δεν αναμένεται ότι θα λήξει πολύ σύντομα. Εμείς θα συνεχίσουμε να το εγείρουμε και να το υπογραμμίζουμε σε επίπεδο Ε.Ε.» ανέφερε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος.

Ο Λίβανος

Πριν ξεσπάσουν οι εχθροπραξίες του Ισραήλ με τη Χαμάς, η κυβέρνηση είχε πετύχει να ελέγξει σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση με

Ένα από τα βασικά μέτρα που προωθεί η κυβέρνηση είναι η αλλαγή του καθεστώτος διεθνούς προστασίας για τους Σύριους, το οποίο αποτρέπει την επιστροφή τους στη χώρα από την οποία ξεκίνησαν το ταξίδι.

τους μετανάστες από την πλευρά του Λιβάνου. Οι διαυλοί επικοινωνίας που άνοιξε ο υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Ιωάννου με τη Βρυξέλλες, έδωσε αποτελέσματα τόσο στις ροές όσο

και στο κομμάτι πληροφοριών αλλά και επιστροφών. Από τότε που ξεκίνησαν οι εχθροπραξίες η λιβανέζικη πλευρά έχει στρέψει την προσοχή της στην κατάσταση που επικρατεί

στη γειτονιά της. Επιπλέον, οι συνεχιζόμενες εχθροπραξίες αυξάνουν τον αριθμό των παράνομων μεταναστών που αναμένουν για το ταξίδι της φυγής. Υπό τις παρούσες συνθήκες η κυβέρνηση επιμένει να ποντάρει στον γειτονικό Λίβανο. Συγκεκριμένα, η Λευκωσία επιδιώκει τη στήριξη του Λιβάνου από την Ε.Ε. στο μοτίβο στήριξης της Τουρκίας. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος ερωτήθηκε σχετικά, απέφυγε να αναφερθεί σε ποια μέτρα κατέληξε η σύσκεψη στο Προεδρικό Μέγαρο, ωστόσο προσδιόρισε σε ποια κατεύθυνση στρέφονται. «Σε αυτό το πλαίσιο έχουν συζητηθεί διάφορα μέτρα, διάφορες ενέργειες που μπορεί να λάβει η Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά και σε συνεργασία με την Ε.Ε. και τους Ευρωπαίους εταίρους». Στη σύσκεψη αποφασίσθηκε η εντατικοποίηση των ελέγχων προς την πλευρά του Λιβάνου. Ένας αρνητικός παράγοντας για τις αρχές ασφαλείας είναι τα μικρά πλοία που χρησιμοποιούν οι διακινητές και τα οποία δεν μπορούν να εντοπιστούν από τα ραντάρ.

Your edge in personal banking

Being successful means being in constant pursuit of whatever will give you an edge. In business and in life. With a Dedicated Account Manager, an all-inclusive customer experience, exclusive benefits and elite networking opportunities, PRIVILEGE gives you the edge to your personal banking.

visit bankofcyprus.com/privilege

PRIVILEGE
The edge in personal banking

Bank of Cyprus

Κυκλώματα σε Λίβανο και Κύπρο

Με βάση στοιχεία που έχουν συλλεγεί, το ταξίδι προς δυσμάς στοιχίζει 3 χιλιάδες το κεφάλι. Οι αρχές ασφαλείας έχουν στην διάθεσή τους πληροφορίες για κυκλώματα τα οποία διακινούν παράνομα μετανάστες προς Κύπρο. Μάλιστα, το προηγούμενο διάστημα οι Αρχές είχαν προχωρήσει σε συλλήψεις προσώπων που διέμεναν στην Κύπρο για παράνομη διακίνηση προσώπων. Όπως αποκάλυψε το κύκλωμα δρούσε στις ακτές του Λιβάνου που αναλάμβανε τη μεταφορά αλλά και στην Κύπρο που αναλάμβανε την υποδοχή με τις γραφειοκρατικές διαδικασίες. Ένα άλλο ζήτημα που προκύπτει από τις αυξημένες ροές το τελευταίο διάστημα είναι και οι υποδομές φιλοξενίας των μεταναστών. «Αντιλαμβάνεστε ότι με τους ρυθμούς που αυξάνονται οι ροές τις τελευταίες μέρες είμαστε στα όρια και αυτό είναι κάτι που έχουμε επικοινωνήσει επανηλπιμένα. Οι υποδομές αντοχής της Κυπριακής Δημοκρατίας για να μπορέσουμε να ανταπεξέλθουμε με επάρκεια στις διεθνείς μας υποχρεώσεις είναι πολύ συγκεκριμένες. Το τελευταίο 48ωρο έχουμε δει αφίξεις πάνω από 350 παράτυπων μεταναστών και αιτητών ασύλου στη χώρα μας, και μια χώρα όπως η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπορεί να συνεχίσει με αυτό τον ρυθμό και είναι για αυτό τον λόγο που κρίθηκε κρίσιμο να συγκληθεί το ΣΕΑ εγκαίρως και να παραστεί ανάγκη να συγκληθεί εκ νέου».

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΑΟΥΡΝΤ ΣΝΑΙΝΤΕΡ / REUTERS

Η Fed έχει περιθώριο να μειώσει τα επιτόκια τον Ιούνιο

Ο πρόεδρος της Fed, Τζέρομ Πάουελ, διακηρύσσει ότι η τράπεζα δεν καθίσταται ανεκτικότερη στον υψηλότερο πληθωρισμό, παρόλο που τα στελέχη προέβλεψαν ότι ο δείκτης θα κινηθεί υψηλότερα φέτος. Πρώην αξιωματούχοι της Fed και αναλυτές διαπιστώνουν ότι ο Πάουελ τείνει προς ένα σημείο καμπής, όπου θα κληθεί να συμβιβαστεί τους ανταγωνιστικούς οικονομικούς κινδύνους, μια δικασμένη ομάδα συνεργατών και το ευρύ κοινό εν αναμονή της πρώτης μείωσης επιτοκίων τον Ιούνιο.

Τα επερχόμενα στοιχεία μπορεί να απαγορεύσουν μια τέτοια κίνηση, εάν ο πληθωρισμός υποχωρεί πεστικά με κατεύθυνση το 2% του επίσημου στόχου. Αλλοί βλέπουν να επεκταθεί επιβράδυνση της οικονομίας και αποδυνάμωση στον ρυθμό αύξησης των θέσεων εργασίας, παράγοντες που θα παρακινήσουν τη Fed σε περικοπές, προκειμένου να στηρίξει την απασχόληση. Πάντως, ακόμη κι αν ο πληθωρισμός αποδειχθεί πιο επίμονος από τον αναμενόμενο και η οικονομία παραμείνει ισχυρή, η Fed θα μπορούσε να κάνει μείωση τον Ιούνιο.

Η αρχική αιτιολόγηση των μειώσεων των επιτοκίων θα ήταν ότι το κόστος δανεισμού κινείται ανάλογα με τον πληθωρισμό, που υποχωρεί.

Ο Ρίτσαρντ Κλαρίντα, πρώην αντιπρόεδρος της Fed και νυν παγκόσμιος οικονομικός σύμβουλος του γίγαντα της αγοράς ομολόγων PIMCO, αναφέρθηκε στην κομβική στιγμή για τις κεντρικές τράπεζες. Συγκεκριμένα, τόνισε πως η αρχική αιτιολόγηση των μειώσεων των επιτοκίων θα ήταν ότι οι αρμόδιοι αξιωματούχοι απλώς διατηρούν τα επιτόκια σε συνάρτηση με την πίεση του πληθωρισμού που παρατηρείται από πέρυσι και ότι θα μπορούσαν να τα μειώσουν κι άλλο, παράλληλα με την αποκλιμάκωσή του. Εντούτοις, «αν ο πληθωρισμός δεν ακολουθήσει τις προβλέψεις και εδραίωνει σε ένα εύλογο 2,5%, οι κεντρικές

τράπεζες πιθανότατα θα σταματούσαν τις περικοπές, διότι πιστεύουν πως διατηρώντας μια περιοριστική πολιτική για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, μπορούν να προβλέψουν αξιόπιστα ότι ο πληθωρισμός θα επιστρέψει (τελικά) στον στόχο του 2%», όπως προσέθεσε. Οι απόψεις των στελεχών της Fed, πάντως, διαφοροποιούνται.

Ο διοικητής της Fed Κριστοφερ Γουόλτερ τάσσεται υπέρ του να διατηρηθεί μια αυστηρότερη από το αναμενόμενο πολιτική, εάν τα στοιχεία του πληθωρισμού δεν είναι ενθαρρυντικά.

Ο πρόεδρος της Fed Σικάγου, Ο-σταν Γκούλσμπερ, είχε δηλώσει προσηφάτως ότι οι υψηλές καταγραφές του πληθωρισμού δεν υπονομεύουν την τάση για άμβλυση των πιέσεων στις τιμές. Ο δε Τζέρομ Πάουελ είχε επισημάνει ότι αυτές οι καταγραφές «δεν αλλάζουν εν συνόλω το αφήγημα για σταδιακή υποχώρηση του πληθωρισμού προς το 2%, σε έναν, μερικές φορές, ανώμαλο δρόμο». Μέρος του αφηγήματος βασίζεται στην πεποίθηση πως η οικονομία βρίσκεται σε μια σπάνια στιγμή.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ*

Η Ευρωζώνη σε τροχιά ανάκαμψης

Η αγορά εργασίας παραμένει ισχυρή, ο πληθωρισμός υποχωρεί και σύντομα ανοίγει ο κύκλος των μειώσεων στα επιτόκια.

Μεϊνε κάτω από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο των 100 μονάδων. Αξίζει να σημειωθεί πως στη βελτίωση αυτή συμβάλει ο κλάδος, εξαιρουμένου του κατασκευαστικού. Όσο για τον δείκτη προσδοκίων για την απασχόληση, ο οποίος διατηρήθηκε πάνω από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο από τον Απρίλιο του 2021, αυτός ενισχύθηκε στις 102,6 μονάδες τον Μάρτιο, από τις 102,5 μονάδες του Φεβρουαρίου. Θετικά για όλα τα παραπάνω λειτουργήσαν και οι προσδοκίες για την απασχόληση. Αυτές εμφάνισαν κάμψη μόνο για τον κλάδο παροχής υπηρεσιών, όταν προηγουμένως βρίσκονταν σε ένα συγκριτικά υψηλό επίπεδο. Στους δε τομείς της με-

ταποίησης, του λιανικού εμπορίου και των κατασκευών καλύτερυσαν. Αυτό αμβλύνει τις ανησυχίες για τις αντοχές της απασχόλησης, αν και συγκαλύπτει τις διαταραχές που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι όταν αντιμετωπίζουν αλλαγές δουλειά σε διαφορετικούς τομείς. Στο ίδιο μήκος κύματος, οι προσδοκίες των καταναλωτών για την ανεργία υποχώρησαν περαιτέρω τον Μάρτιο. Ανεπιθύμητα τώρα με τις προσδοκίες για την πορεία των τιμών, αυτές υποχώρησαν σε όλους τους τομείς, πλην της βαριάς βιομηχανίας. Δεδομένου ότι η εργασία αποτελεί μια σημαντικότερη μεταβλητή κόστους στον κλάδο παροχής υπηρεσιών, αυτό μπορεί να λειτουργήσει ως μια εντυπωσιακή υποδείξη για την ΕΚΤ, η οποία ανησυχεί για τις δευτερογενείς επιπτώσεις του πληθωρισμού από τις υψηλές αυξήσεις μισθών. Οι βιομηχανίες, τέλος, εξακολουθούν να αξιολογούν τα αποθέματά τους ως πολύ μεγάλα συνολικά, αν και η κατάσταση έχει βελτιωθεί αξιοπρόσεκτα από τον Αύγουστο του 2023.

* Ο κ. Σάλομον Φίντλερ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Ενισχύεται η χρηματοοικονομική παιδεία

Στα σχολεία από τον Σεπτέμβριο – Τα σενάρια του υπουργείου και οι προβληματισμοί ακαδημαϊκών για διδασκαλία σε περιστασιακή βάση

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Οι πολύ χαμηλές – σύμφωνα με μετρήσεις μελετών, όπως της Κεντρικής Τράπεζας το 2021 – επιδόσεις των Κυπρίων σε βασικά θέματα του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού και οι αρνητικές συνέπειες για τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και την οικονομία στο σύνολό της, ήρθαν για ακόμη μία φορά στο προσκήνιο, με αφορμή το διεθνές συνέδριο για το θέμα, που διοργάνωσε την περασμένη Παρασκευή η Κεντρική Τράπεζα, όπου ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης εξήγγειλε την ένταξη της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης ως παραβατικό πρόγραμμα σε όλα τα τμήματα της Γ' γυμνασίου από την επόμενη χρονιά. Την ίδια ώρα, ακαδημαϊκοί του κλάδου των Χρηματοοικονομικών κριτίζουν τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία, που εστιάζει στους νέους, ως πρώτο βήμα για την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής κουλτούρας και παιδείας, ωστόσο ζητούν με επικεφαλής τη δημιουργία αυτόνομου μαθήματος, ακολουθώντας και η Κύπρος μια τάση που επικρατεί σήμερα στις ΗΠΑ και εξαπλώνεται σιγά-σιγά διεθνώς, αλλά και τη δημιουργία πλατφόρμας, όπου όλοι οι πολίτες θα μπορούσαν να ενημερώνονται και να εκπαιδεύονται. Από την πλευρά του το υπουργείο Παιδείας το οποίο βρίσκεται σε στάδιο μελέτης των σεναρίων, για το πόσο και πότε θα είναι οι ώρες εκπαίδευσης των μαθητών της Γ' γυμνασίου από την αρχή της νέας σχολικής χρονιάς, ζητά υπομονή και πίστωση χρόνου για το μεγάλο βήμα, που είναι ένα ανεξάρτητο μάθημα.

Η επαρκής γνώση των χρηματοοικονομικών αποτελεί βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη υγιών χρηματοοικονομικών συνθηκών και γενικά για την επίτευξη προσωπικής και κοινωνικής ευημερίας μακροπρόθεσμα.

Επειδή ακόμα το υπουργείο δεν έχει αγγίξει αλλαγές που αφορούν το ωρολόγιο πρόγραμμα, δηλαδή τη βαρύτητα μαθημάτων, δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να εισαγάγει το μάθημα Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού ως αυτόνομο, αλλά αυτό θα γίνει στο πλαίσιο των ευρύτερων αλλαγών που θα γίνουν, δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Παιδείας Αθηνά Μιχαηλίδου, διευκρινίζοντας ότι το μάθημα θα είναι εμβόλιμο, σε πιλοτική βάση και για κάποιες ώρες ολόχρονα, αλλά για όλους τους μαθητές, ακολουθώντας το παράδειγμα της εισαγωγής της σεξουαλικής αγωγής στη μέση εκπαίδευση, δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Παιδείας, Αθηνά Μιχαηλίδου.

Το μάθημα θα είναι εμβόλιμο, σε πιλοτική βάση και για κάποιες ώρες ολόχρονα, αλλά για όλους τους μαθητές, ακολουθώντας το παράδειγμα της εισαγωγής της σεξουαλικής αγωγής στη μέση εκπαίδευση, δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Παιδείας, Αθηνά Μιχαηλίδου.

«Αμυνα» στον ψηφιακό κόσμο

Σε ερώτηση για το εάν οι συνθήκες της σύγχρονης εποχής καθορίζουν το προς τα πού θα κινηθεί η χρηματοοικονομική εκπαίδευση των μαθητών, ο κ. Μιλιδώνης, ο οποίος τόνισε ότι το θέμα του συνεδρίου της Κεντρικής Τράπεζας ήταν «Ψηφιακός Χρηματοοικονομικός Αλφαριθμητισμός», ώστε η Κεντρική Τράπεζα να αναδείξει τη σημασία των ψηφιακών εργαλείων που χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση των χρημάτων μας, του εισοδήματός μας, των περιουσιακών μας στοιχείων κλπ., απάντησε ότι πρώτα πρέπει να μάθουν τις βασικές αρχές της διαχείρισης του χρήματος, και μετά, το επόμενο βήμα να είναι η εκπαίδευσή τους πάνω σε θέματα ψηφιακής χρηματοοικονομικής παιδείας, όπως τα διάφορα προϊόντα που προσφέρουν αυτή τη στιγμή οι τράπεζες και οι πιθανοί «πειρασμοί» που βρίσκονται στον ψηφιακό κόσμο (εκτός των εμποτευόμενων πλασίων), δηλαδή από ότομα, που μπορεί να υπόκεινται ψηφιακές αποδόσεις, μέσω διάφορων βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. «Είναι σημαντικό να ενημερώσουμε τον κόσμο ποιες από αυτές τις ευκαιρίες, που βλέπουν στο Διαδίκτυο, πιθανόν να είναι πραγματικές, ποιες πιθανόν να είναι απάτες κλπ. Προσπαθώ, με απλά λόγια, να ανεβάσουμε την άμυνα του κόσμου, για οποιαδήποτε μορφή απάτης και άλλων πειρασμών, που μπορεί να υπάρχουν στον ψηφιακό κόσμο», συμπλήρωσε.

Θημά θα είναι εμβόλιμο, σε πιλοτική βάση και για κάποιες ώρες ολόχρονα, αλλά για όλους τους μαθητές, ακολουθώντας το παράδειγμα της εισαγωγής της σεξουαλικής αγωγής στη μέση εκπαίδευση, δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Παιδείας Αθηνά Μιχαηλίδου, διευκρινίζοντας ότι το μάθημα θα είναι εμβόλιμο, σε πιλοτική βάση και για κάποιες ώρες ολόχρονα, αλλά για όλους τους μαθητές, ακολουθώντας το παράδειγμα της εισαγωγής της σεξουαλικής αγωγής στη μέση εκπαίδευση, δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Παιδείας, Αθηνά Μιχαηλίδου.

Αμέσως μετά την περίοδο του Πάσχα, το υπουργείο θα εκδώσει αναλυτική εγκύκλιο για το θέμα. Όπως τόνισε η κα Μιχαηλίδου, είναι πολύ σημαντική για το υπουργείο η απόφαση για επιμόρφωση όλων των μαθητών στο στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η Γ' τάξη του γυμνασίου είναι μία καθοριστική, πρόσθεσε, χρονική στιγμή για έναν μαθητή, πριν από το τέλος του γυμνασιακού κύκλου και την επιλογή κλάδου. Όσον αφορά τη δημοτική εκπαίδευση, σημείωσε ότι για τη νέα σχολική χρονιά έχει επικαιροποιηθεί η ύλη στο μάθημα της Αγωγής Ζωής, όπου καλλιεργούνται δεξιότητες χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού. Διαβεβαίωσε ότι πλέον θα γίνει η αντίστοιχη επιμόρφωση για τους εκπαιδευτικούς της μέσης και δημοτικής εκπαίδευσης.

Ευάλωτοι οι νέοι

Υπάρχουν ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες σε σχέση με τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό, δήλωσε στην «Κ» ο καθηγητής Χρηματοοικονομικής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ανδρέας Μιλιδώνης, ο οποίος συμμετείχε ως ομιλητής στο πάνελ του διεθνούς συνεδρίου που διοργάνωσε την Παρασκευή η Κεντρική Τράπεζα. Αναφερόμενος στη σημασία

της υποχρεωτικής εκπαίδευσης των μαθητών Γ' γυμνασίου, που ήταν και εισήγηση του Πανεπιστημίου Κύπρου μέσω της Ad Hoc Επιτροπής που συνέγραψε την Εθνική Στρατηγική για τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό, εξήγησε ότι οι νέοι έχουν χαμηλότερα επίπεδα χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού, ιδιαίτερα όσοι δεν έχουν επαφή με οικονομικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή με άλλο ποσοτικό κλάδο.

Την ίδια ώρα τόνισε ότι η εισαγωγή ενός μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας σε περιστασιακή βάση, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τα μαθήματα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση αποτελεσματική επιλογή, θέση την οποία έχει ακόμη ένας ακαδημαϊκός, ο οποίος συμμετείχε στο συνέδριο, ο Παναγιώτης Χ. Ανδρέου, αναπληρωτής καθηγητής Χρηματοοικονομικής στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ). «Η χρηματοοικονομική παιδεία απαιτεί μια συστηματική και ολοκληρωμένη προσέγγιση. Και αυτό γιατί η εμπειρία από άλλες χώρες αλλά και η διεθνής βι-

βλιογραφία δείχνουν ότι οι περιστασιακές παρεμβάσεις δεν είναι αρκετές για να καλύψουν το εύρος και το βάθος των αναγκών που υπάρχουν σε αυτόν τον τομέα. Για παράδειγμα, το 2014 η Αγγλία υιοθέτησε το περιστασιακό μοντέλο για το μάθημα της χρηματοοικονομικής παιδείας. Σε πρόσφατο άρθρο που δημοσιεύθηκε στους Financial Times, επιστήμονες του χώρου επικρίνουν έντονα την περιστασιακή διδασκαλία του μαθήματος ως προβληματική και ως μια κενή νίκη της τότε κυβέρνησης της Αγγλίας», σημείωσε ο κ. Μιλιδώνης.

Η εισήγηση των δύο ακαδημαϊκών για ένα υποχρεωτικό μάθημα χρηματοοικονομικής παιδείας στα σχολεία βασίζεται στη διαπίστωση ότι η επαρκής γνώση των χρηματοοικονομικών αποτελεί βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη υγιών χρηματοοικονομικών συνθηκών, και εν τέλει για την επίτευξη προσωπικής και κοινωνικής ευημερίας μακροπρόθεσμα. Παράλληλα τονίζουν ότι ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση της οικονομικής ανισότητας, τη μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων στις χρηματιστηριακές αγορές, την αποφυγή επενδυτικών παγίδων, και την ενεργή συμμετοχή των ατόμων στην ηλεκτρονική τραπεζική.

Η ανάγκη πλατφόρμας

«Ένα μάθημα με βασικές έννοιες Χρηματοοικονομικών θα ήταν χρήσιμο, για να μπορεί ο κάθε πολίτης να γνωρίζει τι κάνει όταν, για παράδειγμα, θα συνάψει ένα δάνειο, όταν θα έχει έναν λογαριασμό στην τράπεζα και δεν γνωρίζει πώς θα τον διαχειριστεί, όταν θα θέλει να επενδύσει. Καθημερινώς βλέπουμε καινούρια θέματα, τα οποία οφείλουμε να γνωρίζουμε, για να κάνουμε καλή διαχείριση των οικονομικών μας», δήλωσε στην «Κ» ο βουλευτής του ΔΗΣΥ – μέλος της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής και καθηγητής Οικονομικών στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου Μάριος Μαυρίδης.

Ανάφερε επίσης ότι αυτό που εξήγγειλε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι το ελάχιστο που μπορεί να γίνει, τονίζοντας την ανάγκη μιας πλατφόρμας, όπου θα μπορούσαν οι πολίτες κάθε ηλικίας να ανατρέχουν για να ενημερώνονται, είτε με μικρό κείμενο, είτε με μικρό βίντεο, για κάθε θέμα Χρηματοοικονομικών, κάτι το οποίο εφαρμόζεται, τόνισε, σε χώρες του εξωτερικού. Ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός στην Κύπρο θα συζητηθεί και στη Βουλή, σημείωσε ο κ. Μαυρίδης, η οποία, όπως εκτίμησε, υποστηρίζει τη χρηματοοικονομική παιδεία πάρα πολύ και έχει πρόθεση να την ενισχύσει.

Περιζήτητα τα προγράμματα κατάρτισης για ψηφιακές δεξιότητες στην Ελλάδα

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Σε βασικές γνώσεις στις ψηφιακές δεξιότητες, κυρίως όσον αφορά τις εφαρμογές γραφείου, αλλά και γνώσεις στο ψηφιακό μάρκετινγκ, επέλεξαν στη συντριπτική τους πλειονότητα οι άνεργοι αλλά και οι εργαζόμενοι που συμμετείχαν πιλοτικά στο μεγαλύτερο πρόγραμμα κατάρτισης που «τρέχει» στη χώρα μας. Η «Κ» παρουσιάζει σήμερα τις 10 επικρατέστερες επιλογές περισσότερων των 268.000 συμμετεχόντων στα προγράμματα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) που έχουν ολοκληρωθεί την κατάρτιση και έχουν λάβει πιστοποιήσεις. Από αυτούς, περισσότεροι από το 50%, σε κάθε πρόγραμμα, έχουν επιλέξει να παρακολουθήσουν προγράμματα που αφορούν την απόκτηση βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων και εφαρμογών γραφείου και το ψηφιακό μάρκετινγκ. Και όπως επιστομαίνει ο διοικητής της ΔΥΠΑ, Σπύρος Πρωτοψάλτης, στόχος είναι μέχρι το 2025 να έχουν πιστοποιηθεί σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες 500.000 Έλληνες, ώστε να βελτιωθεί η χαμηλή θέση που κατέχει η Ελλάδα στους ευρωπαϊκούς πίνακες που καταγράφουν τις εθνικές επιδόσεις στους τομείς ανάπτυξης, ενεργητικότητας και αντιστοιχίας δεξιοτήτων, αξιοποιώντας το 1 δισ. ευρώ που έχουμε από το Ταμείο Ανάκαμψης. Μάλιστα, ο κ. Πρωτοψάλτης ανοίγει τα χαρτιά του μιλώντας στην «Κ», επισημαίνοντας ότι προγραμματίζονται νέες δράσεις για πάνω από 130.000 καταρτιζόμενους εντός του 2024, δίνοντας έμφαση σε πιο ανεπτυγμένες δεξιότητες και τομείς αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, που έχουν μεγαλύτερη δυναμική

στην αγορά εργασίας και περιορίζοντας σταδιακά την επιλογή προγραμμάτων σε βασικές δεξιότητες. Επιπλέον, σύμφωνα με τον διοικητή της ΔΥΠΑ, προωθείται μια μεγάλη μεταρρύθμιση, που αφορά τους ατομικούς λογαριασμούς δεξιοτήτων. Βασίζεται σε διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και θα αποτελέσει το πιο σημαντικό εργαλείο για τη διαβίωση κατάρτιση και επανακατάρτιση τα επόμενα χρόνια και την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων.

Στην πρώτη φάση, πάντως, του προγράμματος, τόσο οι περίπου 150.000 άνεργοι που συμμετείχαν στον Α' και τον Β' κύκλο του προγράμματος για ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες όσο και οι πάνω από 110.000 εργαζόμενοι επέλεξαν σε ποσοστό άνω του 35% την κατάρτιση σε βασικές ψηφιακές δεξιότητες και εφαρμογές γραφείου, καθώς και σε ποσοστό άνω του 22% την απόκτηση δεξιοτήτων στο

Περισσότεροι από 268.000 άνεργοι και εργαζόμενοι έχουν λάβει πιστοποιήσεις από τα προγράμματα της ΔΥΠΑ.

ψηφιακό μάρκετινγκ. Υπήρξαν βέβαια και άνεργοι όπως και εργαζόμενοι που επέλεξαν πιο εξειδικευμένες γνώσεις, που αφορούν για παράδειγμα την κυκλική οικονομία, το ηλεκτρονικό εμπόριο, τις εφοδιαστικές αλυσίδες (logistics), αλλά και επιχειρηματικές δεξιότητες για την εκμετάλλευση των πράσινων ευκαιριών και τις μεθόδους περι-

Οι 10 κορυφαίες προτιμήσεις στον Α' κύκλο κατάρτισης ανέργων για ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες

ΑΝΕΡΓΟΙ	ΨΗΦΙΑΚΕΣ: 88.350 (80%)	ΠΛΗΘΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
109.796	ΠΡΑΣΙΝΕΣ: 21.446 (20%)	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ	
Βασικές ψηφιακές δεξιότητες και εφαρμογές γραφείου		40.020	36%
Ψηφιακό marketing		24.266	22%
Κυκλική οικονομία		6.579	6%
Ηλεκτρονικό εμπόριο		5.898	5%
Εφοδιαστική αλυσίδα (logistics)		4.877	4%
Ανάπτυξη εφαρμογών παγκόσμιου ιστού και ιστοσελίδων		4.060	4%
Επιχειρηματικές δεξιότητες για την εκμετάλλευση των πράσινων ευκαιριών		3.736	3%
Μέθοδοι περιβαλλοντικής αποκατάστασης		2.999	3%
Άλλες πράσινες δεξιότητες		2.277	2%
Ψηφιακές δεξιότητες στον τουρισμό, στη ναυτιλία και στην υγεία		2.015	2%
Υπόλοιπα		13.069	12%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

βαλλοντικής αποκατάστασης. Χαμηλά στις προτιμήσεις, αλλά μέσα στη 10άδα, βρίσκονται επίσης προγράμματα κατάρτισης που αφορούν την απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων στον τουρισμό, στη ναυτιλία και στην υγεία.

Σε χαμηλή θέση, με ποσοστό κοντά στο 2%, επέλεξαν προγράμματα ανάπτυξης εφαρμογών

παγκόσμιου ιστού και ιστοσελίδων, ενώ μεταξύ των επιλογών των εργαζομένων που συμμετείχαν στα προγράμματα κατάρτισης βρίσκονται και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και η διαχείριση έργων.

Οι δεξιότητες αυτές, βάσει του προγραμματισμού της ΔΥΠΑ, αναμένεται το επόμενο διάστημα να

καταγραφούν σε ένα «ψηφιακό αρχείο» που θα δημιουργηθεί για κάθε άνεργο αλλά και εργαζόμενο που συμμετείχε στα προγράμματα. Πρόκειται στην ουσία για μια ιδέα του διοικητή της ΔΥΠΑ, Σπύρου Πρωτοψάλτη, που προβλέφθηκε στον νόμο του 2022 δίνοντας έτσι τη δυνατότητα σε χιλιάδες εργαζόμενους να επιλέξουν το πρόγραμμα κατάρτισης που επιθυμούν.

Στον λογαριασμό αυτό θα μπορούν να πιστώνονται δικαιώματα επιδοτούμενης συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, συμβουλευτικής και καθοδήγησης ή πιστοποιήσεων. Η χρηματοδότηση θα γίνει αρχικά με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, ενώ εναλλακτικές ή συμπληρωματικές πηγές χρηματοδότησης θα είναι εθνικοί και κοινοτικοί (ΕΣΠΑ) πόροι.

Προγραμματίζονται νέες δράσεις σε πιο ανεπτυγμένες δεξιότητες και τομείς αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη.

Οι δικαιούχοι με βάση το στοιχείο στον λογαριασμό τους θα λαμβάνουν πιστωτικές μονάδες που θα μετατρέπονται σε χρήματα, μεταξύ 1.000 και 1.500 ευρώ, τα οποία και θα δαπανώνται για κατάρτιση, συμβουλευτική και πιστοποίηση, με σκοπό τη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητάς τους στην αγορά εργασίας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Οι καρέκλες της εξουσίας

Η ανάληψη ενός αξιώματος στην κυβερνητική μηχανή της χώρας είναι η υπέρτατη τιμή για έναν πολίτη. Είτε μιλάμε για υπουργείο, είτε για οργανισμό, είτε για ανεξάρτητη αρχή. Όποιος αναλαμβάνει τέτοιου είδους ευθύνη θα πρέπει να έχει και άλλες αρετές εκτός από τα τυπικά προσόντα. Με λίγα λόγια η σημερινή ημέρα δεν αρκούν απλά τα πτυχία από καλά πανεπιστήμια και μια σχετικά καλή πρόσληψη στον επαγγελματικό στίβο. Πρέπει να υπάρχει καθαρότητα στον τρόπο σκέψης, ευσυνειδησία στη λειτουργία του καθήκοντος, και φυσικά σεμνότητα στην εκτέλεση των καθηκόντων. Ο αξιωματούχος πρέπει να έχει υποψινή ότι υπηρετεί τον φορολογούμενο πολίτη και διορίζεται σε μια θέση με γνώμονα το συμφέρον της χώρας και του οργανισμού που υπηρετεί. Δυστυχώς όμως, έχουμε γίνει μάρτυρες –πολλές φορές τα τελευταία χρόνια– αξιωματούχων που μόλις διοριστούν αλλάζει η συμπεριφορά στο έπακρο και εμφανίζεται ο αυταρχισμός και κατ'επέκταση ο επαρχιωτισμός. Εμφανίζονται συμπεριφορές που αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξη της χώρας και του θεσμού που υπηρετούν. Αυτό έχει αρνητικές συνέπειες στην επίδοση των οργανισμών, αφού οι υπάλληλοι χρειάζονται ηχητικά πρότυπα που τους εμπνέουν για να δουλέψουν με όρεξη και όχι κάποιον ή κάποια που συμπεριφέρεται ως ο 13ος θεός του Ολύμπου. Ο αυταρχισμός συνήθως εκδηλώνεται μέσω της ανάκτησης ολοκληρωτικού ελέγχου στις αποφάσεις ενός οργανισμού, αγνοώντας τη γνώμη ή τη συμμετοχή των υπολοίπων. Οι αυταρχικοί αξιωματούχοι συχνά διατηρούν την εξουσία αποτρέποντας τη διαφρονητικότητα των ιδεών και την καινοτομία. Αυτό εμποδίζει την ανάπτυξη και την πρόοδο, καθώς η αντίθετη άποψη συχνά αποκλείεται ή καταστρέφεται. Ο αυταρχισμός μπορεί να δημιουργήσει ανασφάλεια και αναστάτωση, ενθαρρύνοντας την αντίδραση ή ακόμα και την αποκρόση υπαλλήλων που είναι χρήσιμη για τη λειτουργία ενός οργανισμού. Η επικράτηση του αυταρχισμού μειώνει την ικανότητα του οργανισμού να προσαρμοστεί στις αλλαγές και να επιτύχει τους στόχους του. Εμείς ως πολίτες οφείλουμε να καταδεικνύουμε τέτοιου είδους συμπεριφορές και να μην φοβόμαστε να τις καταγγέλλουμε όσο ψηλά και αν πρέπει να φτάσουμε. Είναι ευθύνη του προέδρου της Δημοκρατίας αλλά και του πολιτικού συστήματος να μαθαίνει από τα λάθη του παρελθόντος και να μην αφήνει τέτοιες συμπεριφορές να επαναλαμβάνονται και να κάνουν κακό στη χώρα.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Α' ΤΟΜΟΣ
Κυριακή
7/4

Ιερουσαλήμ

Η βιογραφία

ΣΑΪΜΟΝ ΣΙΜΠΑΓΚ
ΜΟΝΤΕΦΙΟΡΕ

Η ιστορία μιας πόλης οικουμενικής,
που αποτελεί πρωτεύουσα δύο λαών,
βωμό τριών πίστειων και πεδίο
αλληπάλληλων συγκρούσεων
στα 3.000 χρόνια της διαδρομής της.

Οι νομικοί κίνδυνοι από τις εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης

Εάν η εταιρεία σας χρησιμοποιεί τεχνητή νοημοσύνη για να δημιουργεί περιεχόμενο, να λαμβάνει αποφάσεις ή να επηρεάζει τις ζωές άλλων, είναι πιθανό να είστε υπεύθυνοι για ό,τι κι αν κάνει και ειδικά όταν υποπίπτει σε λάθος. Αυτό ισχύει, επίσης, για μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας που διαθέτουν μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης βασισμένα σε συνομιλίες, συμπεριλαμβανομένων της Google και της Microsoft, καθώς και των νεοφυών με τη γενναία χρηματοδότηση, Anthropic και OpenAI, όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευσμα της η εφημερίδα The Wall Street Journal. «Εάν τα επόμενα χρόνια φθάσουμε να χρ-

θους. Είναι ήδη σαφές ότι οι συνέπειες της παραγωγής τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να υπερβαίνουν κατά πολύ την απειλή για την ίδια τη φήμη των εταιρειών, οι οποίες τη χρησιμοποιούν. Οι ανησυχίες σχετικά με τη μελλοντική ευθύνη αιτιολογούν και το γιατί οι επιχειρήσεις χειραγωγούν παρασκηνιακά τα συστήματά τους, ώστε να αποφεύγουν προβληματικά αποτελέσματα αργότερα, όπως για παράδειγμα το Gemini της Google που θεωρήθηκε ότι είχε «υπερβολική κοινωνική επαγρύπνηση». Η νομική λογική είναι ξεκάθαρη, όπως αναφέρει η WSJ. Το άρθρο 230 της πράξης περί αξιοπρεπούς επικοινωνίας του 1996 στις ΗΠΑ προστατεύει τις διαδικτυακές πλατφόρμες από το να θεωρούνται υπεύθυνες για όσα εμείς λέμε σε αυτές. Αυτός ο νόμος ήταν θεμελιώδης για την ανάπτυξη του πρώιμου διαδικτύου και αποτελεί αδιαμφισβήτητο ένα βασικό λόγο που πολλές από τις μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας του σήμερα αναπτύχθηκαν στις ΗΠΑ και όχι αλλού. Ωστόσο, το άρθρο 230 δεν καλύπτει τον δημιουργούμενο από την τεχνητή νοημοσύνη μιας εταιρείας λόγο, όπως σημειώνει ο δικαστής Γκράχαμ Ράιαν, ο οποίος θα δημιουργήσει σχετική εργασία στο πανεπιστημιακό περιοδικό του Χάρβαρντ για τον νόμο και την τεχνολογία. «Η γενετική T.N. είναι η άγρια Δύση όσον αφορά τον νομικό κίνδυνο για τις τεχνολογικές εταιρείες, σε αντίθεση με οποιαδήποτε άλλη εποχή στην ιστορία του Διαδικτύου από την εμφάνισή του», προσθέτει.

Γιατί νομικοί μιλούν για πληθώρα αγωγών εις βάρος επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μικρού ή μεγάλου μεγέθους.

σιμοποιούμε την τεχνητή νοημοσύνη (T.N.) καταπώς περιμένουν οι περισσότεροι σχολιαστές, δηλαδή βασίζομενοι σε αυτήν για ανάθεση σε τρίτους μεγάλο μέρος του περιεχομένου και των κρίσεων, δεν νομίζω ότι οι εταιρείες θα αποφυγούν κάποιες μορφές ευθύνης», επισημαίνει η Τζέιν Μπαμπάουερ, καθηγήτρια Νομικής στο Πανεπιστήμιο της Φλόριντα, που έχει ασχοληθεί με αυτά τα θέματα. Οι συνέπειες κάθε άλλο παρά αμελητέες είναι. Συγκεκριμένα, κάθε δόμιλος που κάνει χρήση της γενετικής τεχνητής νοημοσύνης θα μπορούσε να θεωρηθεί υπόλογος, σύμφωνα με τη νομοθεσία περί βλαπτικού λόγου και ελαττωματικών προϊόντων, δεδομένου ότι οι σημερινές τεχνολογίες T.N. είναι δημιουργοί και λόγοι και προϊόντων. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες νομικοί διατείνονται ότι αυτό ίσως και να οδηγούσε σε πληθώρα αγωγών εις βάρος επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μικρού ή μεγάλου μεγέ-

θους. Είναι ήδη σαφές ότι οι συνέπειες της παραγωγής τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να υπερβαίνουν κατά πολύ την απειλή για την ίδια τη φήμη των εταιρειών, οι οποίες τη χρησιμοποιούν. Οι ανησυχίες σχετικά με τη μελλοντική ευθύνη αιτιολογούν και το γιατί οι επιχειρήσεις χειραγωγούν παρασκηνιακά τα συστήματά τους, ώστε να αποφεύγουν προβληματικά αποτελέσματα αργότερα, όπως για παράδειγμα το Gemini της Google που θεωρήθηκε ότι είχε «υπερβολική κοινωνική επαγρύπνηση». Η νομική λογική είναι ξεκάθαρη, όπως αναφέρει η WSJ. Το άρθρο 230 της πράξης περί αξιοπρεπούς επικοινωνίας του 1996 στις ΗΠΑ προστατεύει τις διαδικτυακές πλατφόρμες από το να θεωρούνται υπεύθυνες για όσα εμείς λέμε σε αυτές. Αυτός ο νόμος ήταν θεμελιώδης για την ανάπτυξη του πρώιμου διαδικτύου και αποτελεί αδιαμφισβήτητο ένα βασικό λόγο που πολλές από τις μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας του σήμερα αναπτύχθηκαν στις ΗΠΑ και όχι αλλού. Ωστόσο, το άρθρο 230 δεν καλύπτει τον δημιουργούμενο από την τεχνητή νοημοσύνη μιας εταιρείας λόγο, όπως σημειώνει ο δικαστής Γκράχαμ Ράιαν, ο οποίος θα δημιουργήσει σχετική εργασία στο πανεπιστημιακό περιοδικό του Χάρβαρντ για τον νόμο και την τεχνολογία. «Η γενετική T.N. είναι η άγρια Δύση όσον αφορά τον νομικό κίνδυνο για τις τεχνολογικές εταιρείες, σε αντίθεση με οποιαδήποτε άλλη εποχή στην ιστορία του Διαδικτύου από την εμφάνισή του», προσθέτει.

Οπότε, εάν καταθεθούν αγωγές, ο κατάλογος των πιθανών κατηγορουμένων θα είναι πολύ ευρύτερος από μια ολιγαριθμη ομάδα τεχνολογικών κολοσσών. Οι εταιρείες που χρησιμοποιούν απλώς γενετική τεχνητή νοημοσύνη –as πούμε δημιουργοί και λόγοι και προϊόντων. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες νομικοί διατείνονται ότι αυτό ίσως και να οδηγούσε σε πληθώρα αγωγών εις βάρος επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μικρού ή μεγάλου μεγέ-

Επένδυση 2,75 δισ. στην Anthropic από την Amazon

Φουντώνει η μάχη των «γιγάντων» της τεχνολογίας για την πρωτοκαθεδρία στον πολλά υποσχόμενο κλάδο της τεχνητής νοημοσύνης (AI). Σε μια προσπάθεια να αποκτήσει προβάδισμα έναντι των ανταγωνιστών της, η Amazon προχώρησε στη μεγαλύτερη εξωτερική επένδυση στις τρεις δεκαετίες ιστορίας της. Ανακοίνωσε ότι επενδύει 2,75 δισ. δολ. επιπλέον στη startup τεχνητής νοημοσύνης Anthropic, μια σημαντική συμφωνία από έναν τεχνολογικό κολοσσό που θέλει να ανταγωνιστεί ονόματα όπως η Microsoft και η Google στην ξέφρενη κούρσα της AI. Amazon και Anthropic είχαν ανακοινώσει την έναρξη της συνεργασίας τους τον Σεπτέμβριο του 2023, με την Amazon να προγραμματίζει συνολικές επενδύσεις ύψους 4 δισ. δολ. στη νεοφυή εταιρεία με έδρα στο Σαν Φρανσίσκο της

AI μετά την επιτυχία της Open AI, στην οποία η Microsoft συμφώνησε να επενδύσει 13 δισ. δολ. Περισσότερα από 29 δισ. δολ. επενδύθηκαν σε εταιρείες παραγωγής τεχνητής νοημοσύνης πέρυσι, σύμφωνα με την ερευνητική εταιρεία PitchBook.

Οι επενδύσεις μπορεί επίσης να είναι αρκετά προσοδοφόρες για τις εταιρείες τεχνολογίας, οι οποίες αναγκάζονται τις νεοφυείς επιχειρήσεις AI να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους που χρειάζονται για την εκτέλεση των προϊόντων τους. Σύμφωνα με τη Wall Street Journal, η Anthropic δεσμεύθηκε να δαπανήσει 4 δισ. δολ. στην πλατφόρμα cloud της Amazon τα επόμενα πέντε χρόνια, ενώ μίνες πριν από την επένδυση της Google είχε συμφωνήσει να δαπανήσει περισσότερα από 3 δισ. δολ. στο Google Cloud. Η OpenAI ξοδεύει 8 δισ. στο cloud της Microsoft.

Η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου των ΗΠΑ δήλωσε τον Ιανουάριο ότι διερευνά επενδύσεις και συνεργασίες ανάμεσα στις μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας και πώς επηρεάζουν το ανταγωνιστικό τοπίο για συστήματα AI, τα οποία εκτελούν εργασίες όπως συνομιλίες, δημιουργία φωτογραφιών και σύνταξη υπολογιστικού κώδικα. Η Anthropic, η οποία ιδρύθηκε το 2021, προσφέρει έναν βοηθό AI που ονομάζεται Claude και ανταγωνίζεται το ChatGPT του OpenAI. Στο τιμόνι της βρίσκονται τα αδελφία Ντάριο και Ντανιέλα Αμοσεντί, τα οποία εργάστηκαν στο παρελθόν στον κολοσσό OpenAI.

«Η γενετική τεχνητή νοημοσύνη θα γίνει η πιο μετασχηματιστική τεχνολογία της εποχής μας», υπογράμμισε ο δρ Σουάμι Σίβασουμπραμάνιαν, αντιπρόεδρος στην επιχείρηση υπολογιστών cloud της Amazon. «Πιστεύουμε ότι η στρατηγική συνεργασία μας με την Anthropic θα βελτιώσει περαιτέρω τις εμπειρίες των πελατών μας», ανέφερε.

Εξοπλισμό AI από το Μεξικό αγοράζουν οι κολοσσοί των ΗΠΑ

Μεγάλες επενδύσεις στη χώρα από ταϊβανέζικες εταιρείες σε τεχνολογίες αιχμής

Τεχνολογικοί γίγαντες των ΗΠΑ στρέφονται μαζικά στο Μεξικό για να κατασκευάσουν εξαρτήματα τεχνητής νοημοσύνης (AI), σε ακόμη μία προσπάθεια να μειώσουν την εξάρτησή τους από την Κίνα. Η Foxconn με έδρα την Ταϊβάν, ο μεγαλύτερος κατασκευαστής ηλεκτρονικών ειδών με σύμβαση στον κόσμο, και άλλες εταιρείες επενδύουν συντονισμένα στη λατινοαμερικανική χώρα, σύμφωνα με στελέχη και αναλυτές του κλάδου. Εκμεταλλεύονται τη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των ΗΠΑ, του Καναδά και του Μεξικού (USMCA), η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2020 και έχει προσελκύσει δισ. δολάρια από κατασκευαστές που βασίζονται στη στρατηγική του «nearshoring», τη μετατόπιση δηλαδή των παραγωγικών δραστηριοτήτων εταιρειών πλησιέστερα στις κύριες αγορές τους για να μειώσουν το κόστος

Εγκαταστάσεις της Foxconn στο Μεξικό κατασκευάζουν διακομιστές τεχνητής νοημοσύνης για αμερικανικούς γίγαντες, όπως οι Amazon, Google, Microsoft και Nvidia.

μεταφοράς και να παραδίδουν τα προϊόντα τους πιο γρήγορα στους πελάτες. «Οι χώρες της Βόρειας Αμερικής ελπίζουν να αντικαταστήσουν όσο το δυνατόν περισσότερο τα προϊόντα που εισάγονται από την Ασία. Το Μεξικό είναι έτοιμο να γίνει η πιο σημαντική παραγωγική βάση για την USMCA», λέει ο Τζέιμς Χουάνγκ, πρόεδρος κατασκευών του smartphones και των εξαρτημάτων τους κατέληξε στην Κίνα, ιδίως στα εργοστάσια που διαχειρίζονται η Foxconn και άλλοι για τη συναρμολόγηση iPhone. Το Μεξικό εγκυμονεί βέβαια τους δικούς του κινδύνους ως κόμβος παραγωγής, όπως είναι η εγκληματικότητα, η ανεπαρκής παροχή νερού και ηλεκτρισμού, και ο έντονος μισθολογικός ανταγωνισμός ανάμεσα στους εργαζομένους που είναι ειδικευμένοι στη συναρμολόγηση προϊ-

Τον Φεβρουάριο, η Foxconn ξόδεψε περίπου 27 εκατ. δολάρια για να αποκτήσει γη στην πολιτεία Χαλίσκο του δυτικού Μεξικού, ενώ την τελευταία τετραετία ο κολοσσός έχει επενδύσει περίπου 690 εκατ. δολάρια στη χώρα.

Microsoft και Nvidia, σύμφωνα με τη Wall Street Journal. Καθώς η παραγωγή της τεχνολογίας αιχμής που έχει να κάνει με την AI αυξάνεται, οι αμερικανικές εταιρείες προσπαθούν να αποφυγούν την επανάληψη της ιστορίας με τα smartphones, μετά την εντυπωσιακή πρόοδο που κατέγραψαν προ 15ετίας. Μεγάλο μέρος της βασικής κατασκευής των smartphones και των εξαρτημάτων τους κατέληξε στην Κίνα, ιδίως στα εργοστάσια που διαχειρίζονται η Foxconn και άλλοι για τη συναρμολόγηση iPhone. Το Μεξικό εγκυμονεί βέβαια τους δικούς του κινδύνους ως κόμβος παραγωγής, όπως είναι η εγκληματικότητα, η ανεπαρκής παροχή νερού και ηλεκτρισμού, και ο έντονος μισθολογικός ανταγωνισμός ανάμεσα στους εργαζομένους που είναι ειδικευμένοι στη συναρμολόγηση προϊ-

όντων υψηλής τεχνολογίας. Παράγοντες του κλάδου στην Ταϊβάν δήλωσαν ότι βασίζονται στην ιδιωτική ασφάλεια για να εμποδίσουν τις τοπικές συμμορίες να ληστεύουν εργοστάσια ημιαγωγών, ενώ τόνισαν ότι οι Μεξικανοί εργαζόμενοι είναι λιγότερο πρόθυμοι από τους Κινέζους να κάνουν υπερωρίες, καθώς είναι συνδικαλισμένοι και τα εργοστάσια της χώρας συμμορφώνονται με τις εργατικές διατάξεις της USMCA.

Ο εξοπλισμός που σχετίζεται με την τεχνητή νοημοσύνη είναι ένας από τους πολλούς κατασκευαστικούς τομείς στους οποίους το Μεξικό αναλαμβάνει αυξανόμενο ρόλο το τελευταίο διάστημα, καθώς αυξάνονται οι εντάσεις ΗΠΑ - Κίνας. Η χώρα έχει 14 συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με 50 χώρες, περισσότερες από οποιοδήποτε άλλο έθνος στον κόσμο,

προσελκύοντας κατασκευαστές αυτοκινήτων από την Ασία, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ, με αποτέλεσμα να γίνει ο πέμπτος μεγαλύτερος εξαγωγέας αυτοκινήτων στον κόσμο.

Αξιοματούχοι της Ταϊβάν εκτιμούν ότι υπάρχουν περίπου 300 ταϊβανέζικες επιχειρήσεις στο Μεξικό που απασχολούν 70.000 άτομα. Το διμερές εμπόριο ξεπέρασε πέρυσι τα 15 δισ. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία της μεξικανικής κυβέρνησης, ενώ οι Ταϊβανέζοι κατασκευαστές έχουν συγκεντρωθεί σε κόμβους κοντά στο Τέξας, όπως στη Θιουδάδ Χουάρεθ, στο γειτονικό Ελ Πάσο και στο Μοντερέι, τοποθεσίες που φιλοξενούν εγκαταστάσεις εταιρειών οι οποίες είναι γνωστές στην Ταϊβάν ως οι «έξι αδελφές των ηλεκτρονικών» – Foxconn, Pegatron, Wistron, Quanta, Compal και Inventec.

Μπόνους παιδιού ύψους 75.000 δολ. από τη νοτιοκορεατική Booyoung

Ενισχύει τους υπαλλήλους της – άνδρες και γυναίκες – για να αποκτήσουν μωρό

Πόσο «στοιχίζει» να αφήσει κανείς την καριέρα του σε δεύτερη μοίρα για να αποκτήσει μωρό; Σύμφωνα με την κατασκευαστική εταιρεία Booyoung Group της Νότιας Κορέας, 75.000 δολάρια. Αυτό είναι το παχύλο μπόνους που προσφέρει στους υπαλλήλους της – άνδρες και γυναίκες – σε μια προσπάθεια να βοηθήσει στην επίλυση του επιτακτικού δημογραφικού προβλήματος της ασιατικής χώρας.

«Εάν το ποσοστό γεννήσεων παραμείνει χαμηλό, η χώρα θα απειληθεί με εξαφάνιση», προειδοποίησε πρόσφατα ο πρόεδρος της Booyoung, Γι Τζουνγκ Κέουν. Το συνολικό ποσοστό γονιμότητας της Νότιας Κορέας – ο μέσος αριθμός των παιδιών, δηλαδή, που αποκτά μια γυναίκα στη ζωή της – μειώθηκε από 0,78 το 2022 σε 0,72 το 2023, ενώ φέτος προβλέπεται να καταποντιστεί στο 0,68, πολύ κάτω από το 2,1 που ο ΟΟΣΑ θεωρεί απαραίτητο για τη διασφάλιση σταθερού πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, ενόψει και των βουλευτικών εκλογών τον επόμενο μήνα, κόμματα από όλο το πολιτικό

Ο μέσος αριθμός των παιδιών που αποκτά μια γυναίκα στη Νότια Κορέα μειώθηκε από 0,78 το 2022 σε 0,72 το 2023.

φάσμα ανακοινώνουν προτάσεις, που κυμαίνονται από γενναίοδωρα επιδόματα στέγασης και φοροελαφρύνσεις έως υποχρεωτική άδεια πατρότητας, αλλά και διευρυμένες επιδοτήσεις για προγράμματα κατάψυξης ωαρίων. «Ο χρόνος πέζει, ελπίζω κάθε κυβερνητική υπηρεσία να προσεγγίσει το ζήτημα των χαμηλών ποσοστών γεννήσεων με αποφασιστικότητα», υπογράμμισε ο Νοτιοκορεάτης πρόεδρος Γιουν Σουκ Γέο στους υπουργούς του τον Δεκέμβριο.

Οι επιπτώσεις της κρίσης γίνονται ήδη αισθητές. Το 2022, ο αριθμός των στρατιωτικού προσωπικού της Νότιας Κορέας έπεσε για πρώτη φορά κάτω από

«Εάν το ποσοστό γεννήσεων παραμείνει χαμηλό, η χώρα θα απειληθεί με εξαφάνιση», προειδοποίησε ο πρόεδρος της Booyoung, Γι Τζουνγκ Κέουν.

500.000, πανεπιστήμια και σχολεία ανέφεραν ότι ο αριθμός των μαθητών μειώνεται ενώ πέρυσι πουλήθηκαν στη Νότια Κορέα περισσότερα καροτσάκια για... κατοικίδια, παρά για μωρά. Οι οικονομολόγοι προειδοποιούν ότι η Νότια Κορέα αντιμετωπίζει σοβαρές δημοσιονομικές προκλήσεις, καθώς η κυβέρνηση αναγκάζεται να υποστηρίξει τον ταχέως γιγαντωμένο πληθυσμό της. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το ΑΕΠ της χώρας θα είναι 28% χαμηλότερο το 2050 σε σχέση με το 2022, καθώς ο πληθυσμός σε ηλικία εργασίας θα συρρικνωθεί σχεδόν κατά 35% τα επόμενα 25 χρόνια.

Το ποσοστό ατόμων ηλικίας 65 ετών αναμένεται να αυξηθεί στο 25,5% το 2030 και στο 46,4% το 2070. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, το 40,4% των Νοτιοκορεατών άνω των 65 ετών ήδη σε σχετική φτώχεια, το υψηλότερο ποσοστό στον ανεπτυγμένο κόσμο, ενώ το εθνικό συνταξιοδοτικό ταμείο της χώρας προβλέπεται να εξεμείνει από χρήματα σε 30 χρόνια. «Η Κορέα αντιμετωπίζει μια άνευ προηγουμένου κρίση», εξηγεί ο Ο Σουκ Τάε, οικονομολόγος στη Société Générale στη Σεούλ. «Η χώρα σύντομα θα αρχίσει να παρουσιάζει αρνητική ανάπτυξη. Θα υπάρξουν σοβαρά κοινωνικά προβλήματα που σχετίζονται με την ασφάλιση, τις

συντάξεις, την εκπαίδευση και το στρατιωτικό δυναμικό». Σύμφωνα με κυβερνητικές στατιστικές, το μέσο νεόνυμφο ζευγάρι στη Νότια Κορέα έχει συνδυαστικά χρέη 124.000 δολαρίων. Οι νέοι αντιμετωπίζουν επίσης αυξανόμενα ιδιωτικά δίδακτρα εν μέσω έντονου ανταγωνισμού για περιορισμένες θέσεις σε ελίτ πανεπιστήμια και μεγάλες εταιρείες, καθώς και για στέγαση. Σε αυτό το πλαίσιο, πολλές κορεατικές εταιρείες παίρνουν θέση. «Αναλαμβάνοντας ρόλο για την επίλυση του προβλήματος των χαμηλών γεννήσεων και καταβάλλοντας προσπάθειες να βελτιώσουν την εταιρική κουλτούρα και την εξισορρόπηση επαγγελματικής και προσωπικής ζωής», λέει ο Γιου Ιλ Χο, από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Κορέας. Ορισμένες εταιρείες φαίνεται να έχουν πετύχει με τα κίνητρά τους. Ο κολοσσός λιανικής Lotte υπερφαναίνεται για ποσοστό γονιμότητας μεταξύ των εργαζομένων του άνω των 2 από τότε που εισήγαγε «έξτρα» υποχρεωτικές άδειες μητρότητας και πατρότητας το 2012. Ομως οι ειδικοί προειδοποιούν πως τα οικονομικά κίνητρα δεν λειτουργούσαν πάντα. Από το 2006 έως το 2023, η Νότια Κορέα έχει ξοδέψει 270 δισ. δολάρια σε πολιτικές που κυμαίνονται από πληρωμές σε μετρητά έως επιδοτούμενες υπηρεσίες φύλαξης παιδιών και θεραπευτικές υπονομιότητες, σύμφωνα με το γραφείο υπολογισμού του νοτιοκορεατικού κοινοβουλίου.

«Οι διαδοχικές κυβερνήσεις το αντιμετώπισαν ως ζήτημα κόστους, αλλά οι σχετικά εύποροι Κορεάτες δεν κάνουν παιδιά», τονίζει ο επικεφαλής του κέντρου παρακολούθησης δημογραφικών στοιχείων στο Ινστιτούτο Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων της Κορέας. Το θέμα είναι η έντονη ανταγωνιστική πίεση που δέχονται οι νεαροί, είτε στην εκπαίδευση, είτε στην αγορά εργασίας, είτε στην αγορά κατοικίας, με αποτέλεσμα ο δείκτης γεννήσεων της Νότιας Κορέας να μετατρέπεται πλέον σε εθνική έκτακτη ανάγκη.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ιδιωτική χρηματοδότηση σε μεγάλα δημόσια έργα

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Μεγάλες φυσικές καταστροφές όπως οι πλημμύρες στη Θεσσαλία, ατυχήματα όπως η σύγκρουση τρένων στα Τέμπη αλλά και η κατάρρευση της μεγαλύτερης γέφυρας της Βαλτιμόρης επαναφέρουν στην επικαιρότητα την ανάγκη χρηματοδότησης μεγάλων έργων και μάλιστα σε βραχύ χρονικό διάστημα. Και αυτό σε περίοδο που η κλιματική αλλαγή προκαλεί ανεξέλεγκτα φαινόμενα, ενώ το ύψος του δημόσιου χρέους σε πολλά κράτη δεν διευκολύνει την εκταμίευση δισεκατομμυρίων που απαιτούνται.

Είναι μια δύσκολη συγκυρία που καθιστά επίκαιρη μια ιδέα της προηγούμενης δεκαετίας όταν η Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ «συνιστούσαν» τη χρηματοδότηση από ιδιωτικά κεφάλαια μεγάλων δημοσίων έργων. Η αλήθεια είναι ότι η ιδέα όσο κι αν αρχικά ακούγεται καλή, στην πράξη δεν δούλεψε. Το περίφημο «έλλειμμα υποδομών» σε

Το «έλλειμμα υποδομών» γίνεται επιτακτική ανάγκη και έχει άμεση επίπτωση στην ανάπτυξη.

πολλές χώρες δεν έκλεισε με νέα δημόσια έργα που χρηματοδοτούν ιδιωτικά κεφάλαια μακροπρόθεσμων επενδυτών.

Δεν είναι τυχαίο ότι ο «παγκόσμιος δείκτης υποδομών» που είχε διαμορφώσει η S&P και στον οποίο είχαν ενταχθεί 75 εταιρείες (ενέργειας, μεταφορών κ.λπ.) από όλον τον κόσμο είχε δυσμενή πορεία και κατέληξε να έχει αξία πολύ χαμηλότερη από τον γενικό δείκτη που αντιπροσωπεύει το σύνολο της αγοράς. Οι μετοχές που περιλαμβάνει δεν είχαν καλές επιδόσεις.

Ωστόσο, η σημερινή συγκυρία μπορεί ενδεχομένως να ξεφύγει από το παρελθόν γιατί το «έλλειμμα υποδομών» γίνεται επιτακτική ανάγκη και έχει άμεση επίπτωση στην ανάπτυξη, την επιβίωση πολλών τοπικών κοινωνιών, ενώ τα περισσότερα κράτη και σε ανεπτυγμένες οικονομίες δεν μπορούν να

χρηματοδοτήσουν την εκτέλεση των απαιτούμενων έργων. Ελάχιστα κράτη έχουν περιθώριο να αυξήσουν το δημόσιο χρέος κι ακόμα λιγότερα μπορούν να αυξήσουν τα φορολογικά έσοδα ή να περιορίσουν δραστηρικά τις κρατικές δαπάνες. Στην επιστολή που απευθύνει κάθε χρόνο προς τους μετόχους, ο Λάρι Φινκ, διευθύνων σύμβουλος της BlackRock, της μεγαλύτερης εταιρείας διαχείρισης κεφαλαίων του κόσμου, περιγράφει τις υποδομές ως το κέντρο του «επόμενου μετασχηματισμού».

Βέβαια η προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για δημόσια έργα δεν είναι εύκολη επιλογή για τις κυβερνήσεις. Πρέπει να δεσμευτούν σε μια έστω μετριοπαθή αλλά σταθερή απόδοση για τα κεφάλαια που ανήκουν συνήθως σε συνταξιοδοτικά ταμεία, ασφαλιστικές εταιρείες και άλλους μακροπρόθεσμους επενδυτές. Γιατί έως τώρα έχουμε μεγάλες κρατικές υποδομές, π.χ. αεροδρόμια να ανήκουν σε ιδιώτες επενδυτές. Δεν επιτρέπεται συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στην κατασκευή των έργων, που θεωρείται προνομιακό πεδίο κυβερνήσεων.

Κι όταν μιλάμε για έργα υποδομών, αυτά δεν αφορούν μόνον οδικά δίκτυα και γέφυρες αλλά ενεργειακά συστήματα μαζί με πράσινη ενέργεια, δίκτυα που αφορούν συγκοινωνίες, επικοινωνίες και διαχείριση υδάτων, λιμάνια και αεροδρόμια, εκπαιδευτικά και νοσηλευτικά ιδρύματα. Και είναι τόσο πεστικές πλέον οι ανάγκες, επηρεάζουν τόσο πολύ τις οικονομικές δραστηριότητες μεγάλων περιοχών, που ενδεχομένως οι κυβερνήσεις αναγκαστούν να προσφέρουν σε ιδιωτικά κεφάλαια την απαιτούμενη διαφάνεια, σταθερότητα και αξιοπιστία της εποπτείας προκειμένου να καλυφθούν οι μεγάλες ανάγκες. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι δεν είναι μόνον τα κρατικά ταμεία που χρειάζονται ιδιωτικά κεφάλαια για να καλύψουν πεστικές ανάγκες. Την ίδια ανάγκη έχουν και ιδιωτικές εταιρείες σε όλον τον κόσμο. Ενδεικτικό παράδειγμα, ιδιωτικές εταιρείες κινητής τηλεφωνίας που πωλούν τα δίκτυα κεραίων με τα οποία λειτουργούν, χημικές εταιρείες που πωλούν αγαθούς. Εταιρείες τηλεφωνίας πλέον δεν έχουν δικές τους κεραίες και μια χημική βιομηχανία μπορεί να νοικιάζει από επενδυτές τον αγωγό με τον οποίο μεταφέρονται κρίσιμα καύσιμα ή τηλικά προϊόντα προς την κατανάλωση.

Η ισλαμική οικονομία «χαλά» θα φτάσει τα 7,7 τρισ. δολ. το 2025

Αναπτύσσεται ραγδαία καθώς αυξάνεται συνεχώς ο μουσουλμανικός πληθυσμός

Σε διαρκή ανοδική πορεία βρίσκεται η λεγόμενη ισλαμική οικονομία «χαλά», όπως αποκαλείται η οικονομική, επενδυτική και αποταμιευτική δραστηριότητα όταν εμπίπτει στα επιτρεπόμενα όρια από τη σαρία, καθώς με βάση τα υφιστάμενα στοιχεία αναμένεται πως το 2025 θα έχει φτάσει παγκοσμίως στα 7,7 τρισ. δολ.

Θα έχει εν ολίγοις υπερδιπλασιαστεί σε μια δεκαετία δεδομένου ότι μόλις το 2015 δεν υπερβεί τα 3,2 τρισ. δολ. Την εξώθει ανοδικά η συνεχής αύξηση του πληθυσμού των μουσουλμανικών χωρών που καταλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερο μερίδιο στην παγκόσμια επενδυτική κοινότητα. Αναμένεται όμως να επιταχυνθεί η ανάπτυξη της καθώς τους τελευταίους μήνες έχει συνδράμει και η σφαγή στη Γάζα καθώς έχει οδηγήσει τους μουσουλμάνους σε μπόικαζ κάθε χαρτοφυλακίου που θεωρείται ότι υποστηρίζει το Ισραήλ.

Σύμφωνα με σχετική έκθεση του Γενικού Συμβουλίου Ισλαμικών Τραπεζών και Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, η παγκόσμια αγορά ισλαμικών επενδυτικών κεφαλαίων έχει αυξηθεί κατά περισσότερο από 300% μέσα στην τελευταία δεκαετία ενώ βρίσκονται υπό δια-

Η παγκόσμια αγορά ισλαμικών επενδυτικών κεφαλαίων έχει αυξηθεί πάνω από 300% την τελευταία δεκαετία.

χείριση τα 200 δισ. δολ. αυτών των κεφαλαίων. Όπως επισημαίνει σε σχετικό ρεπορτάζ το αραβικό δίκτυο Aljazeera, τα στατιστικά αυτά στοιχεία αντανακλούν την αυξανόμενη ζήτηση για «χαλά» επενδύσεις και οικονομικές ευκαιρίες, ευθέως ανάλογη με την αύξηση του μουσουλμανικού πληθυσμού.

Την αναλόγως αυξανόμενη ζήτηση για οικονομική και επενδυτική δραστηριότητα σύμφωνα με τη σαρία αναφέρει και η έκθεση για την Παγκόσμια Ισλαμική Οικονομία που δημοσίευσε προ μηνών ο ερευνητικός όμιλος Dinar Standard: στη διάρκεια του οικονομικού έτους 2022-2023 τα κεφάλαια που τοποθετήθηκαν σε επενδύσεις σύμφωνα με τη σαρία έφτασαν στα 25,9 δισ. δολ. καταγράφοντας αύξηση 128% σε σύγκριση με ένα έτος νωρίτερα.

Μιλώντας στο αραβικό δίκτυο ο Σιντικ Φαρίντ, συνιδρυτής της πλατφόρμας e-

Μέχρι το 2025 η λεγόμενη ισλαμική οικονομία «χαλά», όπως αποκαλείται η οικονομική, επενδυτική και αποταμιευτική δραστηριότητα όταν εμπίπτει στα επιτρεπόμενα όρια από τη σαρία, θα έχει υπερδιπλασιαστεί.

πενδύσεων σε ακίνητα SmartCrowd που έχει έδρα στο Ντουμπάι, «οι ισλαμικές επενδύσεις αυξάνονται γενικώς καθώς ο κόσμος είναι πολύ πιο μορφωμένος σήμερα και έχει πολύ ισχυρότερη αντίληψη για τον αντίκτυπο που θα έχουν τα κεφάλαιά του στο παγκόσμιο κοινωνικοοικονομικό τοπίο». Ο ίδιος τονίζει, πάντως, ότι οι μουσουλμάνοι επενδυτές «είναι, ωστόσο, πολύ πιο προσεκτικοί γι' αυτό και αυξάνονται οι ηθικές επενδύσεις και ιδιαίτερος μεταξύ των νεότερων».

Ωθηση από την τεχνολογία

Στο μεταξύ, αναμένεται να δώσει νέα ώθηση στη «χαλά» οικονομία η έλευση της υψηλής τεχνολογίας και οι εφαρμογές της στον χρηματοπιστωτικό κλάδο. Τον Δεκέμβριο το περιοδικό FinTech, που καλύπτει θέματα της χρηματοπιστωτικής βιομηχανίας και της τεκνο-

λογίας του κλάδου, σχολίαζε ότι οι μουσουλμάνοι αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 25% του παγκόσμιου πληθυσμού, αλλά το ενεργητικό του χρηματοπιστωτικού κλάδου που είναι σύμφωνο με τη σαρία δεν αντιπροσωπεύει παρά το 1% του συνόλου. Εμπειρογνώμονες της αγοράς προεξοφλούν, όμως, ότι αυτή η αναλογία θα αλλάξει κάρη στην τεχνολογία χρηματοπιστωτικών που θα καταστήσει την επενδυτική δραστηριότητα πολύ πιο προσιτή στους καταναλωτές και στους μικροεπενδυτές. Στην περίπτωση της οικονομίας «χαλά» η τεχνολογία χρηματοπιστωτικών είναι πολύ πιο σημαντική σε σύγκριση με τον δυτικό κόσμο.

Όπως επισημαίνει ο Ιμπραήμ Χαν, συνιδρυτής της online πλατφόρμας χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών Islamic Finance Guru, «οι μουσουλμάνοι είναι γενικώς λιγότερο καταρτισμένοι σε ό,τι

αφορά τις επενδύσεις και αυτό οφείλεται μερικώς στην έλλειψη επιλογών που να προσφέρουν ειδικά για μουσουλμάνους». Ο ίδιος υπογραμμίζει πως «ακόμη και η βασική ενημέρωση σχετικά με επενδύσεις σύμφωνα με τη σαρία δεν είναι στη διάθεση των περισσότερων μουσουλμανικών πληθυσμών. Παράλληλα όμως η ανάδυση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχει συνεισφέρει στην αναβάθμιση της ενημέρωσης των μουσουλμάνων και έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της χρηματοδότησης βάσει των κανόνων της σαρία. Σε ό,τι αφορά την τεχνολογία χρηματοπιστωτικών, λειτουργεί καταλυτικά καθιστώντας πολύ πιο προσιτές τις επιλογές επενδύσεων «χαλά», εφόσον προσφέρει την άνετη και εύκολη δυνατότητα της πρόσβασης στις επενδύσεις αυτές μέσω ενός κινητού τηλεφώνου ή ενός φορητού υπολογιστή.

Η Τράπεζα της Ρωσίας δεν έδωσε κανένα σήμα σχετικά με την πιθανή κατεύθυνση της επόμενης κίνησής της.

Αμετάβλητα διατήρησε τα επιτόκια η ρωσική κεντρική τράπεζα

Η κεντρική τράπεζα της Ρωσίας διατήρησε αμετάβλητα τα επιτόκια την Παρασκευή, εν μέσω των αυξανόμενων πληθωριστικών κινδύνων που σχετίζονται και με τις επιθέσεις σε περιοχές που συνορεύουν με την Ουκρανία. Για δεύτερη συνεχόμενη συνεδρίαση, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής άφησαν το βασικό τους επιτόκιο στο 16%, σε ευθυγράμμιση με τις προβλέψεις των οικονομολόγων που συμμετείχαν στην έρευνα του Bloomberg. Επίσης, όπως είχε κάνει και τον περασμένο μήνα, η Τράπεζα της Ρωσίας δεν έδωσε κανένα σήμα σχετικά με την πιθανή κατεύθυνση της επόμενης κίνησής της.

«Μεσοπρόθεσμα, οι πληθωριστικοί κίνδυνοι παραμένουν ανοδικοί», αναφέρεται στη δήλωση που συνοδεύει την απόφαση. «Η επιστροφή του πληθωρισμού στον στόχο του 4% το 2024 και η περαιτέρω σταθεροποίησή του σε αυτά τα επίπεδα προϋποθέτουν διατήρηση των περιοριστικών νομισματικών συνθηκών για μεγάλο χρονικό διάστημα».

Περιοχές όπως το Μπέλγκοροντ και το Κουρσκ έχουν αντιμετωπίσει

επιθέσεις με μη επανδρωμένα αεροσκάφη και πυραύλους τις τελευταίες εβδομάδες, στο πλαίσιο της εκστρατείας της Ουκρανίας με στόχο υποδομές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων πετρελαϊκών εγκαταστάσεων, σε μια προσπάθεια να υπονομεύσει την πολεμική μηχανή της Ρωσίας. Παράδοξο, προστά βασιικά είδη διατροφής, όπως το κοτόπουλο, μπορεί να γίνουν πιο ακριβά, καθώς συνεχίζονται οι επιθέσεις στο Μπέλγκοροντ, μια σημαντική γεωργική περιοχή που αντιπροσωπεύει το 14% της συνολικής παραγωγής ζώων και πουλερικών της Ρωσίας. Επιπλέον, τουλάχιστον εννέα μεγάλα διυλιστήρια έχουν δεχτεί επιθέσεις φέτος με αποτέλεσμα, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, το 11% της συνολικής δυναμικότητας της χώρας να βρίσκεται σήμερα εκτός λειτουργίας. Παρόλο που υπήρξε μικρή αύξηση του κόστους στην αντίλη εντός της Ρωσίας, ο καταγισμός των επιθέσεων προκάλεσε αύξηση των τιμών της βενζίνης και του ντιζέλ στο Διεθνές Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων του St. Petersburg.

Μήνυση στον κολοσσό πολυτελείας Hermès για τις τσάντες Birkin

Οι καταναλωτές εξακολουθούν να αναζητούν τρόπο να αγοράσουν αρκετά προϊόντα της φίρμας

Διαχρονικό σύμβολο status και πλούτου, οι τσάντες Birkin της Hermès είναι τόσο δύσκολο να αποκτηθούν, που ένα ζευγάρι Καλιφορνέζων μήνυσε τον κολοσσό πολυτελείας για τις πρακτικές πωλήσεων που ακολουθεί. Σαράντα χρόνια μετά την παρουσίαση της εμβληματικής δερμάτινης τσάντας του γαλλικού οίκου, οι καταναλωτές εξακολουθούν να αναζητούν τρόπο να αγοράσουν αρκετά προϊόντα της φίρμας, ώστε να αποκτήσουν την ευκαιρία να αγοράσουν μια Birkin, η οποία ξεκινάει από 10.000 δολάρια και μπορεί να αγγίξει εξαψήφια ποσά.

Οι πολυπόθητες Birkin δεν είναι κάτι που μπορεί κανείς να αγοράσει σε ένα πολυκατάστημα, μια μπουτίκ ή να τις παραγγείλει στο Διαδίκτυο, ενώ συγκεκριμένες εκδοχές της συγκεντρώνουν λίστες αναμονής για χρόνια. Για να αγοράσουν απευθείας από την Hermès,

Δύο Αμερικανοί καταγγέλλουν ότι για να αποκτήσουν μία από τις περιζήτητες τσάντες πρέπει να ξοδέψουν χιλιάδες δολάρια σε αξεσουάρ.

οι πελάτες πρέπει να οικοδομήσουν μαζί της μια σχέση διαρκείας. Αν και δεν υπάρχει κανόνας, οι ειδικοί λένε ότι οι επίδοξοι ιδιοκτήτες των Birkin πρέπει να ψυγίζονται ποτά στην Hermès για χρόνια, ξοδεύοντας χιλιάδες δολάρια, προτού αποκτήσουν την ευκαιρία να ξοδέψουν κι άλλα εξαψήφια νούμερα για το «ιερό διοκοπιτρό» της εταιρείας.

Η εξαιρετικά περιορισμένη έκδοση χειροποίητη δερμάτινη τσάντα έχει γίνει συνώνυμο της αποκλειστικότητας και η τιμή της μπορεί να ξεπεράσει το 1 εκατ. δολάρια. Στη φωτογραφία, μια Birkin από δημοπρασία που έγινε πρόσφατα στο Λονδίνο.

Στις αρχές περασμένων της εβδομάδας λοιπόν, δύο Αμερικανοί μήνυσαν την Hermès στη Βόρεια Περιφέρεια της Καλιφόρνιας, προτείνοντας ομαδική αγωγή κατά του οίκου πολυτελείας με έδρα το Παρίσι. Στην καταγγελία τους αναφέρουν ότι η Hermès συνέδεσε παράνομα την αγορά των Birkin με την αγορά άλλων προϊόντων της εταιρείας και ότι οι επι-

δοξοί πελάτες πρέπει να ξοδέψουν χιλιάδες δολάρια σε κασκόλ, παπούτσια και ζώνες μόνο και μόνο για να τους δοθεί η ευκαιρία να πάρουν στα χέρια τους ένα από τα πιο περιζήτητα δερμάτινα είδη στον κόσμο.

Μία από τις ενάγουσες, η Τίνα Καβαλέρι, καταγγέλλει ότι ζήτησε να αγοράσει μια από τις πολυπόθητες τσάντες

το 2022, ενημερώθηκε όμως το εν λόγω προϊόν «διατίθεται σε πελάτες συνειπείς στην υποστήριξη της επιχειρήσεως», αναφέρει η μήνυση. Ο συνάδελφος άνεργων Μαρκ Νιλόγκα προσπάθησε να αγοράσει μια Birkin μέσω της εταιρείας συνεργάτες πωλήσεων του οίκου τον συμβούλεψαν να αγοράσει βοηθητικά προϊόντα προκειμένου να την αποκτήσει». Η εξαιρετικά περιορισμένη έκδοση χειροποίητη δερμάτινη τσάντα, εμπνευσμένη από την αείμνηστη τραγουδίστρια και ηθοποιό Τζέιν Μπίρκιν –εμβληματική μορφή των '60s και των '70s–, έχει γίνει συνώνυμο της αποκλειστικότητας και η τιμή της μπορεί να ξεπεράσει το 1 εκατ. δολάρια.

Ενώ πολλές μάρκες πολυτελείας σπρρίζουν το μάρκετινγκ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις συνεργασίες με διασημότητες, η Hermès –η οποία ξεκίνησε ως σαγαματοποιία και εξακολουθεί να ράβει με το χέρι τα προϊόντα της, από τις δερμάτινες τσάντες μέχρι τα μεταξωτά κασκόλ της– δεν το έχει κάνει. Τα βασικά προϊόντα της δεν έχουν αλλάξει εδώ και δεκαετίες, δεν διαθέτει TikTok και δεν δίνει σε διασημότητες δωρεάν τσάντες. Αυτή η προσέγγιση τη βοηθάει να καταγράφει πέρυσι ετήσια έσοδα ύψους 14,5 δισ. δολαρίων και να αποκτήσει κεφαλαιοποίηση άνω των 250 δισ. δολαρίων. Με περισσότερους πρόθυμους πελάτες από ό,τι διαθέσιμα αγαθά, ενσαρκώνει την επιτομή της πολυτελείας. Στην αγωγή τους, η οποία διεκδικεί απροσδιόριστους ζημιές, οι ενάγουσες καταλήγουν ότι η εν λόγω πρακτική έρχεται σε αντίθεση με τους αντιμονοπωλιακούς νόμους επειδή διογκώνει τεχνητά το πραγματικό κόστος ενός προϊόντος.

Υψώνουν τείχη, αλλά τους έχουν ανάγκη

Τα μέτρα περιορισμού μεταναστών στην Ευρώπη φέρνουν σε αδιέξοδο τις επιχειρήσεις που έχουν ελλείψεις εργατικών χεριών

Της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Δικαστικό όσο λίγα θέματα και επίμονα καυτό και επίκαιρο, το μεταναστευτικό στην Ευρώπη επανέρχεται διαρκώς καθώς τα τελευταία χρόνια οι δραματικές περιφερειακές συγκρούσεις έχουν εκτοξεύσει στα ύψη τον αριθμό όσων αναζητούν ασφάλεια και οικονομική ευημερία στην παραδοσιακά πλούσια Γηραιά Ήπειρο. Ευθέως ανάλογος και ο σχετικός προβληματισμός κοινωνιών και κυβερνήσεων, με τις τελευταίες να καταφεύγουν σε μέτρα περιορισμού του αριθμού των μεταναστών στις χώρες τους καθώς η αύξησή τους τείνει να τους φέρει σε σύγκρουση με τους ψηφοφόρους τους. Ανεξάρτητα, όμως, από τις πολυάριθμες πολιτικές και κοινωνικές πλευρές του μεταναστευτικού, η οικονομική του διάσταση βρίσκεται τελευταία στο επίκεντρο, καθώς έρχεται σε σύγκρουση με τις πολιτικές προτεραιότητες των κυβερνήσεων. Μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες κινδυνεύουν να αποδυναμωθούν εξαιτίας σκληρών της μεταναστευτικής πολιτικής, που οδηγεί σε ελλείψεις εργατικού δυναμικού και στην απόγνωση επενδύσεων. Με τον αριθμό των μεταναστών να φτάνει στις 745.000 το 2022, η Βρετανία έσπευσε να λάβει μέτρα για τον περιορισμό τους, ενώ στη Γαλλία το θέμα γίνεται αντικείμενο ολόένα και πιο καυτών πολιτικών διενέξεων καθώς ο δημόσιος

Οι κυβερνήσεις στην Ευρώπη αναθεωρούν τη μεταναστευτική πολιτική τους μετά την άνοδο της ξενοφοβικής άκρας Δεξιάς.

Το 16% των ολλανδικών επιχειρήσεων σκέφτεται να μεταφέρει μέρος των δραστηριοτήτων στο εξωτερικό.

διάλογος επικεντρώνεται στην επιβολή αυστηρότερων κανόνων για τους μεταναστές. Σοβαρότερο είναι, πάντως, το πρόβλημα στη Γερμανία, η οικονομία της οποίας έχει λάβει μεγάλη ώθηση από τους μεταναστές. Η κυβέρνηση Σολτς προσανατολίζεται σε αναθεώρηση της μεταναστευτικής πολιτικής της μετά το ρεκόρ αιτήσεων για άσυλο που δέχθηκε το περασμένο έτος. Προπαντός, όμως, την εξωθεί η πίεση που υφίσταται από τη δημοσκοπική άνοδο της ακροδεξιάς και ξενοφοβικής Εναλλακτικής για τη Γερμανία (ΑfD), που αλλάζει το κλίμα στη χώρα και επηρεάζει επιχειρήσεις και αγορά εργασίας.

Μεγάλες επιχειρήσεις της Γερμανίας δυσκολεύονται να προσλάβουν προσωπικό εξαιτίας της εντεινόμενης εχθρότητας προς τους μετανάστες. Ορισμένες υποστηρίζουν μάλιστα ότι χάνουν μέρος του προσωπικού τους που τις εγκαταλείπει έχοντας υποστεί ξενοφοβικές συμπεριφορές. Ανάμεσα τους η CAC Engineering GmbH, που σε έρευνα της Reuters ανέφερε ότι μέσα στους τελευταίους 12 μήνες έφυγαν από την εταιρεία πέντε από τους 40 ξένους υπαλλήλους της. Και

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Γερμανίας θα μειωθεί ραγδαία

Τα ποσοστά μεταβολής δείχνουν την διαφορά ανάμεσα στον προβλεπόμενο ρυθμό αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (από 15 ως 64 ετών) στο διάστημα 2025-2029 και στον υφιστάμενο ρυθμό αύξησης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο διάστημα 2019-2023

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ και ΔΝΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

στο μεταξύ η Γερμανία εκτιμάται πως θα αντιμετωπίσει έλλειμμα 7 εκατομμυρίων εργατικών χεριών μέχρι το 2035, όταν το σύνολο του εργατικού της δυναμικού ανέρχεται σε 46 εκατομμύρια ανθρώπων.

Στη διάρκεια της περασμένης εβδομάδας, άλλωστε, με σχετική έκθεσή του για τη γερμανική οικονομία το ΔΝΤ έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου στη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία, που ήδη το περασμένο έτος διολίσθησε σε ύφεση. Επισήμανε πως η γήρανση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι η σημαντικότερη διαρθρωτικά παθολογική της, καθώς αποτελεί κύρια αιτία των ελλείψεων εργατικού δυναμικού. Της θύμισε πως στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας δέχθηκε μεγάλη τόνωση από τις μεταναστευτικές ροές που τώρα τείνουν να κοπιάσουν, ενώ οδεύει προς τη σύνταξη η γενιά της μεταπολεμικής έκρηξης των γεννήσεων. Προειδοποίησε, έτσι, το Βερολίνο πως χωρίς τη στήριξη των μεταναστών το εργατικό δυναμικό της Γερμανίας θα μειωθεί στο εγγύς μέλλον περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα του G7. Κάτι που σημαίνει ότι συρ-

ρίκνωση της οικονομίας της, αφού θα αντιστοιχούν λιγότεροι εργαζόμενοι σε κάθε συνταξιούχο, ενώ θα αυξάνονται οι δαπάνες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και υπηρεσίες υγείας.

Εταιρείες θα «μεταναστεύσουν»

Η τάση για στροφή σε σκληρή αντιμταναστευτική πολιτική καταγράφεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Υπό την ακροδεξιά κυβέρνηση της Τζόρτζια Μελόνι, η Ιταλία συμφώνησε προ μηνών με την Αλβανία να αναλάβει την ανέγερση δύο κέντρων που θα φιλοξενούν τουλάχιστον 36.000 μετανάστες στο έδαφος της. Περισσότερο από οπουδήποτε αλλού, όμως, το κλίμα είναι αιχμηρότερο και διαρκώς οξυμένο στην Ολλανδία, τη χώρα που επί αιώνες αποτελεί υπόδειγμα ανεκτικής κοινωνίας. Η ανάδειξη του ακροδεξιού Γκερτ Βίλντερς σε νικήτη των εκλογών του Νοεμβρίου αντανακλά τη θεαματική στροφή στις κοινές γνώμες περί μιας σκληρής

μεταναστευτικής πολιτικής, απότοκο της θεαματικής αύξησης 60% που σημείωσαν πέρυσι οι μεταναστευτικές ροές στη χώρα. Η συμπεριφορά ενός επιχειρηματικού κολοσσού, της Unilever, μοιάζει να αποτελεί προάγγελό όσων πρόκειται να συμβούν στην Ολλανδία στο εγγύς μέλλον. Η εταιρεία έφυγε από τη χώρα πριν από τέσσερα χρόνια για να εγκατασταθεί στη Βρετανία και τώρα προβληματίζεται αν θα εισαγάγει τη μονάδα της παραγωγής παγωτών, αξίας 17 δισ. ευρώ, στην αγορά του Αμστερνταμ ή του Λονδίνου. Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας, Χάιν Σουμάχερ, την απόφασή της θα διαμορφώσει το αν θα είναι ελκυστικό στο εγγύς μέλλον το επιχειρηματικό κλίμα στη χώρα. Αντίστοιχο προβληματισμό εκφράζει και η εταιρεία θαλάσσιων ερευνητών Boskalis NV, που ενδέχεται να μεταφέρει τα κεντρικά γραφεία της εκτός Ολλανδίας, όπως και το 16% των ολλανδικών εταιρειών που εξετάζουν το ενδεχόμενο να μεταφέρουν τουλάχιστον μέρος των δραστηριοτήτων τους στο εξωτερικό μέσα στην επόμενη διετία. Ο προβληματισμός επικεντρώνεται πάντα στο αν είναι

θετικό το επιχειρηματικό κλίμα στη χώρα. Πράγμα αμφίβολο, καθώς η εκλογική επιτυχία του Βίλντερς στρέφει την κοινή γνώμη εναντίον των ξένων, με αποτέλεσμα να μην μπορούν οι επιχειρήσεις να εξασφαλίσουν ξένους υπαλλήλους.

Ηδη έχουν ψηφιστεί νόμοι που προβλέπουν φορολόγηση των επαγγελματιών μετοχών και μείωση των φοροαπαλλαγών για εξειδικευμένους ξένους επαγγελματίες. Παράλληλα, αναμένεται να ψηφιστεί σύνομο νομοσχέδιο που θέτει όρια στον αριθμό των ξένων φοιτητών στη χώρα. Και αυτό συνεπάγεται ακόμη λιγότερες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις να διασφαλίσουν ταλαντούχα στελέχη.

Δεδομένου ότι η Ολλανδία είναι έδρα μεγάλων βιομηχανιών μικροεπεξεργαστών όπως η ASML, Boskalis και NXP Semiconductors NV, η δυσμενής εξέλιξη στη χώρα σκιαγραφεί τους κινδύνους που απειλούν τις επιχειρήσεις σε όλη την Ευρώπη. Το εντεινόμενο αντιμταναστευτικό κλίμα ενδέχεται να περιορίσει καθοριστικά τη δυνατότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων να απασχολούν ξένους στην οποίον τις υπηρεσίες βασίζονται εδώ και χρόνια.

Αντιδραστήρα με υγροποιημένο νάτριο σχεδιάζει ο Μπιλ Γκέιτς

Η τρίτη σε μέγεθος οικονομία της Ευρωζώνης, η Ιταλία, επιχειρεί παράλληλα με τις άλλες να ελέγξει τον αριθμό των μεταναστών, αν και έχουν ευεργετήσει την οικονομία της, βοηθώντας την να αντιμετωπίσει τη σοβαρότερη παθολογική της: το χρέος της. Λίγους μήνες προτού υπογράψει η Ιταλία πρωθυπουργός Τζόρτζια Μελόνι την επίμαχη συμφωνία με την Αλβανία για την εγκατάσταση μεταναστών σε ειδικά κέντρα στο έδαφος της γειτονικής χώρας, το ιταλικό υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών έδωσε στη δημοσιότητα έκθεση που τουλάχιστον εξέπληξε, αν όχι αιφνιδίασε. Από σχετικά έρευνα του είχε προκύψει

Αν ο αριθμός τους αυξηθεί κατά 33% μέσα στα επόμενα 50 χρόνια, το χρέος θα μειωθεί κατά 20 μονάδες.

πως η παρουσία μεταναστών στην Ιταλία λειτουργεί ευεργετικά, βελτιώνοντας τη δημοσιονομική της εικόνα, καθώς όσο αυξάνεται ο αριθμός των μεταναστών αποκλιμακώνεται το χρέος. Κατέληγε στο συμπέρασμα πως αν ο αριθμός των μεταναστών αυξηθεί κατά 33% μέσα στα επόμενα 50 χρόνια, τότε το δημόσιο χρέος

της χώρας θα μειωθεί κατά περισσότερο από 20 μονάδες. Και η άλλη πλευρά του ίδιου νομίσματος ήταν η διαπίστωση πως όταν μειώνεται ο αριθμός των μεταναστών στη χώρα, αυξάνεται το χρέος της.

Δεδομένου ότι η Ιταλία είναι η πλέον υπερχρεωμένη οικονομία της Ευρωζώνης μετά την Ελλάδα, η είδηση βρέθηκε στα πρωτοεπίδια των ιταλικών εφημερίδων, με τη La Stampa να σοκάρει ανακοινώνοντας με πηχάσιους τίτλους ότι «η κυβέρνηση θέλει περισσότερους μετανάστες, καθώς είναι χρήσιμοι για τη μείωση του χρέους». Στο μεταξύ, η κυβέρνηση Μελόνι εξακολουθούσε να διακηρύττει σε όλους τους τόνους ότι θέλει να πε-

ριορίσει τον αριθμό των μεταναστών. Η ιταλική οικονομία πάσχει όμως από την ίδια παθολογία της Γερμανίας, όπως και γενικότερα του δυτικού κόσμου, την υπογεννητικότητα: σύμφωνα με τη στατιστική της υπηρεσία, την ISTAT, το 2022 οι γεννήσεις υποχώρησαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και συγκεκριμένα κάτω από τις 400.000. Η γήρανση του πληθυσμού της, όμως, επιβαρύνει τα συνταξιοδοτικά ταμεία και σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ μέχρι το 2036 οι συνταξιοδοτικές δαπάνες στην Ιταλία θα φτάσουν το 17,4% του ΑΕΠ. Και όπως τόνισε πρόσφατως η ιταλική διαδικτυακή εφημερίδα Fanpage.it, μείζον πρόβλημα της χώρας

και νοκέφαλος για την κυβέρνηση είναι η επιτακτική ανάγκη να απασχολείται ικανοποιητικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού.

Και δεν είναι η πρώτη φορά που Ιταλοί οικονομολόγοι διαπιστώνουν και επισμαίνουν πως οι μετανάστες καλύπτουν ανάγκες της χώρας. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα της Corriere della Sera, το 2018, ο τότε επικεφαλής του ιταλικού Εθνικού Ινστιτούτου Κοινωνικής Ασφάλισης είχε τονίσει πόσο κρίσιμος ήταν ο ρόλος των μεταναστών «για να διατηρούν μια βιώσιμη ισορροπία ανάμεσα σε όσους εισπράττουν σύνταξη και όσους εργάζονται».

Η Γερμανία

Σκιαγραφώντας τη σημασία των μεταναστών για την αγορά εργασίας και την οικονομία της Γερμανίας, το ΔΝΤ τόνισε μέσα στην εβδομάδα πως «τώρα που έρχεται στο τέλος του το μεταναστευτικό κύμα της περασμένης δεκαετίας και οδεύει προς τη σύνταξη η γενιά της έκρηξης των μεταπολεμικών γεννήσεων, ο ρυθμός αύξησης του εργατικού δυναμικού θα μειωθεί στη Γερμανία περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα».

5

από τους 40 υπαλλήλους της έλασε μέσα στους τελευταίους μήνες η εταιρεία CAC Engineering GmbH εξαιτίας ξενοφοβικών συμπεριφορών στη Γερμανία.

Η Ολλανδία

Καθιστώντας σαφές πως τόσο η εταιρεία του όσο και γενικότερα οι εταιρείες θα ακολουθήσουν τα ταλέντα να αυτά αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την Ολλανδία εξαιτίας της στροφής της εναντίον των μεταναστών, ο Πίτερ Βένικ, επικεφαλής της βιομηχανίας μικροεπεξεργαστών ASML, τόνισε πως «αν η Ολλανδία κλείσει τις πόρτες και δεν μπορούμε πλέον να προσλαμβάνουμε μετανάστες ή ξένους φοιτητές, τότε θα πάμε εκεί όπου θα διασφαλισουμε ότι θα αναπτυχθούμε».

40%

των υπαλλήλων της βιομηχανίας μικροεπεξεργαστών ASML εντός Ολλανδίας είναι ξένοι.

Το εχθρικό κλίμα

Εκφράζοντας το εχθρικό κλίμα που καλλιεργείται στη Γερμανία κατά των ξένων, ο Ούλιχ Όχιε, αντιπρόεδρος της ακροδεξιάς Εναλλακτικής για τη Γερμανία (ΑfD), δήλωσε προ ημερών πως «η ζωή των γυναικών μας και των κοριτσιών έχει γίνει πολύ πιο δύσκολη στους δημοσίους χώρους, καθώς αυξάνεται ο φόβος για τον κίνδυνο μαζικών βίαιων και επιθέσεων με μαχαίρι».

Κυπριακή αγορά ακινήτων & ανάπτυξης γης

Ανασκόπηση για το 2023

Η έκδοση είναι διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα

«Χαλαρώστε το φρένο χρέους» καλεί το ΔΝΤ τη Γερμανία

Απηρελαιωμένες υποδομές, έλλειψη εργαζομένων, χαμηλή παραγωγικότητα

Είναι πλέον ευρέως γνωστό πως η γερμανική οικονομία δέχεται πολλαπλές πιέσεις και το περασμένο έτος διολιθώθηκε σε ύφεση. Τα προβλήματα της είναι σοβαρά, αλλά μάλλον δεν είναι αυτά που συνήθως τυχάνουν της μεγαλύτερης προβολής όπως η ενεργειακή κρίση που έπληξε τις επιχειρήσεις της και ο συνεπακόλουθος πληθωρισμός που σε συνδυασμό με την αύξηση των επιτοκίων έκαμψε τις καταναλωτικές δαπάνες. Αυτά όμως είναι κατά το μάλλον ή ήττον παροδικά σε αντίθεση με τις διαρθρωτικές παθολογίες της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας, όπως η γήρανση του πληθυσμού της με συνεπακόλουθο την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού, η ιδιαίτερα αργή αύξηση της παραγωγής παθολογίες της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας αναδύεται από σχετική έκθεση του ΔΝΤ που δόθηκε στη δημοσιότητα και δεν παραλείπει να τονίσει και την αισιόδοξη πλευρά των πραγμάτων καθώς διαπιστώνει πως η γερμανική οικονομία έχει προσαρμοστεί στο ενεργειακό σοκ και στο έμφραγμα της εφοδιαστικής αλυσίδας και εξακολουθεί να παρουσιάζει εμπορικό πλεόνασμα. Εχοντας, όμως,

Το Βερολίνο πρέπει να αυξήσει τις δημόσιες επενδύσεις για να τονώσει την ανάπτυξη, σημειώνει σε έκθεσή του το Ταμείο.

επί χρόνια επιμένει στην ανάγκη να αυξήσει η Γερμανία τις επενδύσεις προκειμένου να αναβαθμίσει τις απηρελαιωμένες υποδομές της, το ΔΝΤ επιχειρεί παρέμβαση σε ένα ακανθώδες πολιτικό θέμα που απασχολεί τους πολιτικούς κύκλους της Γερμανίας από τον Νοέμβριο, καθώς προτείνει στο Βερολίνο καλύτερη λύση στο «φρένο χρέους» με σκοπό την αύξηση του δανεισμού. Όπως τονίζει το ΔΝΤ, η Γερμανία είναι η μοναδική από τις οικονομίες του G7 που συρρικνώθηκε το 2023 και αναμένεται να σημειώσει και τον χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης φέτος. Σύμφωνα με τα πέντε οικονομικά νιστιτούτα της Γερμανίας, το ΑΕΠ της θα αυξηθεί οριακά φέτος μόλις κατά 0,1% διαφεύγοντας τις προσδοκίες για ανάπτυξη 1,3%. Πολλοί θεωρούν πως το οικονομικό

της μοντέλο έχει διαρραγεί και δεν επιδέχεται επιδιόρθωση καθώς η ανάπτυξη της κατά τις προηγούμενες δεκαετίες είχε βασιστεί στο φτηνό ρωσικό αέριο που τροφοδοτούσε τις γερμανικές βιομηχανίες καθιστώντας τις παγκοσμίως ανταγωνιστικές. Και τώρα πολλοί προεξοφλούν πως χωρίς το φτηνό αέριο, το γερμανικό βιομηχανικό μοντέλο δεν θα αποδίδει πλέον. Το ΔΝΤ δεν θεωρεί ακριβή αυτήν την εικόνα μολονότι αλληγορίζει πως από τη στιγμή που εξαλείφεται το ρωσικό αέριο εκτοξεύθηκε στα ύψη ο πληθωρισμός και το κόστος ζωής. Η εκτόξευση των τιμών της ενέργειας είναι όμως προσωρινή καθώς οι τιμές έχουν επανέλθει στα επίπεδα του 2018. Και το εμπορικό της πλεόνασμα του G7 που συρρικνώθηκε το 2023 και μικρότερο από τα θεαματικά πλεονάσματα της προ της πανδημίας περιόδου, αλλά υπερβαίνει τον μέσο όρο των τελευταίων δύο δεκαετιών. Ομοίως υπερβολικοί έχουν αποδειχθεί οι φόβοι περί αποβιομηκάνισης της Γερμανίας έστω κι αν συρρικνώθηκαν οι βιομηχανίες

χημικών, μετάλλων και χάρτου καθώς αυτές δεν αντιπροσωπεύουν παρά μόλις το 4% της οικονομίας. Η παραγωγή αυτοκινήτων αυξήθηκε κατά 11% πέρυσι, με την παραγωγή ηλεκτροκίνητων η χώρα συμμετέχει στην πρόσημη μετάβαση και οι εξαγωγές ηλεκτροκίνητων της Γερμανίας αυξήθηκαν 60%. Ανάμεσα στις διαρθρωτικές παθολογίες της γερμανικής οικονομίας που υπογραμμίζει το ΔΝΤ είναι εκείνη της γήρανσης του πληθυσμού και ειδικότερα του πληθυσμού σε ηλικία οικονομικά ενεργή. Στη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας η Γερμανία τονώθηκε με νέο αίμα χάρη στις μεταναστευτικές ροές, απότοκο των περιφερειακών συγκρούσεων. Τώρα όμως που κοπάζει το μεταναστευτικό κύμα ενώ την ίδια στιγμή οδεύει προς τη σύνταξη η γενιά της μεταπολεμικής έκρηξης των γεννησεων, το εργατικό δυναμικό της Γερμανίας θα μειωθεί περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη χώρα του G7. Αυτομάτως αυτό συνεπάγεται πιέσεις στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ καθώς σε κάθε συνταξιούχο

θα αντιστοιχούν λιγότεροι εργαζόμενοι. Το γεγονός, άλλωστε, ότι θα έχει αυξηθεί το ποσοστό των ηλικιωμένων επί του συνόλου του πληθυσμού συνεπάγεται περισσότερη ζήτηση για υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και μοιραία περισσότεροι εργαζόμενοι θα στρέφονται σε αυτόν τον τομέα αντί για τις βιομηχανίες. Μια πιθανή λύση, σύμφωνα με το ΔΝΤ, θα ήταν να διευκολύνει το γερμανικό κράτος τη μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας δεδομένου ότι στη χώρα οι εργαζόμενες γυναίκες είναι κατά 2,3 εκατ. λιγότερες από τους εργαζόμενους άνδρες, ενώ πέντε φορές περισσότερες όσες έχουν μερική απασχόληση. Εξίσου καθοριστική παθολογία της Γερμανίας, το έλλειμμα επενδύσεων σε υποδομές οι οποίες μειώνονται από τη δεκαετία του 1990 και μετά, θέτοντας τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία στην τελευταία θέση μεταξύ των ανεπτυγμένων οικονομιών ως προς αυτό το κριτήριο. Οι δημόσιες επενδύσεις είναι σε μόνιμη βάση ελάχιστες ενδε-

χομένως εξαιτίας της έλλειψης προσωπικού στις περιφέρειες της χώρας. Έτσι, το ΔΝΤ συνιστά στη Γερμανία να αυξήσει τη χρηματοδότηση επενδύσεων αλλάζοντας ουσιαστικά το πλαίσιο των δημοσίων δαπανών, κινητοποιώντας μεγαλύτερη μερίδα από τα έσοδά της ή προσαρμόζοντας στις ανάγκες της το θέσφατο του «φρένου χρέους». Υποστηρίζει πως το όριο του «φρένου χρέους» μπορεί να χαλαρωθεί και να αυξηθεί κατά ένα ποσοστό ίσο με περίπου το 1% του ΑΕΠ από το ασφυκτικό 0,35% στο οποίο ορίζεται τώρα από το σύνταγμα της χώρας. Και στο μεταξύ, η παραγωγικότητα της γερμανικής οικονομίας θα μπορούσε να αυξηθεί με τη μείωση της γραφειοκρατίας που επίσης συνιστά το ΔΝΤ καθώς τη θεωρεί τροχοπέδη στις επενδύσεις και στην έναρξη νέων επιχειρήσεων. Σημειώτων ότι στη Γερμανία περνούν συνήθως 5 με 6 χρόνια μέχρις ότου εξασφαλιστεί μια εταιρεία την άδεια για την ανέγερση αιολικού πάρκου και 120 ημέρες για την έγκριση έναρξης επιχειρήσεων...

Ραγδαία αύξηση του αριθμού των Ινδών δισεκατομμυριούχων

Η πόλη της Βομβάν φιλοξενεί πλέον περισσότερους δισεκατομμυριούχους από το Πεκίνο, γεγονός που τονίζει την αυξανόμενη οικονομική επιρροή της Ινδίας, ενώ παγκόσμια πρωτεύουσα «πλούτου» παραμένει η Νέα Υόρκη, σύμφωνα με τον παγκόσμιο κατάλογο πλουσιών του ινστιτούτου ερευνών Hurun. Στην κορυφή της παγκόσμιας λίστας για το 2024 βρίσκεται η Νέα Υόρκη (με 119 δισεκατομμυριούχους), ακολουθούμενη από το Λονδίνο (97), τη Βομβάν (92), που καταλαμβάνει για πρώτη φορά την πρώτη θέση στην Ασία, το Πεκίνο (91) και τη Σαγκάη (87), που συμπληρώνει την πρώτη πεντάδα. Αυτή τη στιγμή, υπάρχουν 3.279 δισεκατομμυριούχοι παγκοσμίως, σε μια αύξηση της τάξεως του 5% από το 2023, υποσημαίνει η έκθεση. Στην κατάταξη των χωρών, η Κίνα εξακολουθεί να βρίσκεται στην κορυφή της λίστας με 814 δισεκατομμυριούχους, παρόλο που έχασε 155 δισεκατομμυριούχους σε σχέση

Πλέον στη Βομβάν ζουν περισσότεροι κροίσοι από ό,τι στο Πεκίνο, κάτι που δείχνει τη δυναμική της ινδικής οικονομίας.

με το 2023. Οι ΗΠΑ ακολουθούν στη δεύτερη θέση με 800 δισεκατομμυριούχους ενώ η Ινδία καταλαμβάνει την τρίτη θέση, με 271 δισεκατομμυριούχους και 84 νέα μέλη στη λίστα της. Η χώρα της νότιας Ασίας είναι πλέον η ταχύτερα αναπτυσσόμενη οικονομία στον κόσμο αφού το ΑΕΠ της αυξήθηκε κατά 8,4% την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου, ενώ το χρηματιστήριο της χώρας, το έβδομο μεγαλύτερο στον κόσμο, πλέον αποτιμάται σε πάνω από 4 τρις. δολάρια. Ο Ινδός Μουκέσ Αμπάνι, πρόεδρος της India's

Παγκόσμια πρωτεύουσα «πλούτου» παραμένει και το 2024 η Νέα Υόρκη, η οποία φιλοξενεί 119 δισεκατομμυριούχους.

Reliance Industries, συνεχίζει να είναι ο πλουσιότερος άνθρωπος στην Ασία και ο ενδέκατος πλουσιότερος στον κόσμο, με περιουσία ύψους 110 δισ. δολαρίων. Η Κίνα πάλι είχε μια κακή χρονιά «Η δημιουργία πλούτου στη χώρα έχει υποστεί βαθιές αλλαγές τα τελευταία χρόνια, με τον πλούτο των δισεκατομμυριούχων από ακίνητα και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να μειώνεται», σημειώνει η εταιρεία ερευνών. Ο Κινέζος Ζονγκ Σανάν, ιδρυτής και πρόεδρος του γίγαντα του εμπορίου νερού Nongfu Spring, διατήρησε τη θέση του ως πλουσιότερου ανθρώπου της Κίνας, ενώ ο Κόλιν Χουάνγκ, ιδρυτής της εταιρείας ηλεκτρονικού εμπορίου Pinduoduo, ξεπέρασε τον διευθύνοντα σύμβουλο της Tencent, Μα Χουατένγκ, και κατέκτησε τη δεύτερη θέση φέτος. Οι ΗΠΑ, οι οποίες πρόσθεσαν 109 δισεκατομμυριούχους το 2023 έχουν μόνο 14 δισεκατομμυριούχους λιγότερους

από την Κίνα, σύμφωνα με τη Hurun, με την τεχνητή νομισμότητα (AI) να αποτελεί σοβαρό μοχλό για την αύξηση των κροίσων στις ΗΠΑ, έδειξε η έκθεση. «Ενώ ο (διευθύνων σύμβουλος της Nvidia) Τζένσον Χουάνγκ έχει πρωταγωνιστήσει στην επικαιρότητα καθώς η Nvidia ξεπέρασε το όριο των 2 τρις. δολαρίων, εκτοξευόντας τον στο Top 30 της λίστας Hurun, οι δισεκατομμυριούχοι πίσω από τη Microsoft, την Google, την Amazon, την Oracle και τη Meta είδαν επίσης σημαντικές αυξήσεις στον πλούτο τους καθώς οι επενδυτές στοιχηματίζουν στην αξία που δημιουργείται από την AI», ανέφερε η έκθεση. Στη λίστα της Hurun Research μπήκε και η ποπ star Τέιλορ Σουίφτ, με καθαρή περιουσία 1,2 δισ. δολαρίων, αφού ξεκίνησε την περιουσία της «Eras» τον Μάρτιο, έχοντας εμφανιστεί μέχρι στιγμής στις ΗΠΑ, στη Νότια Αμερική, στην Αυστραλία, στη Σιγκαπούρη και στο Τόκιο.

Αυξήσεις στα τρόφιμα λόγω υψηλών θερμοκρασιών

Επίμονες αυξήσεις στον πληθωρισμό, αλλά και συγκεκριμένα στο κόστος των τροφίμων παγκοσμίως, αναμένεται να προκαλέσει τα επόμενα χρόνια η άνοδος της θερμοκρασίας, σύμφωνα με νέα έρευνα που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό Communications Earth & Environment. «Διαπιστώνουμε ότι οι συνθήκες θερμοκρασίας που προβλέπονται για το 2035, στο πλαίσιο της μελλοντικής υπερθέρμανσης, οδηγούν σε ανοδικές πληθωριστικές πιέσεις σε ολόκληρο τον κόσμο», αναφέρουν οι ερευνητές από το Potsdam Institute for Climate Impact Research (PIK) και από την ΕΚΤ. Ειδικότερα, οι θερμοκρασίες αυτές ενδέχεται να προκαλέσουν άνοδο του πα-

Η υπερθέρμανση του πλανήτη έως το 2035 θα προκαλέσει πληθωριστικές πιέσεις, προειδοποιούν ερευνητές.

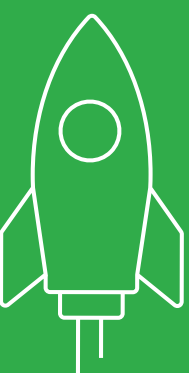
γκόσμιου πληθωρισμού τροφίμων έως και 3,23% κατά μέσον όρο κάθε χρόνο. Σε ό,τι αφορά τον γενικό δείκτη του πληθωρισμού υπολογίζεται ότι θα οδηγήσει σε άνοδο έως και 1,18% μέσα την επόμενη δεκαετία. «Πέραν του 2035, το μέγεθος των εκτιμώμενων πιέσεων στον πληθωρισμό διαφέρει σημαντικά βάσει των σεναρίων για τα επίπεδα των ρύπων, που σημαίνει

ότι ο αποφασιστικός περιορισμός των ρύπων θα μπορούσε να τις αποκλιμακώσει σημαντικά», αναφέρουν οι ερευνητές. Η κλιματική αλλαγή έχει ήδη αρχίσει να επηρεάζει ορισμένους τομείς της οικονομίας, ανεβάζοντας το κόστος της στέγης σε περιοχές, οι οποίες κινδυνεύουν πολύ από τις μεταβολές των κλιματικών συνθηκών, και προκαλώντας σοβαρές έλλειψεις προμηθειών σε τρόφιμα σε ολόκληρο τον κόσμο, από το ελαιόλαδο μέχρι το κακάο. Τα τρόφιμα θα είναι κατά πάσα πιθανότητα η κατηγορία του πληθωρισμού που θα επηρεαστεί περισσότερο, σύμφωνα με την έρευνα. Επίσης, αναμένεται ότι ο πληθωριστικός αντίκτυπος θα κατανεμηθεί άνισα, καθώς οι μεγαλύτερες

πιέσεις θα ασκηθούν σε χώρες της Αφρικής και της Νοτίου Αμερικής. Εάν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα πολιτικής, οι πιέσεις αυτές είναι πιθανό να μετριαστούν. Οι ερευνητές, όμως, προειδοποίησαν επίσης ότι εάν οι ρύποι δεν μειωθούν, τότε οι επιπτώσεις στον πληθωρισμό ενδέχεται να επιδεινωθούν. «Στο βέλτιστο σενάριο των ρύπων, οι εξωγενείς πιέσεις στον πληθωρισμό είναι μόνο οριακά μεγαλύτερες το 2060 σε σύγκριση με το 2035, αλλά στο χειριστικό σενάριο, των ρύπων, ο πληθωρισμός τροφίμων θα μπορούσε να ανέβει κατά τουλάχιστον 4% τον χρόνο σε μεγάλες περιοχές του κόσμου», αναφέρουν χαρακτηριστικά οι ερευνητές.

Οι μεγαλύτερες πιέσεις θα ασκηθούν στην Αφρική και στη Νότιο Αμερική.

B-start

Κάνε καλή αρχή με Business Start

Ισχύουν όροι | Cyta Business Call Center 150

Ολοκληρωμένες Λύσεις για νέες επιχειρήσεις
Σταθερή | Ίντερνετ | Υψηλές Cloud | Κινητή

Δωρεάν εγκατάσταση και πολλά προνόμια

Μέχρι 25% έκπτωση στη μηνιαία συνδρομή για 12 μήνες

Μαζί από την αρχή

Η Κίνα δεν αποτελεί πλέον επενδυτικό Ελντοράντο

Μειώνονται οι επενδύσεις αμερικανικών εταιρειών, καθώς υποχωρούν οι πωλήσεις

Οι αμερικανικές επιχειρήσεις βλέπουν τις εμπορικές συναλλαγές τους με την Κίνα να μειώνονται, με φόντο μεταξύ άλλων τις γεωπολιτικές εντάσεις αλλά και την προσπάθεια του Πεκίνου να αποκτήσει αυτόνομη οικονομία αναπτύχθηκε το 2023 με ρυθμό 5,2%, ο οποίος συγκρατείται στους πιο ασθενικούς των τελευταίων δεκαετιών, και η κινεζική αγορά γίνεται όλο και λιγότερο ελκυστική για τους κολοσσούς της Δύσης. Επιπλέον, οι Κινέζοι καταναλωτές, μανιώδεις αγοραστές δυτικών αγαθών μέχρι πρότινος, ξεδεύουν πλέον λιγότερα, ειδικά σε ξένα προϊόντα.

Οι αμερικανικές και άλλες πολυεθνικές εταιρείες αντιπροσώπευαν περισσότερες από τις μισές εξαγωγές της Κίνας, πλέον όμως αποτελούν λιγότερο από το ένα τρίτο. Οι πωλήσεις αυτοκινήτων, αεροσκαφών και ημιαγωγών έχουν πληγεί ιδιαίτερα από τη βιομηχανική πολιτική της Κίνας που επενδύει σε μεγάλο βαθμό στη μεταποίηση για να ξεπεράσει την κρίση στην αγορά ακινήτων αλλά και τις πολιτικές ελέγχου των εξαγωγών που

Το μερίδιο των εσόδων που κατέγραψαν στην Κίνα αμερικανικές επιχειρήσεις μειώθηκε στο 10% το 2020 από 16% το 2006.

επιβάλλουν οι ΗΠΑ. Το μερίδιο των εσόδων που κατέγραψαν στην Κίνα αμερικανικές εταιρείες μειώθηκε στο 10% το 2020 από 16% το 2006, σύμφωνα με το ινστιτούτο McKinsey. Οι πωλήσεις των iPhone της Apple, λ.χ., ενισχύθηκαν αρχικά αφού οι ΗΠΑ μπλόκαραν τη Huawei από ορισμένους Αμερικανούς προμηθευτές, η τελευταία όμως πέρασε στην αντιπώθηση κερδίζοντας μεγαλύτερο κομμάτι πωλήσεων smartphones χάρη στο νέο της Mate 60 Pro. Οι αμερικανικές αυτοκινητοβιομηχανίες, όπως η Ford και η General Motors, χάνουν επίσης έδαφος. Η Tesla αντιμετωπίζει εξάλλου σκληρό ανταγωνισμό από τους Κινέζους

Κινέζοι καταναλωτές, μανιώδεις αγοραστές δυτικών αγαθών μέχρι πρότινος, ξεδεύουν πλέον λιγότερα, ειδικά σε ξένα προϊόντα. Οι αμερικανικές αυτοκινητοβιομηχανίες, όπως η Ford και η General Motors, χάνουν έδαφος στην Κίνα, ενώ η Tesla αντιμετωπίζει σκληρό ανταγωνισμό από τους Κινέζους αντιπάλους της.

αντιπάλους της. Οι αμερικανικές εταιρείες επιλέγουν όλο και πιο συχνά τη στρατηγική μείωσης επικινδυνότητας (de-risking) στην Κίνα. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις, που εκτινάχθηκαν στα ύψη μετά την ένταξη της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου το 2001, πλέον «ψαλιδίζονται». Ένας μικρός αριθμός εταιρειών έχει ανακινώσει σχέδια για να σταματήσει εντελώς την παραγωγή στην Κίνα, η συντριπτική πλειονότητα ωστόσο εξακολουθεί να σταθμίζει τις επιλογές της, οι οποίες κυμαίνονται από μερικές αποενδύσεις έως «πάγωμα»

Μέσα σε αυτό το κλίμα, ο πρόεδρος

Σι Τζινπίνγκ υποδέχθηκε στο Πεκίνο αντιπροσώπους μεγάλων αμερικανικών επιχειρήσεων εντεινόντας το «φλερτ» με ξένους επενδυτές. Η Κίνα δεν έχει εξαγλιώσει την οικονομική δυναμική της και οι προοπτικές ανάπτυξης της παραμένουν «λαμπρές», διεμήνυσε ο Κινέζος ηγέτης στους ισχυρούς επισκέπτες του σε μια προσπάθεια να αναζωογονήσει την εμπιστοσύνη τους στη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Η ομάδα των περίπου 20 Αμερικανών επιχειρηματιών περιελάμβανε τους Ιβαν Γκρινμπεργκ της ασφαλιστικής εταιρείας Chubb, Στίβεν Σβάρτμαν του ομίλου Blackstone, Κριστιάνο Εϊμον, της εται-

ρείας ημιαγωγών Qualcomm, και Ρατζ Σουμπραμάνιαμ, της FedEx.

Η Κίνα επιχειρεί να δείξει ότι καλωσορίζει τις ξένες επιχειρήσεις, ωστόσο οι εντάσεις με την Ουάσιγκτον, η κλονισμένη οικονομική ανάκαμψη και οι επιδρομές σε εταιρείες συμβούλων έχουν μειώσει τον ενθουσιασμό των επενδυτών. Οι σχέσεις ΗΠΑ - Κίνας σταθεροποιήθηκαν εν μέρει μετά τη συνάντηση του Σι με τον πρόεδρο Τζο Μπάιντεν στο περιθώριο του φόρουμ APEC, αν και συνεχίζονται να υπάρχουν διαφωνίες για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που καλύπτουν εμπορικούς περιορισμούς και κατηγορίες για κυβερνοεπιθέσεις. Η Ουάσιγκτον

έχει δεσμευθεί να διερευνήσει εάν τα εισαγόμενα κινεζικά ηλεκτρικά οχήματα αποτελούν απειλή για την ασφάλεια, ενώ το Πεκίνο έχει εμποδίσει τη χρήση του iPhone της Apple και των οχημάτων Tesla σε κυβερνητικές υπηρεσίες. Το Πεκίνο κατέθεσε την Τρίτη προσφυγή στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου κατά των αμερικανικών επιδοτήσεων για ηλεκτρικά οχήματα, ενώ οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο κατηγορήσαν Κινέζους χάκερ που υποστηρίζονται από το κράτος για στόχευση πολιτικών, εταιρειών και αντιπροσώπων, καθώς και για κλοπή στοιχείων Βρετανών ψηφοφόρων.

Το «πράσινο» πείραμα των 23 δισ. στη Γερμανία

Ένα πείραμα 23 δισ. ευρώ «τρέχει» η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης με στόχο να αγγίξει το μηδενικό ενεργειακό αποτύπωμα μέχρι το 2045 χωρίς να καταστρέψει την ενεργοβόρα βιομηχανική βάση της. Η κυβέρνηση του Ολαφ Σολτς ανακοίνωσε νωρίτερα αυτόν τον μήνα τα λεγόμενα «συμβόλαια προστασίας του κλίματος», τα οποία σχεδιάστηκαν για να βοηθήσουν τις εταιρείες, σε τομείς όπως ο κάλβας, το τσιμέντο και το γυαλί, να καλύψουν τις πρόσθετες δαπάνες που προκύπτουν από τη χρήση καθαρότερων τεχνολογιών σε σύγκριση με τις συμβατικές διαδικασίες.

Στο πλαίσιο του προγράμματος οι αιτούντες υποβάλλουν προτάσεις για το ποσό της απαιτούμενης στήριξης, ενώ οι προφορές που υποσχεύονται υψηλότερη μείωση διοξειδίου του άνθρακα (CO2) στη χαμηλότερη τιμή λι-

Στόχος, να μηδενίσει το ενεργειακό αποτύπωμά της μέχρι το 2045 χωρίς να καταστρέψει την ενεργοβόρα βιομηχανική βάση της.

βάνουν χρηματοδότηση. Αυτή η πολιτική προσομοιάζει με τα «συμβόλαια επί της διαφοράς» (CfD), τα οποία έχουν χρησιμοποιήσει διάφορες κυβερνήσεις για να βοηθήσουν στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε πολλά μέρη του κόσμου.

Ωστόσο, το εύρος των τεχνολογιών που καλύπτει είναι διαφορετικό από οτιδήποτε έχει δοκιμαστεί σε αυτή την κλίμακα, γεγονός που καθιστά την ε-

πιτυχία της κατά πολύ λιγότερο σίγουρη. Η εκκίνηση του προγράμματος έγινε πρόσφατα με τον πρώτο γύρο δημοπρασιών που προσέφερε συμβάσεις αξίας έως και 4 δισ. ευρώ, ενώ θα ακολουθήσει άλλη μία ευκαιρία υποβολής προσφορών με ένα κονδύλι 19 δισ. ευρώ αυτό το καλοκαίρι.

Αλλά βιομηχανικά κράτη με αντίστοιχες φιλοδοξίες για μηδενικό αποτύπωμα θα δώσουν μεγαλύτερη βάση στα αποτελέσματα. Μόλις αυτή την εβδομάδα η κυβέρνηση των ΗΠΑ ανακοίνωσε επιχορηγήσεις ύψους 6 δισ. δολαρίων, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι κατασκευαστές μετάλων, χαρτίου και γυαλιού προκειμένου να μειώσουν τις εκπομπές που θερμαίνουν τον πλανήτη.

Παρότι οι κυβερνήσεις έχουν εμπειρία στην ανάπτυξη πλήρως ανεπτυ-

μένων λύσεων καθαρής ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή, το ρίσκο μεγιστοποιείται σε ό,τι αφορά την υποστήριξη τεχνολογιών αρχικών σταδίων, όπως η δέμευση άνθρακα σε εργοστάσια τσιμέντου και η ανακύκλωση χαλκού με υδρογόνο, στο ίδιο επίπεδο.

«Η κυβέρνηση είχε φόβους ότι θα μπορούσε να επιλέξει τους χαμένους», δήλωσε η Τζένι Γουίνκλερ, η οποία ήταν πρώην επικεφαλής της μονάδας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ινστιτούτο Fraunhofer για την έρευνα συστημάτων και καινοτομίας, το οποίο συχνά συμβουλεύει τη γερμανική κυβέρνηση για τέτοιου είδους πολιτικές. Παρ' όλα αυτά, είπε, αυτοί οι φόβοι θα πρέπει να κατευναστούν, καθώς οι τεχνολογίες μείωσης των εκπομπών σε τομείς όπως η χαλυβουργία έχουν δοκιμαστεί επί μακρόν.

Η κυβέρνηση του Ολαφ Σολτς ανακοίνωσε πρόσφατα τα λεγόμενα «συμβόλαια προστασίας του κλίματος», τα οποία σχεδιάστηκαν για να βοηθήσουν τις εταιρείες, σε τομείς όπως ο κάλβας, το τσιμέντο και το γυαλί, να καλύψουν τις πρόσθετες δαπάνες που προκύπτουν από τη χρήση καθαρότερων τεχνολογιών σε σύγκριση με τις συμβατικές διαδικασίες.

Η πτώση του «βασιλιά» των ψηφιακών νομισμάτων Σαμ Μπράνκμαν-Φριντ

Παρά τη βαριά ποινή για τη σωρεία οικονομικών εγκλημάτων του πρώην δισκατομμυριούχου Σαμ Μπράνκμαν-Φριντ και ιδρυτή της FTX, της πλατφόρμας συναλλαγών σε κρυπτογραφημένα νομίσματα, ορισμένοι πρώην πελάτες του διαμαρτύρονται και εξοργίζονται. Ο προαναφερθείς καταδικάστηκε σε κάθειρξη 25 ετών για κλοπές 8 δισ. δολ. Όπως έγραψε σε μήνυμά του στην εφαρμογή Telegram ο χρήστης Μπρούνο Ντιέζον, μέλος της σύμπραξης πιστωτών της FTX, «τα 25 χρόνια είναι μια αστείοτητα».

Περισσότερα από ένα εκατομμύριο άτομα από το πελατολόγιο της πλέον κρεοκοπημένης πλατφόρμας FTX επωμίζονται σοβαρές ζημιές. Ορισμένα εξ αυτών δηλώνουν ότι τους οφείλονται ακόμη ποσά άνω των 19 δισ. δολ. Πέρσι, δικαστήριο της Ν. Υόρκης απεφάνθη περί της εννοχής του Μπράνκμαν-Φριντ, ο οποίος υπεξείρεσε από ανύποπτους ανθρώπους χρήματα για να ενισχύσει τα επενδυτικά του κεφάλαια Alameda

Περισσότερα από ένα εκατομμύριο άτομα-πελάτες της FTX επωμίζονται σοβαρές ζημιές.

Research και να διαγιγε πολυτελή βίο, αγοράζοντας πανάκριβα οικόσημα, ταξιδεύοντας, κάνοντας αγαθοεργίες και προσφέροντας δωρεές σε πολιτικά πρόσωπα. Ο εισαγγελέας Ντάμιαν Γουίλιαμς δήλωσε ότι η ζωή του ήταν «μια απάραλλη απληστία και ύβρις». Οι εισαγγελικές αρχές είχαν ζητήσει κάθειρξη 40 έως 50 ετών, αφότου ο 32χρονος σήμερα Σαμ Μπράνκμαν-Φριντ κρίθηκε ένοχος για επτά αδικήματα απάτης και συνωμοσίας, τα οποία συντέθηκαν στη διάλυση της εταιρείας του FTX, όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα της Deutsche Welle. Η εν λόγω πλατφόρμα - χρηματιστήριο κρυπτογραφημένων νομισμάτων ιδρύθηκε το 2019, ενώ το

Ο πρώην δισκατομμυριούχος Σαμ Μπράνκμαν-Φριντ και ιδρυτής της FTX καταδικάστηκε σε κάθειρξη 25 ετών για κλοπές 8 δισ. δολ.

2017 ο ίδιος είχε συστήσει τα κεφάλαια Alameda Research. Στο παρελθόν εργάστηκε ως χρηματιστής στη Γουόλ Στριτ, ενώ στο απόγειο της οικονομικής

του δύναμης διατηρούσε περιουσία 26 δισ. δολ. (24 δισ. ευρώ). Παράλληλα, είχε εξασφαλίσει συμφωνίες με πολλούς επωνύμους διεθνούς βελνεκούς για

συναλλαγές και επενδύσεις σε ψηφιακά νομίσματα. Τόσο το μεγαλύτερο νόμισμα, bitcoin, όσο και τα ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία εν γένει σημείωσαν μεγάλη άνοδο το 2020 και το 2021. Την εν λόγω περίοδο, ο Μπράνκμαν-Φριντ, γνωστός για τα σγουρά μαλλιά και την απημέλητη εμφάνισή του, απέκτησε φήμη αξιόπιστου επιχειρηματία στο πεδίο των ψηφιακών νομισμάτων, όπερ και του εξασφάλισε επιτυχία, αλλά και την προσωρινή επιβίωση της FTX, όταν οι συνθήκες επιδεινώθηκαν. Στα τέλη του 2022, όταν ένα μακράς διάρκειας ράλι στην αγορά των ψηφιακών νομισμάτων έληξε, ο καταδικασθείς ισχυρίστηκε πως η επείγουσα του ήταν ακόμμητη. Στην πραγματικότητα, όμως, είχε δεχθεί αδυσώπητα πλήγματα. Τότε, αποπειρώμενη να υποστηρίξει τον ταλαιπωρημένο κλάδο, η Alameda δανείστηκε χρήματα για να επενδύσει σε πτωχευμένες εταιρείες ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων, προτού εκμεταλλευθεί τις καταθέσεις των πελατών

της FTX και καλύψει τις υποχρεώσεις της. Εν τω μεταξύ, από το 2021 επιδόθηκε ο ρυθμιστικός έλεγχος στα ψηφιακά νομίσματα και σε συνδυασμό με τα υψηλότερα επιτόκια πολλοί επενδυτές και αντικριστές απομακρύνθηκαν από το ρίσκο του bitcoin και των λοιπών. Η εμπιστοσύνη της πελατείας κλονίστηκε, όταν αποκαλύφθηκε η σοβαρή έκθεση της Alameda στη FTX και επήλθε εκτεταμένη εκροή κεφαλαίων. Εν μια νυκτί εξανεμίστηκε ο πλούτος του πρώην δισκατομμυριούχου, συνελήφθη στις Μπαχάμες και εκδόθηκε στις ΗΠΑ. Η υπεράσπισή του υποστήριξε ότι η διάλυση της πλατφόρμας ήταν απόρροια επιχειρηματικών λαθών και όχι εσκεμμένη απάτη, ο ίδιος αρνήθηκε τα περί κλοπής και παραδέχθηκε την ανεπάρκεια εσωτερικών ελέγχων. Ωστόσο, τέλος, κλήθηκαν στη δική αίτια του στενού κύκλου του Μπράνκμαν-Φριντ, που είχαν παραδεχθεί την εννοχή τους περί οργανωμένου σχεδίου και συνεργάζονταν με τις Αρχές.

G.A.P. VASSILOPOULOS GROUP

DSV Global Transport and Logistics

DSV

Σαρώστε αυτόν τον QR κωδικό και μάθετε περισσότερα!

Υψηλής ποιότητας λύσεις ομαδοποιημένων μεταφορών. Ανταγωνιστικές τιμές και ταχύτητα.

We add value to your business. | gapgroup.com

Φόβοι για νέο κύκλο αποβιομηχάνισης

Αλληπάλληλα λουκέτα εργοστασίων πολυεθνικών στην Ελλάδα – Το υψηλό ενεργειακό κόστος και η έλλειψη εργατικών χεριών

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Ένα ιδιαίτερα ανησυχητικό μήνυμα για τον κίνδυνο αποβιομηχάνισης της χώρας στέλνουν τα δύο «λουκέτα» στα εργοστάσια της υαλοργίας «Γιούλα» στο Αιγάλεω και της EBIEN στη Θεσσαλονίκη και στο Κιλκίς που ανακοινώθηκαν με απόφαση λιγότερο της μιας εβδομάδας. Είχε προηγηθεί το 2023 το κλείσιμο ακόμη τεσσάρων εργοστασίων, αυτών της Tupperware στη Θήβα, της Reckitt Benckiser στο Βασιλικό Χαλκίδας και των μονάδων της Crown Can Hellas σε Πάτρα και Κόρινθο.

Θα κλείσει όμως εδώ η λίστα με τα «λουκέτα» βιομηχανικών μονάδων στην Ελλάδα ή βρισκόμαστε μπροστά σε ένα νέο κύκλο αποβιομηχάνισης με διακύβευμα ό,τι έχει απομείνει από την παραγωγική βάση της χώρας μετά τα απανωτά λουκέτα της δεκαετίας του '80 και '90 και του νεότερου κύματος της περιόδου 2008-2018, όπου σύμφωνα με στοιχεία της PwC υπολογίζεται ότι πάγωσαν οι τομιτινιέρες και κατέβηκαν οι διακόπτες σε 26.570 μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις στον τομέα

Το ευρωπαϊκό περιβάλλον είναι πλέον αποτρεπτικό για τις μεγάλες επιχειρήσεις και ιδίως για τους πολυεθνικούς ομίλους.

της μεταποίησης, στέλνοντας στην αγορά 160.000 εργαζομένους;

Οι εκτιμήσεις ανθρώπων του κλάδου της μεταποίησης και τα μηνύματα που έρχονται από την Ευρώπη, μόνο καθυστερημένα δεν είναι. Τα πρόσφατα «λουκέτα» δείχνουν να είναι τα πρώτα θύματα στην Ελλάδα ενός «ισθ» αποβιομηχάνισης που χτύπησε πολύ νωρίτερα τις βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης με πρώτη την παραδοσιακά κρατικά Γερμανία. Αλλωστε δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι και οι δύο ελληνικές εταιρείες που κατέβασαν «ρολά» είναι κλάδους πολυεθνικών ομίλων. Είναι κοινή η εκτίμηση στους κύκλους της εγχώριας βιομηχανίας ότι η απόφαση του πορτογαλικού ομίλου BA Vidro, που εξαγόρασε τη «Γιούλα» το 2017, να ορθώσει τους κλιβάνους του ιστορικού εργοστασίου στο Αιγάλεω έπεται από 77 χρόνια λειτουργίας, αλλά και η απόφαση του αμερικανικού κολοσσού Sonoco Alcore να κλείσει τα εργοστάσια της Sonoco Hellas, όπως μετονομάστηκε η EBIEN μετά την εξαγορά

Οι εκτιμήσεις ανθρώπων του κλάδου της μεταποίησης και τα μηνύματα που έρχονται από την Ευρώπη, μόνο καθυστερημένα δεν είναι. Τα πρόσφατα «λουκέτα» δείχνουν ότι πλέον έχουμε και στην Ελλάδα τα πρώτα θύματα ενός «ισθ» αποβιομηχάνισης που χτύπησε πολύ νωρίτερα τις βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης, με πρώτη την παραδοσιακά κρατικά Γερμανία.

της το 1998, τελούν στο πλαίσιο μιας στρατηγικής που δεν βασίστηκε αποκλειστικά στα εγχώρια επιχειρηματικά δεδομένα, αλλά σε μια παγκόσμια θεώρηση του επιχειρείν.

Καταλύτης, πίσω από αυτή την εξέλιξη, όπως επισημαίνουν στην «Κ» εκπρόσωποι του κλάδου, είναι «η προβλεπόμενη κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Ευρώπη αναφορικά με το περιβάλλον δραστηριοποίησης των βιομηχανιών της, το οποίο συνεχώς γίνεται πιο αποτρεπτικό για τις μεγάλες επιχειρήσεις και ιδίως τους πολυεθνικούς ομίλους».

Το ενεργειακό σοκ

Η πραγματικότητα δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης των δυσάρεστων αυτών εκτιμήσεων. Η βαριά, εξαγωγική και καινοτόμα βιομηχανία της Ευρώπης που στηρίζει την οικονομική της ανάπτυξη τις πολλές τελευταίες δεκαετίες, παλεύει να συνέλθει από το ενεργειακό «σοκ» που της προκάλεσε το απότομο κατέβασμα της στρόφιγγας του φθηνού

ρωσικού αερίου με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Οι τιμές ενέργειας εκτοξεύτηκαν σε δυσθεώρητα ύψη και οι ενεργοβόρες βιομηχανίες από την πρώτη στιγμή εξέπεμψαν «SOS» προς τους ιθύνοντες της χώρας πολιτικής στην Ε.Ε. καθώς έβλεπαν το «παγώνιο» να έρχεται κατά πάνω τους και την «ορχήστρα» να συνεχίζει να παίζει αμέριμνα σε ρυθμούς «πράσινης μετάβασης».

Οι αυξανόμενες τιμές ενέργειας και η πτώση της ζήτησης ανάγκασαν δεκάδες εργοστάσια σε ένα ευρύ φάσμα ενεργοβόρων βιομηχανιών, όπως γυαλιού, κλάβρα, αλουμινίου, ψευδαργύρου, λιπασμάτων και χημικών προϊόντων, να μειώσουν ή να σταματήσουν την παραγωγή τους, κάτι που με τη σειρά του οδήγησε σε μαζικές απολύσεις. Το ένα δέκατο της παραγωγικής ικανότητας ακατέργαστου κλάβρα στην Ευρώπη έχει ήδη αδρανοποιηθεί. Όλα τα κυπρίνα ψευδαργύρου έχουν περιορίσει την παραγωγή και ορισμένα έχουν κλείσει. Η μισή πρωτογενής παραγωγή αλουμινίου

έχει επίσης κλείσει. Και στα λιπάσματα, το 70% των εργοστασίων έχει αδρανοποιηθεί. Οι τιμές ενέργειας παρότι έχουν υποχωρήσει κινούνται ακόμη σε επίπεδα πέντε και έξι φορές πάνω από τις τιμές των ΗΠΑ, ενώ η ευρωπαϊκή βιομηχανία έχει μπροστά της την αναμενόμενη αύξηση του κόστους του άνθρακα και τους στρατηγικούς στόχους της Ε.Ε. για την ενεργειακή μετάβαση που επιβαρύνουν σημαντικά το λειτουργικό της κόστος.

Στον αντίποδα, υπάρχει από τη μεριά η Κίνα που έχει πολύ πιο ελαστικό πλαίσιο λειτουργίας για τις βιομηχανίες και από την άλλη οι ΗΠΑ που έχουν διαμορφώσει ένα πολύ φιλικό και υποστηρικτικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις μέσω του IRA (Inflation Reduction Act) με κίνητρα που έχουν μαγνητίσει ήδη μεγάλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Τον κίνδυνο αποβιομηχάνισης που αντιμετωπίζει η Ευρώπη λόγω του ανταγωνισμού από χώρες όπως οι ΗΠΑ έχουν επισημάνει με παρεμβάσεις τους στα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα εκπρόσωποι

όλων των ενεργοβόρων κλάδων, ζητώντας αντίστοιχα μέτρα στήριξης προκειμένου να ανακτήσει η Ευρώπη τη χαμένη της ανταγωνιστικότητα και να ξαναγίνει ελκυστικός προορισμός για επενδύσεις καθώς ήδη έχει ξεκινήσει ένα ρεύμα μετεγκατάστασης στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Το στοίχημα της Ευρώπης

Η τελευταία παρέμβαση έγινε στις 20 Φεβρουαρίου με την περίφημη Διακήρυξη της Αμβέρσας που υπέγραψαν 73 ηγέτες επιχειρήσεων από 20 βιομηχανικούς κλάδους και εκπρόσωποι βιομηχανικών συνδέσμων και παρουσίασαν στον Βέλγο πρωθυπουργό Αλεξάντερ ντε Κρόο και στην πρόεδρο της Ε.Ε. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Ο βιομηχανικός κόσμος της Ευρώπης με τη Διακήρυξη της Αμβέρσας έστειλε ένα σαφές μήνυμα στην Ευρώπη: Να στρέψει ζαγά την προσοχή της στη βιομηχανία και να επιστρέψει στον ρεαλισμό να θέλει να ανακτήσει τη χαμένη της αντα-

γωνιστικότητα. Αυτό θα είναι και το μεγάλο στοίχημα της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής που θα προκύψει από τις ευρωεκλογές του Ιουνίου, γιατί πλέον έχει γίνει σαφές ότι «δεν μπορεί να υπάρξει ισχυρή Ευρώπη χωρίς ισχυρή βιομηχανία» και πρέπει να πάρει δραστηρικά μέτρα για τη διατήρηση της παραγωγικής της βάσης. Προς το παρόν, η Ευρώπη «κουνάει» το μαντίλι σε σειρά επιχειρήσεων που προτιμούν το «καρότο» των ΗΠΑ για να γίνουν πράσινες από τις τιμωρητές πολιτικές της Ε.Ε.

Φυγή

Ο γερμανικός κολοσσός BASF ανοίγει νέο εργοστάσιο στην Κίνα και επενδύει στον εκσυγχρονισμό του βιομηχανικού του συγκροτήματος στην Chattanooga του Τενεσί. Στις ΗΠΑ κατευθύνουν τις επενδύσεις τους και οι κύριοι κατασκευαστές αυτοκινήτων της Γερμανίας, Volkswagen, BMW και Mercedes-Benz.

Η γερμανική Aurubis, η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή βιομηχανία κυπρίων χαλκού, ανακοίνωσε προ μηνών ότι θα επενδύσει 700 εκατ. δολάρια για να κτίσει κυπρίο στη Β. Αμερική. Προ-

Σε λιγότερο από μία εβδομάδα έκλεισαν τρία εργοστάσια δύο πολυεθνικών, ενώ το 2023 είχαν βάλει λουκέτο τέσσερις μονάδες.

σφάτος, κολοσσοί όπως οι ExxonMobil, Total Energies, ArcelorMittal και Ineos προειδοποίησαν με κοινή ανακοίνωση τους ότι η αποβιομηχάνιση της Ευρώπης θα συνεχιστεί και ότι ενώ θέλουν να επενδύσουν σε νέες καθαρές τεχνολογίες, είναι τέτοια η ευρωπαϊκή γραφειοκρατία που λειτουργεί απωθητικά, αναγκάζοντας τους να στρέψουν αλλού το ενδιαφέρον. «Βιώνουμε τη ραγδαία αποβιομηχάνιση της ευρωπαϊκής οικονομίας και ανησυχούμε», δήλωσε στους FT η Karen McKee, πρόεδρος του τμήματος Product Solutions της ExxonMobil, προσθέτοντας ότι «ο φιλόδοξο κανονισμός της Ευρώπης σχετικά με το κλίμα συνοδεύονται από βασιστικά άργες και γραφειοκρατικές διαδικασίες για την αδειοδότηση και την πρόσβαση σε χρηματοδότηση». Ενδεικτικά αυτές τις τάσεις είναι τα στοιχεία για τις άμεσες ζώνες επενδύσεις, οι οποίες το διάστημα 2021-2022 μειώθηκαν κατά 15% στην Ευρώπη και αυξήθηκαν κατά 18% στις ΗΠΑ.

Χρειάζονται επείγοντως μέτρα στήριξης της εγχώριας παραγωγής

«Η αποχώρηση δύο πολυεθνικών από τη χώρα με το κλείσιμο των εργοστασίων τους είναι ένα ανησυχητικό μήνυμα, που έρχεται μαζί με τη γενική διαπίστωση ότι οδηγούμαστε στην αποβιομηχάνιση της Ευρώπης ελλείψει συγκροτημένης βιομηχανικής πολιτικής.

Ειδικότερα για τη χώρα μας, εάν η ενεργειακή πολιτική για τις βιομηχανίες έντασης περιορίζεται στο «κάντε διμερή μακροχρόνια συμβόλαια με ΑΠΕ», τότε έχουμε σοβαρό πρόβλημα», δηλώνει στην «Κ» ο πρόεδρος της Ένωσης Ενεργοβόρων Βιομηχανιών (ΕΒΙΚΕΝ) Αντώνης Κοντολέων, θίγοντας το πολύ σοβαρό ζήτημα του ενεργειακού κόστους. Για τις ελληνικές βιομηχανίες το ενεργειακό κόστος είναι διαχρονικά σημαντικό ακριβότερο από τις ΗΠΑ, την Κίνα αλλά και την υπόλοιπη Ευρώπη. Τα τελευταία χρόνια είναι κατά μέσον όρο 25% ακριβότερο από τις άλλες χώρες της Ε.Ε., αφού η κάθε χώρα-μέλος ακολουθεί διαφορετικά μοντέλα στήριξης της βιομηχανίας.

Οι προσπάθειες της ενεργοβόρου βιομηχανίας να μειώσουν το ενεργειακό κόστος με επενδύσεις σε αυτοπαραγωγή

Η ενεργειακή πολιτική για τις βιομηχανίες έντασης περιορίζεται στο «κάντε διμερή μακροχρόνια συμβόλαια με ΑΠΕ»...

πέφτουν στο κενό, καθώς τα ηλεκτρικά δίκτυα δεν μπορούν να ανταποκριθούν. Είναι ενδεικτική η περίπτωση της «Γιούλα», η οποία αν και επένδυσε στην αυτοπαραγωγή δεν μπόρεσε να συνδεθεί με το δίκτυο λόγω έλλειψης χωρητικότητας. «Είναι επείγουσα ανάγκη η αναβάθμιση των δικτύων, ώστε να μπορούν περισσότερες επιχειρήσεις να συνδεθούν με δίκτυα ΑΠΕ και να έχουν χαμηλότερο κοστολόγιο με ενεργειακό μείγμα φιλικό προς το περιβάλλον. Σήμερα υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις που θέλουν να χρησιμοποιήσουν ΑΠΕ αλλά δεν μπορούν γιατί δεν έχουν την αναγκαία χωρητικότητα τα υπάρχοντα δίκτυα», δηλώνει στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος

Κρίσιμη είναι η αναβάθμιση των δικτύων, ώστε να μπορούν περισσότερες επιχειρήσεις να συνδεθούν με δίκτυα ΑΠΕ και να έχουν χαμηλότερο κοστολόγιο με ενεργειακό μείγμα φιλικό προς το περιβάλλον.

(ΣΒΕ) Λουκία Σαράντη. Εκτίμηση και της κ. Σαράντη είναι ότι τα πρόσφατα «λουκέτα» στα ελληνικά εργοστάσια συνδέονται με την αποβιομηχάνιση της Ευρώπης. «Ακριβώς επειδή υπάρχει τόσο αποβιομηχάνιση σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης, είναι κρίσιμο να υποστηριχθεί ουσιαστικά η βιομηχανία στην Ελλάδα, για να προσφέρει όσα μπορεί στην οικονομία και την κοινωνία μας. Φυσικά, θα πρέπει και σε κοινοτικό επίπεδο να ληφθούν αποφάσεις και καλά σχεδιασμένα μέτρα για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Η Ελλάδα αποτελεί κράτος-μέλος της Ε.Ε. και θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη το διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον, όπως αυτό διαμορφώνεται, και να κάνει τις κατάλληλες κινήσεις για την τόνωση και την προστασία της επιχειρηματικότητας και της βιομηχανίας εντός συνόρων», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Η ενεργειακή κρίση επηρέασε όλους τους κλάδους, άλλους περισσότερο και άλλους λιγότερο, ανάλογα με τον βαθμό εξάρτησής τους από το ενεργειακό κόστος και τη φύση των δραστηριοτήτων τους, σημειώνει η πρόεδρος του ΣΒΕ

και ειδικά τις ενεργοβόρες βιομηχανίες, «αλλά όσες κατάφεραν να αντέξουν στήριξαν έμπρακτα την οικονομία της χώρας και την ίδια την κοινωνία. Και αυτό από μόνο του είναι ένα μεγάλο επίτευγμα». Η κατάσταση σήμερα, σύμφωνα με την ίδια, έχει εξομαλυνθεί αρκετά και αν γίνουν οι απαραίτητες κινήσεις για την αναβάθμιση του δικτύου ηλεκτροδότησης για τη δυναμική εισοδο των ΑΠΕ, τότε θα επιτευχθεί μια μεγαλύτερη ενεργειακή ανεξαρτησία και φυσικά θα ενισχυθούν και οι ανταγωνιστικές δυνατότητες των βιομηχανιών. Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική βιομηχανία, σύμφωνα με την κ. Σαράντη, είναι οι τεράστιες ελλείψεις στο ανθρώπινο δυναμικό. «Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις –και όχι μόνο– δυσκολεύονται να βρουν και να προσελκύσουν το κατάλληλο προσωπικό. Για τον λόγο αυτό ο ΣΒΕ έχει αναθέσει στην Deloitte την εκπόνηση μιας ποιοτικής μελέτης, η οποία θα εντοπίζει τις αδυναμίες του υφιστάμενου συστήματος και θα προτείνει ουσιαστικές λύσεις», σημειώνει.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Α. ΣΚΟΡΔΑΚΗ

AI και διαχείριση επιχειρηματικού κινδύνου

Πόσο σίγουροι είστε ότι το παρόν άρθρο το έχει συντάξει ο υπογράφων και δεν αποτελεί το συγγραφικό αποτέλεσμα ενός αλγορίθμου; Μέχρι και πριν από ένα χρόνο, δύσκολα θα μπορούσαμε να πιστέψουμε ότι κάτι τέτοιο θα ήταν δυνατό να επιτευχθεί με τα έως τότε ευρέως γνωστά τεχνολογικά μέσα. Με τα σημερινά, όμως, δεδομένα γίνεται αντιληπτό ότι κάτι τέτοιο είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό εφικτό. Με την κυκλοφορία του ChatGPT τον Νοέμβριο του 2022 έγινε άμεσα κατανοητό ότι η υφιστάμενη έως τότε τεχνική υποστήριξη (Artificial Intelligence - AI) είχε εξελιχθεί στην παραγωγική τεχνική νομοσύνη (Generative Artificial Intelligence - GenAI), σηματοδοτώντας

την απαρχή της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης.

Σήμερα, όλο και περισσότεροι τομείς της επιχειρηματικότητας υιοθετούν τη χρήση εφαρμογών AI, μεταξύ αυτών και ο τομέας της διαχείρισης επιχειρηματικού κινδύνου. Ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις παγκοσμίως έχουν αρχίσει να εντάσσουν εφαρμογές AI στα συστήματα διαχείρισης του επιχειρηματικού κινδύνου με σκοπό τη βελτίωσή τους. Και τούτο διότι με τη βοήθεια της τεχνητής νομοσύνης μπορεί να επιτευχθεί ορθότερη εκτίμηση του κινδύνου λόγω της ταχύτερης αναγνώρισης και ευρύτερης ανάλυσής του, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην αμεσότερη και καταλληλότερη

αντίδραση της επιχείρησης. Η χρήση εφαρμογών GenAI μπορεί να βοηθήσει στην πρόβλεψη επιχειρηματικών κινδύνων με τη συνδυαστική ανάλυση μεγαλύτερου και φαινομενικά ασύνδετου όγκου δεδομένων προερχόμενων από διάφορες πηγές της επιχείρησης, πέραν δηλαδή αυτών που λαμβάνονταν συνήθως υπόψη στις παραδοσιακές εκτιμήσεις κινδύνου.

Με αυτόν τον τρόπο οι επιχειρήσεις επιδιώκουν να επιτύχουν σε επίπεδο διαχείρισης επιχειρηματικού κινδύνου μια μετατόπιση του κέντρου βάρους από τη θεραπεία στην πρόληψη.

Στον αντίποδα, η χρήση εφαρμογών AI, και δη GenAI, ενέχει πληθώρα καινοφανών κινδύνων για τη λειτουργία

μιας επιχείρησης. Επιγραμματικά αναφέρονται οι κίνδυνοι που αφορούν στη διαχείριση προσωπικών δεδομένων, ιδίως δεδομένων πελατών και εργαζομένων της επιχείρησης, στην παραβίαση της εμπιστευτικότητας εμπορικών μυστικών, στα ανακυκλούμενα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας επί του παραγόμενου μέσω GenAI έργου, οι κίνδυνοι πρόκλησης πιθανού αθέμιτου ανταγωνισμού (χαρακτηριστικό, εν προκειμένω, το παράδειγμα της αλγοριθμικής συμπαίγνιας), τα πλείστα ζητήματα ηθικής, δεοντολογίας και διαφάνειας (ενδεικτικό το φαινόμενο του «black box») αναφορικά τόσο με τα δεδομένα που εισάγονται στις εφαρμογές GenAI όσο και με το παραγόμενο από

αυτές έργο. Εξάλλου δεν πρέπει να παραρτάται ότι η χρήση εφαρμογών AI συνεπάγεται για μια επιχείρηση κινδύνους που πηγάζουν από το υφιστάμενο στην Ελλάδα πλαίσιο κανονιστικής συμμόρφωσης.

Ορισμένους από τους ανωτέρω κινδύνους επιδιώκει να ρυθμίσει σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ο προτεινόμενος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κανονισμός Τεχνητής Νομοσύνης (Artificial Intelligence Act), ο οποίος λανθασμένα προφάτως εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Με τον εν λόγω κανονισμό, ο οποίος αποτελεί το πρώτο παγκοσμίως, νομικό πλαίσιο ρύθμισης του πεδίου της τεχνητής νομοσύνης, επιχειρείται να διασφαλιστεί ότι οι εφαρμογές τε-

χνητής νομοσύνης που θα χρησιμοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα είναι ασφαλείς, θα διέπονται από διαφάνεια και έλλειψη διακρίσεων ως προς τον τρόπο παραγωγής των αποτελεσμάτων τους, θα είναι ανανεώσιμες, καθώς και περιβαλλοντικά φιλικές. Προς τούτο, ο κανονισμός εισάγει ένα σύστημα αξιολόγησης των εφαρμογών τεχνητής νομοσύνης με βάση την κατάσταση αυτών σε τέσσερις βασικές κατηγορίες ρίσκου (μη αποδεκτό, υψηλό, περιορισμένο, χαμηλό ή ελάχιστο ρίσκου).

Ο κ. Χαράλαμπος Α. Σκορδάκης είναι δικηγόρος - Senior Manager, Firmwide Risk Management, στην PwC Ελλάδας.

γαστρονόμος

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Νηστίσιμα γλυκά

64 παραδοσιακές και μοντέρνες συνταγές
για τη Σαρακοστή και όχι μόνο

ΚΥΡΙΑΚΗ

7/4

Πολλά νέα οικοδομικά έργα, λίγοι οι εργαζόμενοι

Έως το 2026 αναμένονται στις κατασκευές επενδύσεις 52 δισ. ευρώ, αλλά το εργατικό δυναμικό παραμένει στα επίπεδα του 2022

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Κεφάλαια που εκτιμάται ότι θα ξεπεράσουν τα 52 δισ. ευρώ πρόκειται να κινητοποιηθούν στον ευρύτερο κατασκευαστικό κλάδο (δημόσια και ιδιωτικά έργα, οικοδομικά έργα) την περίοδο 2024-2026, καταδεικνύοντας τη δυναμική που έχει αναπτυχθεί χάρη στο Ταμείο Ανάκαμψης, στο ΕΣΠΑ της περιόδου 2021-2027, αλλά και στις ιδιωτικές επενδύσεις (περιλαμβανομένων και αυτών σε κατοικίες), όπως επίσης και στην τραπεζική χρηματοδότηση. Τα παραπάνω αποτελούν μερικά από τα συμπεράσματα της τελευταίας έρευνας του ΙΟΒΕ για τον κατασκευαστικό κλάδο, η οποία πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του ΤΜΕΔΕ.

Μόνο το 2023 δημοπρατήθηκαν 1.218

Ταμείο Ανάκαμψης, ΕΣΠΑ, δάνεια και ανεγέρσεις νέων κατοικιών θα κινητοποιήσουν κεφάλαια 52 δισ. ευρώ.

δημόσια έργα, συνολικού προϋπολογισμού 6,91 δισ. ευρώ, τα οποία πρόκειται να προστεθούν σταδιακά στο υφιστάμενο ανεκτέλεστο των μεγάλων κατασκευαστικών ομίλων. Ήδη το ανεκτέλεστο υπόλοιπο (με βάση τα στοιχεία του εννεαμήνου του 2023) διαμορφώθηκε σε 15,35 δισ. ευρώ, έχοντας αυξηθεί κατά 63% σε ετήσια βάση, ενώ πλέον είναι τριπλάσιο σε σχέση με τον μέσο όρο της περιόδου 2018-2020.

Η μεγάλη πρόκληση ασφαλώς αφορά τους ανθρώπους που θα κληθούν να υλοποιήσουν αυτά τα έργα. Όπως φαι-

Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των μεγάλων κατασκευαστικών ομίλων διαμορφώνεται σε 15,35 δισ. ευρώ, έχοντας αυξηθεί κατά 63% σε ετήσια βάση, ενώ πλέον είναι τριπλάσιο σε σχέση με τον μέσο όρο της περιόδου 2018-2020.

νεται, παρά την αύξηση του κατασκευαστικού αντικειμένου, ο αριθμός των εργαζομένων στον κλάδο είχε παραμείνει ουσιαστικά αμετάβλητος σε συνολικά 197.000 το 2022.

Αντίστοιχα, στις δραστηριότητες των αρχιτεκτόνων και των μηχανικών απασχολούνταν το 2022 περίπου 74.000 άνθρωποι, αριθμός που επίσης δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη μεταβολή από το 2017. Σε αυτό το πλαίσιο, σύμφωνα με το ΙΟΒΕ, μόνο κατά την περίοδο 2024-2026 υπολογίζεται ότι ο αριθμός των εργαζομένων θα πρέπει να αυξηθεί κατά

περίπου 51.000-55.000, αγγίζοντας τις 250.000 συνολικά, προκειμένου να υπάρξει επάρκεια εργαζομένων. Μια πιθανή έλλειψη αναμένεται να προκαλέσει καθυστερήσεις, που με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε αύξηση του προϋπολογισμού των έργων και ασφαλώς σε μη τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων.

Επιπλέον, η προοπτική περαιτέρω ανάπτυξης των κατασκευαστικών έργων τα επόμενα χρόνια δημιουργεί ανάγκες πρόσθετης χρηματοδότησης, περιλαμβανομένων των εγγυήσεων για τη συμμετοχή και την καλή εκτέλεση των έρ-

γων, και απαιτεί μείωση των καθυστερήσεων πληρωμών των κατασκευαστικών επιχειρήσεων. Οι δυσκολίες στη χρηματοδότηση και στο χρηματοδοτικό κενό μπορεί να περιοριστούν με τη χρήση διαφόρων χρηματοδοτικών εργαλείων (π.χ. εγγυητικά κεφάλαια, επιδότηση επιτοκίου κ.ά.).

Είναι χαρακτηριστικό ότι η χρηματοδότηση του κλάδου από τις εγχώριες τράπεζες αυξήθηκε σημαντικά το 2022, σε 602 εκατ. ευρώ έναντι 289 εκατ. ευρώ νέων δανείων το 2021 (και 273 εκατ. ευρώ το 2020). Ωστόσο το 2023, παρά

τη μεγάλη άνοδο της κατασκευαστικής δραστηριότητας, τα νέα δάνεια περιορίστηκαν σε μόλις 280 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης των επιτοκίων. Την περίοδο 2020-2023 οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου έλαβαν κατά μέσον όρο το 72% των νέων δανείων και οι μεγάλες το υπόλοιπο 28%.

Πάντως, παρότι τα τελευταία χρόνια καταγράφεται σημαντική ανάκαμψη σε ό,τι αφορά το οικονομικό αποτύπωμα του κλάδου, εντούτοις η απόσταση σε σχέση με τα προηγούμενα υψηλά, που

είχαν σημειωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2006-2007, παραμένει αξιοσημείωτη. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, το 2023 η αξία παραγωγής του κλάδου άγγιξε τα 12,8 δισ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 84% σε σχέση με το 2017. Ωστόσο το 2006, όταν είχε σημειωθεί το προηγούμενο υψηλό του κλάδου, η αξία παραγωγής είχε ξεπεράσει τα 43 δισ. ευρώ, όντας σχεδόν τέσσερις φορές υψηλότερη. Αντίστοιχα, οι επενδύσεις σε κατασκευές αντιστοιχούσαν στο 4,8% του ΑΕΠ το 2022, όταν το 2007 είχαν φτάσει στο 14,7% του ΑΕΠ. Το 2022 ο μέσος όρος στην Ε.Ε. διαμορφώθηκε σε 6,7%.

Σύμφωνα με το ΙΟΒΕ, η ανάκαμψη του κλάδου θα έχει ως αποτέλεσμα οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ να αυξηθούν σε 6,3% το 2023, αλλά και 8,3% το 2024 και 8,6% το 2025. Ειδικότερα, με βάση την ανάλυση των δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) εκτιμάται ότι σε έργα που έχουν άμεση σχέση με τις κατασκευές θα κατευθυνθούν επικρατήσιμες ύψους 9,9 δισ. ευρώ, κινητοποιώντας πόρους ύψους 12,8 δισ. ευρώ.

Μαζί με τους πόρους από τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης (και τους κινητοποιούμενους από τα δάνεια πόρους χρηματοδότησης) εκτιμάται ότι για έργα με άμεση σχέση με τις κατασκευές θα κινητοποιηθούν συνολικά κεφάλαια 24 δισ. ευρώ την περίοδο 2022-2026 και συγκεκριμένα 12,8 δισ. ευρώ από τις επιχειρήσεις και 11,1 δισ. ευρώ από τα δάνεια. Εκτιμάται επίσης ότι η αξία παραγωγής των κατασκευαστικών έργων υποδομών και κατοικιών θα ακολουθήσει ισχυρή ανοδική πορεία την περίοδο 2024-2026, ξεπερνώντας τα 18 δισ. ευρώ το 2025, από 10,3 δισ. ευρώ το 2022.

Αύξηση των τουριστών και των χρημάτων που δαπάνησαν τον Ιανουάριο

ΤΟΥ ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Μεγάλη αύξηση του αριθμού των τουριστών, αλλά και των χρημάτων που δαπάνησαν κατά τη διαμονή τους στην Ελλάδα, σημειώθηκε τον Ιανουάριο, έναν συνήθως αδιάφορο μήνα για τον τουρισμό. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, η αύξηση των εισπράξεων ήταν 27% και των επισκεπτών 16%, πολύ ψηλότερα δηλαδή από την ήδη ισχυρή τάση του 2023 αλλά και τις θετικές προβλέψεις για το 2024 (+10% στις αφίξεις). Στοιχεία που προκαλούν εντύπωση ακόμη και στους πιο αισιόδοξους. Ειδικά αφού μια προσεκτικότερη ματιά στα δεδομένα αποκαλύπτει σημαντική άνοδο στους ξένους που επισκέπτονται τη Θεσσαλονίκη, μεγάλη αύξηση των οδικών αφίξεων ι-δίας από την Τουρκία και εκρηκτική αύξηση +260% στους Αμερικανούς ταξιδιώτες.

Τα μεγάλα ξενοδοχεία πέντε αστέρων στην Αθήνα με τα οποία συνομιλήσαμε «Καθημερινή» αναφέρουν πως δεν έχουν τέτοια αύξηση της πληρότητάς τους που να ανταποκρίνεται ο' αυτή την άνοδο του τουρισμού, αντιθέτως, βρίσκονται σε παρόμοια επίπεδα με τα πε-

Η αύξηση των εισπράξεων ήταν 27% και των επισκεπτών 16%.

ρισινά. Γεγονός που σημαίνει ότι το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης των επισκεπτών πρέπει να απορροφήθηκε από καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης. Για όσους παρακολουθούν τις εξελίξεις στον τουρισμό από κοντά, το δυναμικό ξεκίνημα του 2024 αποδίδεται στο γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει αποδείξει πως μπορεί να προσφέρει ξεχωριστές εμπειρίες υψηλότερου επιπέδου στους επισκέπτες της και ότι αποτελεί ευθείας ανταγωνιστικό προορισμό μεγάλων ιστορικά χωρών στον τουρισμό όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία.

Σύμφωνα με τον επιστημονικό διευθυντή του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, δρ. Αρνη Ικκο, ο βαθμός ικανοποίησης των επισκεπτών της Ελλάδας είναι πλέον από τους υψηλότερους στην Ευρώπη και ορισμένοι προορισμοί της χώρας όπως η Αθήνα δεν υστερούν παρά οριακά

Τα στοιχεία του πρώτου μήνα της χρονιάς δείχνουν σημαντική άνοδο των ξένων που επισκέπτονται τη Θεσσαλονίκη (φωτογραφία), μεγάλη αύξηση των οδικών αφίξεων από την Τουρκία και άλλα (260%) των Αμερικανών ταξιδιωτών.

και μόνο σε θέματα όπως η καθαριότητα και οι κοινόχρηστες υποδομές, δηλαδή η κατάσταση σε πλατείες, δρόμους κ.λπ.

Ο διευθυντής συμβούλου των Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων Λαμίας, που ελέγχουν τα ξενοδοχεία Μεγάλη Βρετανία, King George και Athens Capital

στο κέντρο της Αθήνας, Τάσος Χωμενίδης, εξηγεί πως με βάση την επιτευχθείσα πληρότητα κατά το πρώτο δίμηνο του έτους, αλλά και την εκτίμηση για την υπόλοιπη χρονιά, δεν διαφαίνεται μια τόσο μεγάλη αύξηση όσο αυτή που δείχνουν τα στοιχεία της Τράπεζας της

Ελλάδος. Από την πλευρά του, ο Γιάννης Ρέτσος, πρώην πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων και διευθυντής συμβούλου στα ξενοδοχεία Electra, μεταξύ των οποίων και το ομώνυμο εμβληματικό συγκρότημα στη Θεσσαλονίκη, σημειώνει στην «Κ» πως πράγματι στα ξενοδοχεία της Αθήνας δεν καταγράφεται στις αρχές του 2024 δυναμική ανάλογη με αυτή των στοιχείων της Τράπεζας της Ελλάδος, ωστόσο, σημειώνεται σημαντική δυναμική στη Θεσσαλονίκη, που τείνει όλο και να πρωτεύουσα να γίνει αυτoteλής προορισμός.

Όσον αφορά την αύξηση των επισκεπτών από την Τουρκία, σύμφωνα με τον δρ. Αρνη Ικκο, τα δεδομένα που διαθέτει το Ινστιτούτο του ΣΕΤΕ δείχνουν πως πράγματι από την αρχή του έτους οι οδικές αφίξεις από την Τουρκία είναι ιδιαίτερα ενισχυμένες και σε ποσοστό σημαντικά μεγαλύτερο από τη μέση αύξηση των οδικών αφίξεων στην Ελλάδα, που τον Ιανουάριο κινήθηκε στο 24%. Ως αιτία των επισκεψών από την Τουρκία αναφέρεται από την αγορά η ευρύτερη κινητικότητα για ταξίδια στην Ελλάδα μετά και την κοινή διακήρυξη των υπουργών Τουρισμού των

δύο χωρών για συνεργασία στον τομέα του τουρισμού, η οποία μάλιστα δίνει τη δυνατότητα σε Τούρκους επισκέπτες να επισκέπτονται πρακτικά χωρίς βίζα για ταξίδια επτά ημερών συνολικά 10 ελληνικά νησιά. Η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2024, σύμφωνα με την ΤτΕ, διαμορφώθηκε σε 737,3 κιλ. ταξιδιώτες, αυξημένη κατά 16,0% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2023. Συγκεκριμένα, η ταξιδιωτική κίνηση μέσω αεροδρομίων αυξήθηκε κατά 11,7% σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2023 και μέσω οδικών συντορικών σταθμών κατά 24,8%. Η κίνηση από τη Γερμανία αυξήθηκε κατά 8,6%, από τη Γαλλία κατά 35,4%, αλλά από το Ηνωμένο Βασίλειο μειώθηκε κατά 39,2% παρά το γεγονός ότι οι εισπράξεις από τους Βρετανούς αυξήθηκαν κατά 8,1% παραμένοντας σε επισκέπτες υψηλότερης εισοδηματικής τάξης. Οι επισκέπτες από ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 260,2%. Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις τον Ιανουάριο αυξήθηκαν συνολικά κατά 27,1% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα στα 278,3 εκατ. ευρώ με αυτές από τη Γερμανία κατά 34,7% και από τη Γαλλία κατά 83,0%.

Έρευνα σε 10 εταιρείες του κλάδου τεχνολογίας και πληροφορικής

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Έφοδο σε περίπου 10 εταιρείες του κλάδου τεχνολογίας και πληροφορικής, μεταξύ αυτών και στους τρεις τηλεπικοινωνιακούς παρόχους (Cosmote, Vodafone, Nova), έκαναν κλιμάκια ελεγκτών της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Αυτό που αναζητούν τα κλιμάκια της επιτροπής είναι στοιχεία για πιθανή οριζόντια σύμπραξη νόθευσης δημόσιων διαγωνισμών, μέσω στην ουσία συνεννόησης μεταξύ των συμμετεχόντων για τις προσφορές και μέσω του «μοιράματος»

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού διερευνά στοιχεία για πιθανή οριζόντια σύμπραξη νόθευσης δημόσιων διαγωνισμών.

των συμβάσεων. Σύμφωνα με πληροφορίες των κλιμάκων, οι εν λόγω διαγωνισμοί είναι κυρίως διαγωνισμοί υπηρεσιών (ενδεικτικά των υπηρεσιών Δικαστών, Παιδείας, Περιβάλλοντος, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και άλλων)

για έργα ψηφιακής αναβάθμισης που χρηματοδοτούνται κατά βάση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ουκ ολίγες φορές η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει διεξαγάγει έρευνες για νόθευση διαγωνισμών και εν γένει για ανταναγωνιστικές πρακτικές σε δημόσιες συμβάσεις με πλέον εμβληματική αυτή που αφορούσε το περίφημο «καρτέλ των εργαλάβων». Ειδικότερα, σύμφωνα με πληροφορίες, κατά τη χθεσινή έφοδο ελέγχθηκαν περίπου 5 εταιρείες παρόχους υπηρεσιών πληροφορικής, λογισμικού

(μεταξύ αυτών η Byte, η Uni Systems, η Cosmos Business Systems), οι τρεις εταιρείες τηλεπικοινωνιών (Cosmote, Vodafone, Nova) όσον αφορά τον εξοπλισμό και όχι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, καθώς και δύο εταιρείες συμβουλευτικών υπηρεσιών. Κατά την έρευνα συλλέχθηκαν μεγάλος όγκος αρχείων, κάτι βεβαίως που μένει να δούμε εάν θα οδηγήσει και σε αποδεικτικά στοιχεία για νόθευση διαγωνισμών. Η ανεξάρτητη αρχή από την πλευρά της σε ανακίνωση που εξέδωσε, αναφέρει χαρακτηριστικά: «Σημειώνεται ότι η διεξαγωγή τέτοιων

ελέγχων γίνεται σε επιχειρήσεις από τις οποίες μπορεί να συλλεχθούν στοιχεία για ανταναγωνιστικές πρακτικές στις ερευνημένες αγορές και δεν προδικάζει ότι οι επιχειρήσεις έχουν εμπλακεί σε ανταναγωνιστική συμπεριφορά ούτε προδικάζει το αποτέλεσμα της έρευνας». Υπενθυμίζεται ότι ο πύλας της ψηφιακής μετάβασης αποτελεί έναν από τους βασικότερους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με τα έργα για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κράτους να έχουν προϋπολογισμό 1,28 δισ. ευρώ. Επίσης, προβλέπεται

προϋπολογισμός 522 εκατ. ευρώ για έργα που αφορούν τη συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και το κράτος.

Η έρευνα στις εταιρείες του κλάδου πληροφορικής για πιθανές ανταναγωνιστικές πρακτικές σε δημόσιους διαγωνισμούς είναι η δεύτερη που γίνεται υπό τη νέα επεξεργασία της Αρχής, την κ. Μαίρη Σαρπ. Προηγήθηκε στα τέλη Ιανουαρίου η έρευνα για πιθανή οριζόντια σύμπραξη στην αγορά οργάνωσης εκπαιδευτικών εκδρομών δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων.

Μείωση προμήθειας για μικρές συναλλαγές με κάρτα στα POS

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Σε μειώσεις των προμηθειών οδηγούνται οι πάροχοι υπηρεσιών για τις συναλλαγές με κάρτα στα POS, σε μια προσπάθεια να αποτραπεί η νομοθετικά παρεμβάση από την πλευρά του υπουργείου. Την αρχή υπενθυμίζεται ότι έκανε η ΝΒG Pay, η οποία δίνει τη δυνατότητα σε ατομικές επιχειρήσεις, ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες να αποδέχονται πληρωμές μέσω POS, για συναλλαγές έως 10 ευρώ, με χαμηλή προμήθεια ίση με 0,5%. Η προμήθεια του 0,5% ενσωματώνει το σύνολο των χρεώσεων που επιβαρύνουν τη χρήση της κάρτας στο POS, δηλαδή τη χρέωση της τράπεζας

που έχει εκδώσει την κάρτα, τη χρέωση του σχήματος πληρωμών (Visa ή MasterCard) και τη χρέωση της ΝΒG Pay, που αποτελεί τον διαχειριστή του τερματικού.

Το θέμα συζητήθηκε σε ευρεία σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε υπό τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κωστή Χατζηδάκη με τη συμμετοχή εκπροσώπων των τραπεζών και των εταιρειών αποδοχής συναλλαγών με κάρτες, κατά την οποία ο αρμόδιος υπουργός έθεσε το θέμα της μείωσης των προμηθειών για μικρές συναλλαγές, αφήνοντας ανοιχτό το θέμα της νομοθετικής παρέμβασης εάν η αγορά δεν ανταποκριθεί. Να σημειωθεί ότι η προ-

μήθεια για συναλλαγές με κάρτες αγγίζει το 1% και αποτελεί μια σημαντική επιβάρυνση για ένα μικρό ή μέσο τζίρο συναλλαγών, ειδικά σε κατηγορίες προϊόντων όπου το περιθώριο κέρδους είναι οριακό για τον έμπορο. Στο κόστος άλλωστε των μικρών εμπορών θα πρέπει να προστεθεί και η δαπάνη για την απόκτηση του POS που φθάνει τα 300 ευρώ, αλλά και το κόστος συντήρησης που κυμαίνεται μεταξύ 2,5-4,5 ευρώ μηνιαίως. Βασικό επιχειρήμα στις συζητήσεις του υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών είναι ότι οι συναλλαγές με κάρτες έχουν εκταχθεί τα τελευταία χρόνια και από τα 8 δισ. ευρώ που ήταν η αξία τους το 2015. Μετά και την προ-

ειδοποίηση του αρμόδιου υπουργείου αλλά και την πρωτοβουλία της ΝΒG Pay, σε παρόμοιες κινήσεις οδηγείται σύμφωνα με πληροφορίες η Next Payments που διαθέτει το μεγαλύτερο δίκτυο εμπορών στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι η ΝΒG Pay αποτελεί κοινοπραξία της Εθνικής Τράπεζας και της Global Payments, και η Next Payments είναι δημιουργία της Alpha Bank και της ιταλικής Nexi που εξαγόρασε το 2022 το 90% της δραστηριότητας εκκαθάρισης συναλλαγών σε POS της τράπεζας. Σε αυτή τη βάση, την εμπορική πολιτική τους δεσμεύτηκαν να επανεξετάσουν τόσο η Wordline όσο και η Euronet, αμφότεροι μεγάλοι πάροχοι πληρωμών

που έχουν εξαγοράσει το δίκτυο αποδοχής καρτών της Eurobank και της Τράπεζας Πειραιώς αντίστοιχα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, στη συνέχεια δεν συμμετείχαν οι εκπρόσωποι των δύο σχημάτων πληρωμών, δηλαδή της Visa και της MasterCard, με τους οποίους αναμένονται διαδοχικές συναντήσεις εβδομάδα προκειμένου να διερευνηθούν τα όρια μειώσεων που έχουν τα δύο μεγάλα σχήματα, που αποτελούν βασικά παράμετρο του κόστους χρήσης των καρτών. Αξίζει να σημειωθεί πάντως ότι, σύμφωνα με πληροφορίες, η Visa έχει ανακαλέσει την πρόθεσή της να αυξήσει τις τιμές που είχε ανακοινώσει για το 2024.

Μετά και την προειδοποίηση του αρμόδιου υπουργείου αλλά και την πρωτοβουλία της ΝΒG Pay για μείωση χρεώσεων, σε παρόμοιες κινήσεις οδηγούνται και οι υπόλοιπες εταιρείες πληρωμών.

ΟΛΠ: κέρδη-ρεκόρ το 2023 με ώθηση από την κρουαζιέρα

Κύκλο εργασιών αυξημένο κατά 12,9% στα 219,8 εκατ. και καθαρά κέρδη 26,3% υψηλότερα στα 66,8 εκατ. ενέγραψε για τη χρήση του 2023 ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς λόγω κυρίως της ραγδαίας ανάκαμψης της κρουαζιέρας, της ενίσχυσης του τομέα διαχείρισης οχημάτων και δευτερευόντως της ακτοπλοΐας και της ναυπηγοεπισκευής. Στον αντίποδα στάσιμη πρακτικά παρέμεινε η διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων, που μεταβλήθηκε οριακά θετικά, μόλις κατά 2%, εξαιτίας γεωπολιτικών προβλη-

Αυξήθηκαν κατά 26,3%, στα 66,8 εκατ. - Πρόταση για μέρισμα 1,34 ευρώ.

μάτων όπως η μείωση των διακινουμένων από το Σουέζ φορτίων λόγω των επιδόσεων των ανταρτών Χούθι της Υεμένης.

Πρόκειται για αποτελέσματα ρεκόρ στην ιστορία του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς, που επέτρεψαν άλλωστε στο διοικητικό συμβούλιο να προτείνει μέρισμα ανά μετοχή αυξημένο κατά 29% σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, στο 1,34 ευρώ. Η συνολική διακίνηση επιβατών κρουαζιέρας το 2023 ανήλθε σε 1.484.788 έναντι 880.416 το 2022, καταγράφοντας αύξηση 68,6%, ενώ αυξήθηκαν κατά 12,4% ήταν και οι κατάπλοι κρουαζιερόπλοιων με 761 κατάπλους (έναντι

677). Αύξηση καταγράφηκε στα πλοία και στους επιβάτες homeport. Η αύξηση επιβατών homeport ήταν 110,4% (από 378.899 σε 797.234), με τα πλοία που χρησιμοποιούν το λιμάνι ως λιμάνι αφητηρίας να είναι 571 από το σύνολο των 761. Στον τομέα διαχείρισης οχημάτων (car terminal) καταγράφηκε μεγαλύτερη από την αναμενόμενη αύξηση της εγχώριας ζήτησης αυτοκινήτων κατά 31,4% σε 153.381, ενώ τα μεταφορτωθέντα προς το εξωτερικό αυτοκίνητα μειώθηκαν κατά 30% από 234.238 σε 163.920.

Στον τομέα της ακτοπλοΐας, το 2023 η διακίνηση επιβατών κατέγραψε αύξηση 7,9% στους 16.158.776, ενώ αύξηση 3,8% καταγράφηκε και στον τομέα διακίνησης οχημάτων στα 2.878.422.

Στον τομέα της ναυπηγοεπισκευής, σημειώθηκε αύξηση 15,8% στους δεξαμενισμούς (από 133 πλοία το 2022 σε 154) αλλά μείωση του αριθμού των πλοίων στη ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη κατά 3,6% (από 280 το 2022 σε 270). Παρά τη μείωση, καταγράφηκε αύξηση εσόδων που οφείλεται στη μακρύτερη παραμονή των πλοίων στη Ζώνη.

Οι τρεις σταθμοί εμπορευματοκιβωτίων είχαν συνολική διακίνηση 5.100.920 TEUs σημειώνοντας αύξηση 2%, η οποία οδήγησε και πάλι το λιμάνι του Πειραιά να καταλαμβάνει την τέταρτη θέση ανάμεσα στα κορυφαία εμπορικά λιμάνια της Ευρώπης, εσημαίνει σε ανακοίνωσή της η εταιρεία. Ο πρόεδρος του ΟΛΠ, Που Ζενγκάνγκ, τόνισε ότι οι επενδύσεις της COSCO Shipping «θα συνεχιστούν ώστε ο Πειραιάς να διατηρεί την υψηλή του θέση ανάμεσα στα κορυφαία λιμάνια της Μεσογείου και της Ευρώπης».

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Επτά σχήματα για επέκταση του ΔΑΑ

Τα ξένα γραφεία με εταίρους Έλληνες αρχιτέκτονες που προκρίθηκαν στη 2η φάση του διεθνούς διαγωνισμού

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Ισχυρό ενδιαφέρον από μεγάλα αρχιτεκτονικά γραφεία της Ελλάδας και του εξωτερικού έχει προσελκύσει ο διεθνής αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για την υλοποίηση της επέκτασης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών με στόχο την αύξηση της ετήσιας δυναμικότητας από 26 εκατ. επιβάτες σε 50 εκατ. μέχρι το 2046. Σύμφωνα με πληροφορίες, στον διεθνή διαγωνισμό που διενεργεί το αεροδρόμιο εκδήλωσαν αρχικό ενδιαφέρον περισσότερα από δέκα σχήματα, από τα οποία προκρίθηκαν στη δεύτερη φάση, αυτή της υποβολής προτάσεων, επτά. Βάσει των όρων του διαγωνισμού οι υποψήφιοι θα πρέπει να διαθέτουν, κατά την τελευταία τριετία, ετήσιο κύκλο εργασιών 15 εκατ. ευρώ. Επίσης, θα πρέπει να έχουν πραγματοποιήσει, από το 2010, τουλάχιστον δύο έργα επέκτασης εγκαταστάσεων αεροδρομίων που να περιλαμβάνουν (καθένα) την κατασκευή τερματικών σταθμών με επιφάνεια τουλάχιστον 80.000 τ.μ. Βάσει των προδιαγραφών αυτών (αλλά και λόγω τυπικών κωλυμάτων συμμετεχόντων στην πρώτη φάση), στη δεύτερη φάση του διαγωνισμού πέρασαν επτά κοινοπραξίες στις οποίες επικεφαλής είναι ξένα γραφεία με εταίρους Έλληνες αρχιτέκτονες.

Η λίστα των γραφείων

Κατά πληροφορίες, η λίστα των επτά υποψηφίων που πέρασαν στη δεύτερη φάση περιλαμβάνει τις βρετανικές Foster + Partners και Pascall + Watson, την αμερικανική KPF (Kohn Pedersen Fox Associates) και το γραφείο Nordic που διαθέτει παρουσία σε Νορβηγία, Δανία και Ισλανδία. Όπως προβλέπουν οι όροι του διαγωνισμού, κατά τη φάση της υποβολής προτάσεων οι ξένοι υποψήφιοι που έχουν η πρόκειται να συμπράξουν με ελληνικά αρχιτεκτονικά γραφεία θα καταθέσουν την αρχιτεκτονική τους πρόταση για την πρώτη και δεύτερη φάση της επέκτασης του αεροδρομίου. Για την αύξηση δηλαδή της χωρητικότητας σε 33 εκατ. άτομα έως το 2028 και σε 40 εκατ. επιβάτες μέχρι τα μέσα του 2030, που συνοδεύονται με κεφαλαιουχικές δαπάνες 650 εκατ. και άνω των 700 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως. Οι αρχιτεκτονικές προτάσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το σχέδιο ανάπτυξης

Στόχος της επέκτασης είναι η αύξηση της ετήσιας δυναμικότητας του αεροδρομίου από 26 εκατ. σε 50 εκατ. επιβάτες έως το 2046.

του αεροδρομίου για αύξηση, σε βάθος χρόνου, της χωρητικότητας σε 50 εκατ. επιβάτες, διασφαλίζοντας ότι κάθε φάση ανάπτυξης (σε 33 εκατ. και 40 εκατ. άτομα) θα λειτουργεί αυτοτελώς.

Οι υποψήφιοι, ταυτόχρονα με το αρχιτεκτονικό τους σχέδιο θα πρέπει να υποβάλουν την τεχνική και χρηματοοικονομική πρόταση. Αφού αυτοί αξιολογηθούν, η διοίκηση του «Ελευθέριος Βενιζέλος» θα επιλέξει την καλύτερη πρόταση στην οποία θα απονεμηθεί χρηματικό έπαθλο στο πλαίσιο αρχιτεκτονικών βραβείων. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, η επιλογή του αρχιτεκτονικού γραφείου θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το τρίτο τρίμηνο του 2024, ώστε να ακολουθήσει η έναρξη υλοποίησης των εργασιών συνάρτησης της επιλογής της κατασκευαστικής εταιρείας.

Οι τρεις φάσεις

Η πρώτη φάση του έργου, προϋπολογισμού 650 εκατ. ευρώ, προβλέπει την επέκταση του υφιστάμενου τερματικού σταθμού κατά περίπου 81.000 τ.μ. Περιλαμβάνει τη δημιουργία νέων αιθουσών επιβατών, χώρων επιβίβασης με λεωφορεία, επέκταση του χώρου check-in, νέας αιθουσας διαλογής αποσκευών και νέων χώρων για καταστήματα λιανικής και γραφεία. Επίσης, θα αναπτυχθούν μια νέα πίστα στάθμευσης 32 αεροσκαφών, δύο νέες φυσούνες, ένας σταθμός εξυπηρέτησης αεροσκαφών και ένα νέο VIP τέρμιναλ. Θα υλοποιηθεί και πολυώροφο πάρκινγκ. Υπολογίζεται ότι η πρώτη αυτή φάση επέκτασης, που θα επιτρέψει στο αεροδρόμιο να διακινήσει 33 εκατ. άτομα, θα ολοκληρωθεί το 2028.

Όταν το «Ελευθέριος Βενιζέλος» εμφανίσει επιβατική κίνηση 31,35 εκατ. ατόμων, θα ενεργοποιηθεί η δεύτερη φάση για την επέκτασή του, ώστε να είναι δυνατόν, μέσω αυτού, να διέλθουν 40 εκατ. ταξιδιώτες. Το στάδιο αυτό, που διαθέτει οριζόντια ολοκλήρωση τα μέσα του 2030 και συνοδεύεται με κεφαλαιουχικές δαπάνες 700 εκατ. ευρώ, προβλέπει επιπρόσθετη επέκταση του κεντρικού τερματικού σταθμού, των χώρων επιβατών και των καταστημάτων λιανικής. Επίσης, θα δι-

μιουργηθούν νέα πίστα στάθμευσης αεροσκαφών, νέα γέφυρα εξυπηρέτησης και νέα γέφυρα ταξί.

Νέος τερματικός σταθμός

Για την τρίτη φάση της επέκτασης, με στόχο χωρητικότητα 50 εκατ. ατόμων, πράσινο φως θα ανάψει όταν το «Ελευθέριος Βενιζέλος» θα εμφανίσει επιβατική κίνηση 36 εκατ. ατόμων. Προβλέπει την ανάπτυξη νέου τερματικού σταθμού και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2045, με την υφιστάμενη σύμβαση παραχώρησης να εκπνέει το 2046.

Σύμφωνα με όσα έχει αναφέρει η διοίκηση του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, το έργο της επέκτασής του, για το οποίο η πρώτη φάση του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού έχει ολοκληρωθεί, δεν έχει ανάγκη από την υλοποίηση νέων διαδρόμων. Κατ'επέκταση, δεν απαιτείται η πραγματοποίηση απαλλοτριώσεων εκτάσεων. Θα επιτρέψει κατά 60% την αύξηση της επιφάνειας των χώρων λιανεμπορίου που σήμερα καλύπτουν επιφάνεια 13.500 τ.μ., ενισχύοντας τα έσοδα από μη αεροπορικές δραστηριότητες. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση του έργου, το ενδιαφέρον των τραπεζών είναι έντονο, με τη διοίκηση του ΔΑΑ να εκτιμά ότι θα εξασφαλίσει ανταγωνιστικά επιτόκια.

ΗΑΝΚΟΟΚ
driving emotion

ΚΑΡΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
AUTOMOTIVE PARTS

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ

ΧΡ. ΚΑΡΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Κανάρας 54, Καίμακλι, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistriass.com, T. 22348600

Η «νέα οικονομία» τρέχει με τριπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης

Αύμα 11,2% για τους τεχνολογικούς κλάδους έναντι 2,8% στους υπολοίπους

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Τριπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης σε σύγκριση με τους λοιπούς κλάδους της οικονομίας πέτυχαν το 2023 οι κλάδοι της λεγόμενης «νέας οικονομίας», κλάδοι όπως αυτοί της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας και της έρευνας και ανάπτυξης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύονται σε ειδική μελέτη της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος «Τάσεις του Επικειρημένου», η νέα οικονομία πέτυχε ρυθμό ανάπτυξης 11,2% έναντι 2,8% που πέτυχε ο υπόλοιπος επιχειρηματικός τομέας. Το στοιχείο αυτό –και όχι μόνο– δείχνει αν μη τι άλλο ποια θα πρέπει να είναι η μία τουλάχιστον από τις κατευθύνσεις για την πολυσυζητημένη αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της Ελλάδας. Δεδομένου, μάλιστα, ότι σε μια μικρή χώρα όπως η Ελλάδα ίσως ταριχάζουν περισσότερο δραστηριότητες που εντάσσονται σε εργασίες, αλλά εντάσσονται

Πρωταθλητές ανάπτυξης πληροφορική, βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας, έρευνα και ανάπτυξη.

γνώσης, καθώς και δραστηριότητες που ευάλωτες σε γεωπολιτικές αβεβαιότητες, όπως για παράδειγμα ο τουρισμός.

Ηδη το μερίδιο της «νέας οικονομίας» στις πωλήσεις του επιχειρηματικού τομέα ανήλθε σε 10,9% το 2023 από 7,6% το 2019, με τους συγγραφείς της μελέτης της ΕΤΕ να εκτιμούν ότι έχει τα εκθέματα να φτάσει το 20% μέχρι το 2030. Οι ισχυρές επιδόσεις των κλάδων της «νέας οικονομίας» έναντι των άλλων οφείλονται και στην όλη προσπάθεια ψηφιοποίησης της οικονομίας που βρίσκεται σε εξέλιξη, με τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, αλλά και τον εκσυγχρονισμό του δημοσίου τομέα. Οι κλάδοι αυτοί, μαζί με τον παρα-

δοσιακό, αυτόν των κατασκευών, σημείωσαν αύξηση των πωλήσεων τους κατά 20% συνολικά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, σε μεγάλη απόσταση από τους λοιπούς κλάδους. Ειδικότερα, οι πωλήσεις των εταιρειών υπηρεσιών πληροφορίας αυξήθηκαν κατά 23% (σε αποπληθωρισμένους όρους), των εταιρειών πληροφορικής κατά 19%, των εταιρειών R & D (έρευνα και ανάπτυξη) κατά 12%. Η άνοδος των πωλήσεων στις κατασκευές σχετίζεται με το γεγονός ότι την προηγούμενη δεκαετία είχαν περιοριστεί σημαντικά οι επενδύσεις σε έργα υποδομής και κατοικίες, στη σκιά της οικονομικής κρίσης και της έλλειψης χρηματοδότησης και στη συνέχεια στην σκιά της πανδημίας. Οι υποκλάδοι που σημειώνουν σημαντική ανάπτυξη είναι αυτοί των υποδομών (αύξηση 11% στις αποπληθωρισμένες πωλήσεις) των κτιρίων (7%), των ειδικών κατασκευών (3%). Θετικά επηρεάζονται οι συναφείς κλάδοι, όπως η βιομηχανία μεταλλικών προϊόντων (13%), οι υπη-

Οι ισχυρές επιδόσεις της «νέας οικονομίας» έναντι των άλλων οφείλονται και στην όλη προσπάθεια ψηφιοποίησης της οικονομίας.

ρεσίες αρχιτεκτόνων (11%) και η βιομηχανία ορυκτών (6%). Η ισχυρή άνοδος των πωλήσεων στις ξεραίες μεταφορές (κατά 23%) οφείλεται κυρίως σε συγκεκριμένους λόγους και στην επανένταξη του μεταφορικού έργου που είχε ανασταλεί λόγω των πλημμυρών στην Κεντρική Ελλάδα (κακοκαιρία «Daniel»).

Στην πραγματικότητα οι πωλήσεις του επιχειρηματικού τομέα κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 –τρίμηνο, πάντως, στο οποίο αποτυπώνεται στην πραγματικότητα και η γενική τάση– κινήθηκαν με τρεις ταχύτητες. Πέραν των κλάδων της «νέας οικονομίας», μαζί με αυτούς των κατασκευών και των μεταφορών, που «έτρεξαν» με τη μεγαλύ-

τερη ταχύτητα, το χονδρεμπόριο και οι λοιποί βιομηχανικοί κλάδοι κινήθηκαν σταθεροποιητικά, υπό την πίεση της αδύναμης εξωτερικής ζήτησης. Πιτωτικά σε όλη τη διάρκεια του 2023 κινήθηκε το λιανεμπόριο με τον πληθωρισμό να επηρεάζει αρνητικά την κατανάλωση. Αξίζει, εξάλλου, να σημειωθεί ότι και το 2024 ξεκίνησε ακόμη χειρότερα για όλο τον κλάδο του λιανεμπορίου με τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους ο κύκλος εργασιών να υποχωρεί κατά 2,3% και τον όγκο πωλήσεων να καταγράφει ισχυρή μείωση, της τάξης του 8,9%.

Αρνητικές ήταν οι επιδόσεις κατά το 8ο τρίμηνο του 2023 και για τους μεγάλους κλάδους της παραδοσιακής βιο-

μηχανίας, με τις αποπληθωρισμένες πωλήσεις τους να υποχωρούν κατά 8% στον κλάδο ενδύσης-υφασμάτων, κατά 5% στη βιομηχανία τροφίμων, κατά 4% στη βιομηχανία μετάλλων και κατά 3% στη χημική βιομηχανία. Ακόμη και ο πολλά υποσχόμενος το προηγούμενο διάστημα κλάδος των logistics επιρρέζεται έντονα από τις επιθέσεις στην Ερυθρά Θάλασσα, με τις πωλήσεις, σε αποπληθωρισμένους όρους, να υποχωρούν κατά 11%.

Συνολικά το 2023 οι επιχειρηματικές πωλήσεις ενισχύθηκαν κατά 3,6% σε αποπληθωρισμένους όρους, ενώ για το 2024 εκτιμάται ρυθμός ανάπτυξης του επιχειρηματικού τομέα κατά 4%.

Αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Την προμήθεια ολοκληρωμένου συστήματος πρόληψης, έγκαιρης ειδοποίησης και αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης δρομολογεί η, εποπτευόμενη από το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Κοινωνία της Πληροφορίας. Μέχρι σήμερα στην Ελλάδα, και συγκεκριμένα στο δάσος της Πάρνηθας, αντίστοιχη «έξυπνη» τεχνολογία έχει υιοθετηθεί σε πιλοτικό στάδιο, αποτελώντας προϊόν ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Στόχος είναι μέσω της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης, κερμάτων και αισθητήρων να καθίσταται εφικτή η έγκαιρη ανίχνευση καπνού και φωτιάς, και κατ'επέκταση η μείωση του χρόνου που μεσολαβεί ανάμεσα στην εκδήλωση του φαινομένου και την κινητοποίηση των Αρχών.

Το έργο, συνολικού προϋπολογισμού 36,5 εκατ. ευρώ, που έχει θέσει σε διαβούλευση η Κοινωνία της Πληροφορίας, δεν προβλέπει μόνο την προμήθεια και εγκατάσταση μηχανισμών πυρανίχνευσης, αλλά και την ανάπτυξη υποδομής για την έγκαιρη ανίχνευση πυρκαγιών.

Θα δημιουργείται δηλαδή, σχεδόν σε πραγματικό χρόνο, ένας χάρτης πιθανοτήτων ως προς την εκδήλωση φωτιάς στα δάση. Γι' αυτόν τον σκοπό θα εγκατασταθούν οπτικοί αισθητήρες τύπου Lidar (Light Detection And Ranging) που επιτρέπουν τη δημιουργία τρισδιάστατων εικόνων, οι οποίες στήνονται στην επιτήρηση, στην ανίχνευση και στον εντοπισμό καπνού σε μεγάλης επιφάνειας εκτάσεις. Ταυτόχρονα, η εικόνα από θερμικές και οπτικές κάμερες, οι οποίες είναι σε θέση να εντοπίζουν συμβάντα στο οπτικό και το θερμικό πεδίο (προκύπτει από την υπέρυθη ακτινοβολία που εκπέμπει ένα αντικείμενο), θα αναλύεται μέσω αλγορίθμων τεχνητής νοημοσύνης, ώστε να εξαχθούν άμεσα συμπεράσματα για την επικινδυνότητα μιας πυρκαγιάς. Κι αυτό διότι χάρη στην τεχνητή νοημοσύνη είναι δυνατός ο εντοπισμός καπνού, απότομης αύξησης της θερμοκρασίας σε ένα σημείο του δάσους και άλλων ενδείξεων εκδήλωσης πυρκαγιάς. Όπως αναφέρει το τεύχος διαβούλευσης, ο συνδυασμός των αισθητήρων τύπου Lidar και της χρήσης αλ-

Στόχος είναι μέσω της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης, κερμάτων και αισθητήρων να καθίσταται εφικτή η έγκαιρη ανίχνευση καπνού και φωτιάς και κατ'επέκταση η μείωση του χρόνου που μεσολαβεί ανάμεσα στην εκδήλωση του φαινομένου και στην κινητοποίηση των Αρχών.

γορίθμων επιτρέπει η ποιότητα της ανίχνευσης μιας πυρκαγιάς να μην εξαρτάται ούτε από τις συνθήκες φωτός ούτε από τα καιρικά φαινόμενα.

Εκτός από τους αισθητήρες Lidar και τις θερμικές και τις οπτικές κάμερες που θα κάνουν χρήση AI, το εικασιτεχνολογικό σύστημα ολοκληρωμένο σύστημα αντιμετώπισης πυρκαγιών θα περιλαμβάνει οπτικές κάμερες παρακολούθησης, περιβαλλοντικούς αισθητήρες και μετεωρολογικούς σταθμούς. Η πληροφορία που θα αποκτήσει το σύστημα θα καταλήγει στο τονιστικό κέντρο ελέγχου, όπου οι χειριστές θα πραγματοποιούν τις απαιτούμενες ενέργειες. Εάν διαπιστώσουν, και με τη βοήθεια της κάμερας παρακολούθησης, ότι δεν πρόκειται για πυρκαγιά, θα προχωρήσουν στην ακύρωση του συναγερμού.

Αντίστοιχη τεχνολογία έχουν υιοθετήσει αρκετές χώρες και περιοχές παγκοσμίως. Στην Καλιφόρνια, πέρυσι, η πιλοτική, για διάστημα δύο μηνών, υιοθέτηση συστήματος ανίχνευσης πυρκαγιών είχε οδηγήσει στον έγκαιρο εντοπισμό 77 πυρκαγιών, προτού αυτές εξαπλωθούν. Πριν υιοθετηθεί η τεχνητή

νοημοσύνη στην επεξεργασία των ενδοχρηστών, όπου είχαν τοποθετηθεί κάμερες παρατήρησης (σε χώρες του εξωτερικού), το υλικό που αυτές κατέγραφαν, αξιολογούνταν από τα στελέχη των συντονιστικών κέντρων, με αποτέλεσμα να ήταν πιθανή η εμφάνιση ανθρώπινου λάθους.

Αντίστοιχη τεχνολογία είχε εφαρμοστεί, το 2022, σε πιλοτικό στάδιο και στη γειτονική Τουρκία, έχοντας επιτρέψει την πρόβλεψη δασικών πυρκαγιών 24 ώρες προτού αυτές εκδηλωθούν με ποσοστό ακρίβειας 80%.

Στην Ελλάδα το σύστημα έγκαιρης ανίχνευσης και αντιμετώπισης πυρκαγιών αναμένεται να τοποθετηθεί σε εθνικά πάρκα και εθνικούς δρυμούς, αλλά και σε επιλεγμένες περιοχές όπου κυριαρχεί η μείξη ζώνης δάσους-οικισμού (Εθνικό Πάρκο Σκινιά, Πεντέλη, Υμηττός, Ποικίλο Όρος). Μετά και τις καταστροφικές πυρκαγιές σε Νότια Ευρώπη και Ελλάδα το 2022, οι ειδικοί τονίζουν ότι δεν απαιτούνται μόνο περισσότερα μέσα πυρόσβεσης, αλλά και είναι ανάγκη να βελτιωθεί η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών.

Χωρίς ταμειακά διαθέσιμα μία στις τέσσερις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Μηδενικά ταμειακά διαθέσιμα έχει μία στις τέσσερις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ άλλο ένα 25% έχει διαθέσιμα που φτάνουν το πολύ για ένα μήνα. Το πρόβλημα είναι εντονότερο στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, με τζίρο έως 50.000 ευρώ, με το 40% αυτών να δηλώνει ότι το ταμείο είναι... μηδέν. Το παραπάνω εύρημα περιλαμβάνεται στην εξαμηνιαία έρευνα οικονομικού κλίματος του ΙΜΕ - ΓΣΕΒΕΕ (Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνμοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας).

Σημειώνεται ότι γενικά ο δείκτης οικονομικού κλίματος των ΜμΕ υποχώρησε το δεύτερο εξάμηνο του 2023 στις 63,9 μονάδες από τις 66,7 μονάδες το 1ο εξάμηνο του 2023. Οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις διενεργήθηκαν από την εταιρεία MARC A.E. σε πανελλαδικό δείγμα 801 μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (0-49 άτομα προσωπικό), από την 1η έως τις 14 Φεβρουαρίου του 2024. Το πρόβλημα της έλλειψης ταμει-

ακών διαθέσιμων διαπερνά το σύνολο των κλάδων, αφού μόλις το 21,1% των επιχειρήσεων στη μεταποίηση-βιοτεχνία διαθέτει ταμειακό απόθεμα για περισσότερο από έξι μήνες, όπως και το 18,9% και το 18,8% των επιχειρήσεων του εμπορίου και των υπηρεσιών, αντίστοιχως. Το 28,5% των εμπορικών επιχειρήσεων, το 26,1% των επιχειρήσεων στον κλάδο των υπηρεσιών και το 19,5% των επιχειρήσεων στον κλάδο της μεταποίησης δηλώνουν ότι έχουν μηδενικά ταμειακά διαθέσιμα. Πολύ σοβαρό πρόβλημα συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις εστίασης όπου το ποσοστό εκείνων που δεν έχουν ταμειακά διαθέσιμα ή τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα ανέρχεται στο 61,3% (30,7% δεν έχει καθόλου ταμειακά διαθέσιμα και 30,6% έχει ταμειακά διαθέσιμα που επαρκούν το πολύ για ένα μήνα).

Σχετικά σταθερή παραμένει η κατάσταση αναφορικά με τα ποσοστά των

Πολύ σοβαρό πρόβλημα συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις εστίασης όπου το ποσοστό εκείνων που δεν έχουν ταμειακά διαθέσιμα ή τα ταμειακά διαθέσιμα επαρκούν το πολύ για ένα μήνα ανέρχεται στο 61,3%.

μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων με καθυστερημένες υποχρεώσεις, τα οποία ωστόσο, παρά την αποκλιμάκωση που καταγράφηκε στις δύο προηγούμενες έρευνες, παραμένουν σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Συγκεκριμένα, το 30,6% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έχει τουλάχιστον μία ληξιπρόθεσμη οφειλή. Το αισιόδοξο εύρημα είναι ότι καταγράφεται μείωση του ποσοστού των επιχειρήσεων με πολλαπλές ληξιπρόθεσμες οφειλές. Συγκεκριμένα, οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις με τρεις ή και περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές υποχωρούν στο 10,1%, έναντι 12% που ήταν το προηγούμενο εξάμηνο. Το μεγαλύτερο πρόβλημα φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις εστίασης, καθώς το 14,7% αυτών έχει τρεις ή περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές. Το 29,1% δήλωσε ότι ο κύκλος εργασιών αυξήθηκε το δεύτερο εξάμηνο του 2023, έναντι 34,2% που ανέφερε ότι μειώθηκε και 34,6% που δήλωσε ότι παρέμεινε ο

ίδιος. Τα ευρήματα για τα αποτελέσματα χρήσης των επιχειρήσεων το 2023 (κέρδη ή ζημιές) είναι καλύτερα σε σχέση με το 2022. Ειδικότερα, το 57,3% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι είχε κέρδη το 2023, έναντι 51% το 2022. Ζημιές δήλωσε το 19,2% των επιχειρήσεων (από 22,4% το 2022), ενώ το 13,7% δήλωσε πως δεν είχε ούτε κέρδη ούτε ζημιές (16,1% το αντίστοιχο ποσοστό το 2022). Πάνω από 1 στις 3 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (37,2%) πραγματοποίησε κάποια μορφή επένδυση κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023, διατηρώντας τον αριθμό των επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν επενδύσεις σε υψηλά ποσοστά. Το 21,6% πραγματοποίησε επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακές τεχνολογίες, το 20,1% επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό και λοιπά μηχανήματα, το 9,9% σε κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπό εξοπλισμό και το 8,6% για κατάρτιση και εκπαίδευση προσωπικού.

Με το σταγονόμετρο η χρηματοδότηση νεοφυών επιχειρήσεων

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

«Στασιμότητα». Αυτή τη λέξη χρησιμοποιούν αρκετοί εκπρόσωποι επενδυτικών κεφαλαίων στην Ελλάδα για να περιγράψουν την πορεία του ελληνικού οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων, κατά την εκπονή του πρώτου τριμήνου της τρέχουσας χρονιάς σε σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. «Μέχρι στιγμής έχουν πραγματοποιηθεί συνολικά 15 επενδύσεις σε startups με παρουσία στην Ελλάδα. Εάν ο αριθμός των επενδυτικών γύρων συνεχιστεί σε αυτούς τους ρυθμούς και τα επόμενα τρίμηνα του έτους, τότε φτάνουμε τα επίπεδα του 2023», αναφέρουν στην

«Κ», μολονότι υπάρχουν και περιπτώσεις χρηματοδοτήσεων που δεν ανακινούνται. Σύμφωνα με το database του ελληνικού επενδυτικού κεφαλαίου Marathon Venture Capital, από τις αρχές του έτους μέχρι και σήμερα, το σύνολο των startups που έχουν παρουσία στη χώρα μας (έδρα ή παράρτημα) ή απαρτίζονται από Έλληνες ιδρυτές, χωρίς ωστόσο να έχουν παρουσία εδώ, «σπκώσε» 174 εκατ. δολ. σε 25 γύρους χρηματοδότησης από 22 διεθνείς επενδυτές.

Ειδικότερα, 78 εκατ. δολ. αντίλασαν νεοφυείς επιχειρήσεις με ελληνικές «ρίζες» και παρουσία στην Ελλάδα από συνολικά 13 επενδυτές, ενώ τα υπόλοιπα κεφάλαια, ήτοι 96 εκατ. δολ., κορηγή-

θηκαν σε ξένες νεοφυείς επιχειρήσεις που έχουν ελληνική ιδρυτική ομάδα. Για ορισμένους επενδυτές, τα αντίλαθα κεφάλαια από αμιγώς ελληνικές θέρμες κινούνται, προς το παρόν, σε αρκετά υποτονικά επίπεδα.

Μάλιστα, στη λίστα της Marathon Venture Capital περιλαμβάνεται και η πρόσφατη επένδυση ύψους 32 εκατ. δολ. στην ασφαλιστική Hellas Direct, η οποία ωστόσο δεν είναι startup αφού η εταιρεία βρίσκεται σε αρκετά ώριμα στάδια ανάπτυξης. Έτσι, το συνολικό ποσό χρηματοδότησης είναι ακόμη χαμηλότερο.

«Αν και έχουν δημιουργηθεί επενδυτικά κεφάλαια με πόρους και της Ελ-

ληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων, η επενδυτική δραστηριότητα δεν είναι ιδιαίτερα έντονη. Ίσως γιατί κάποια εξ αυτών συστάθηκαν πρόσφατα. Πάντως, η αλήθεια είναι πως οι περισσότερες ευρηματικές ιδέες βρίσκονται στο εξωτερικό και όχι στην Ελλάδα. Γι' αυτό και όταν στήσουμε το fund μας, θα αρχίσω να κάνω ταξίδια σε hub που υπάρχει ελληνικό στοιχείο», λέει στην «Κ» επενδυτής που αναμένεται να λανσάρε μέσα στο έτος δικό του επενδυτικό κεφάλαιο για επενδύσεις σε startups.

Πάντως κατά την περυσινή χρονιά, ο πληθωρισμός, η άνοδος του κόστους δανεισμού καθώς και οι γεωπολιτικές αναταράξεις επηρέασαν δυσμενώς τον

κλάδο της τεχνολογίας, με τις επενδύσεις να μειώνονται παγκοσμίως κατά 40% το 2023.

Οι ελληνικές νεοφυείς εταιρείες δεν έμειναν αλώβητες από τις αναταράξεις της επενδυτικής αγοράς, αφού οι χρηματοδοτήσεις σε νέες ιδέες μειώθηκαν κατά περίπου ίδιο ποσοστό, ακολουθώντας τη γενικότερη τάση που παρατηρήθηκε παγκοσμίως. Οι επενδύσεις που ξεχωρίζουν μέχρι στιγμής, σύμφωνα με τα στοιχεία της Marathon Venture Capital, εκτός από την Hellas Direct, είναι η ελληνική startup Kinvent, που σπκώσε 17,3 εκατ. δολ. από το γαλλικό επενδυτικό κεφάλαιο Eurazeo και Έλληνες επενδυτές, η Brite Solar κ.ά.

Μέχρι στιγμής έχουν πραγματοποιηθεί συνολικά 15 επενδύσεις.

Τόμας Ελερμπεκ, πρόεδρος Tui Care Foundation

«Μοντέλο» επιτυχίας η Ελλάδα στον τουρισμό

Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας μπορούν να δουλέψουν μαζί παραγωγικά και αποτελεσματικά για τη βιωσιμότητα του κλάδου

Τον **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**
και **Γ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ**

«Η Ελλάδα για μένα είναι πραγματικά ένα μοντέλο επιτυχίας στην Ευρώπη και νομίζω ότι αυτό που έχουν επιτύχει οι άνθρωποι του τόπου μέσα στα χρόνια είναι απίστευτο. Όταν κοιτάς το προϊόν, είναι ποιοτικό και αυθεντικό. Είμαι πάντα πραγματικά ενθουσιασμένος όταν έρχομαι στην Ελλάδα», δηλώνει μιλώντας στην «Κ» της Κυριακής ο Τόμας Ελερμπεκ, πρόεδρος του Tui Care Foundation.

Πρόκειται για ανεξάρτητο οργανισμό και κοινωφελές ίδρυμα που έχει συστήσει ο μεγαλύτερος ταξιδιωτικός οργανισμός στην Ευρώπη. Ο Ελερμπεκ βρέθηκε στην Ελλάδα αυτές τις ημέρες στο πλαίσιο της παρουσίασης της προόδου για την κοινή πρωτοβουλία του ομίλου του με την ελληνική κυβέρνηση και την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου «The Rhodes Co-Lab Sustainable Destination», που στοχεύει να καταστήσει τη Ρόδο προορισμό - πρότυπο βιώσιμου τουρισμού. Και μετά την εμπειρία του από τη δουλειά που έχει γίνει μέχρι σήμερα, και η οποία ξεκίνησε το 2022, δηλώνει στην «Κ» την πεποίθησή του ότι ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας μπορούν να δουλέψουν παραγωγικά μαζί για να πετύχουν αυτόν τον στόχο. Ο ίδιος χαρακτηρίζει την Ελλάδα «μοντέλο επιτυχίας στην Ευρώπη».

– Πώς βλέπετε την Ελλάδα και τον τουρισμό στο μέλλον;

– Νομίζω ότι στην Ελλάδα έχετε πραγματικά ποικιλία όσον αφορά το τουριστικό προϊόν, κάτι που είναι φανταστικό. Έχετε τα νησιά, αλλά έχετε και την Πελοπόννησο, έχετε όλη την ηπειρωτική χώρα, έχετε τον πολιτισμό. Υπάρχει επίσης αυθεντική προσέγγιση. Πολλές οικογένειες θέλουν να πάνε για διακοπές το καλοκαίρι, όμως πιστεύω πως και τα city breaks, οι αποδράσεις σε πόλεις όπως η Αθήνα, είναι μια νέα, σημαντική προοπτική και στην Ελλάδα. Η Ελλάδα για μένα είναι πραγματικά ένα μοντέλο

Νομίζω ότι αυτό που έχουν επιτύχει οι άνθρωποι του τόπου μέσα στα χρόνια είναι απίστευτο. Όταν κοιτάς το προϊόν, είναι ποιοτικό και αυθεντικό.

επιτυχίας στην Ευρώπη και νομίζω ότι αυτό που έχουν επιτύχει οι άνθρωποι του τόπου μέσα στα χρόνια είναι απίστευτο.

Όταν κοιτάς το προϊόν, είναι ποιοτικό και αυθεντικό. Πάντα ενθουσιάζομαι όταν έρχομαι στην Ελλάδα. Όταν πηγαίνω σε ένα εστιατόριο ξέρω ότι θα φάω πραγματικά ελληνικό, μεσογειακό φαγητό. Το 2022 με προσκάλεσαν στον ΟΗΕ για μια δημόσια συζήτηση για την ανθεκτικότητα του βιώσιμου τουρισμού μετά την πανδημία. Και πάντα ανέφερα ως παράδειγμα τη διαχείριση της Ελ-

«Πάντα ενθουσιάζομαι όταν έρχομαι στην Ελλάδα», λέει ο Τόμας Ελερμπεκ.

Τα city breaks, οι αποδράσεις σε πόλεις όπως η Αθήνα, είναι μια νέα, σημαντική προοπτική και στην Ελλάδα.

λάδας. Είχατε πολύ ξεκάθαρα πρωτόκολλα υγείας, από την αρχή ήσασταν ξεκάθαροι σε όλους. Συζητήσατε και ρωτήσατε συνεργάτες τι είναι εφικτό και τι όχι, πώς θα αντιδράσουν οι πελάτες. Στην ακρόαση του ΟΗΕ και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέφερα την ελληνική περίπτωση ως πρότυπο για την πολύ βιώσιμη και υπεύθυνα επανεκκίνηση των τουριστικών βιομηχανιών.

– Τι είδους συνεργασίες απαιτούνται, με βάση και την εμπειρία σας από το Rhodes Co-Lab, για την επίτευξη της βιωσιμότητας στον τουρισμό;

– Νομίζω ότι η ομορφιά του τουρισμού έγκειται στο ότι υπάρχουν τόσο διαφορετικοί συμμετέχοντες. Υπάρχει ένα πλήρες οικοσύστημα ενδιαφερομένων. Είναι οι άνθρωποι, ο πληθυσμός ενός νησιού και μιας χώρας. Αυτοί πρώτα θα αποφασίσουν πώς θέλουν να αναπτύξουν τον τουρισμό. Και έπειτα υπάρχουν εταιρείες όπως η δική μας ή το Tui Care Foundation, μια ΜΚΟ με έργο σε 25 χώρες παγκοσμίως. Αρχίσαμε από την Κρήτη με το πρόγραμμα Tui Cares for Crete, συνεργαστήκαμε με τους αγρότες εκεί.

Ξεκινήσαμε το project τον Μάρτιο στο ΓΤΒ, το ανακινώσαμε και τέσσερις εβδομάδες αργότερα ήμουν στην Αθήνα για ένα workshop και υπήρχαν 50 αγρότες, ελαιοπαραγωγοί, καλλιερπητές αμπελιών. Συζητήσαμε το πρόγραμμα και ένα ή δύο χρόνια αργότερα υπήρχαν 100 αγρότες στο έργο. Στο τέλος συμμετείχαν στο πρόγραμμα 200. Ξεκίνησε η συνεργασία, έγινε η οργάνωση και το πρόγραμμα δούλεψε.

– Θα μπορούσε η Ρόδος να γίνει το παράδειγμα για να δημιουργηθούν παρόμοια project και σε άλλα νησιά;

– Είμαι πολύ αισιόδοξος για το Co-Lab και αυτό που έχει αναπτύξει από το 2022. Γιατί πρόκειται για μια πολύ μεγάλη προσπάθεια. Μερικές φορές σε μια εταιρεία ίσως υποτιμάς το μέγεθος της προσπάθειας που χρειάζεται σε μια δημόσια - ιδιωτική συνεργασία και το να φέρεις κοντά όλους αυτούς τους ανθρώπους. Υπήρχε και από την αρχή η στήριξη από την Αθήνα. Ναι, θα έλεγα, πρώτα σε παρθούν τα διδάγματα από το τι δούλεψε και τι όχι και έπειτα μπορεί εύκολα να τα αντιγράψετε ή να τα προσαρμόσετε στις ανάγκες άλλων νησιών. Και αυτό δεν ισχύει μόνο για την Ελλάδα, διότι κι άλλοι μαθαίνουν από αυτή τη δράση. Νομίζω πως το θετικό είναι ότι αυτό τραβεί την προσοχή άλλων και σκέφτονται με τι σειρά τους τι μπορούν να κάνουν. Και το να βλέπουν τα πρώτα αποτελέσματα είναι ο καλύτερος τρόπος.

Μια ακόμα χρονιά-ρεκόρ «βλέπει» φέτος η TUI Group

Μια νέα χρονιά-ρεκόρ για τον ελληνικό τουρισμό περιμένει ο Σεμπάστιαν Εμπελ, διευθυντών σύμβουλος του μεγαλύτερου ευρωπαϊκού ταξιδιωτικού οργανισμού, του TUI Group. Ο επικεφαλής του γερμανικού ομίλου μιλώντας στην «Καθημερινή» είναι ιδιαίτερα αισιόδοξος για την πορεία των μεγεθών του ελληνικού τουρισμού φέτος, αλλά και για το επίπεδο συνεργασίας με τους Έλληνες επιχειρηματίες: «Η TUI έχει μια επιτυχημένη συνεργασία με την Ελλάδα εδώ και δεκαετίες. Οι πελάτες της TUI εκτιμούν τους ελληνικούς προορισμούς και είναι ενθουσιασμένοι με τη φιλοξενία των Ελλήνων. Αναμένουμε νέα νοήματα-ρεκόρ για την ερχόμενη καλοκαιρινή περίοδο. Οι κρατήσεις πάνε πολύ καλά. Η Ελλάδα είναι και παραμένει μια ιστορία επιτυχίας στον τουρισμό». Ο Σεμπάστιαν Εμπελ

Ιδιαίτερα αισιόδοξος για την πορεία των μεγεθών του ελληνικού τουρισμού είναι ο διευθυντών σύμβουλος του TUI Group, Σεμπάστιαν Εμπελ.

επισκέφτηκε την Αθήνα και τη Ρόδο στο πλαίσιο της παρουσίασης της προόδου της πρωτοβουλίας «The Rhodes Co-Lab Sustainable Destination». Μια πρωτοβουλία που σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εστιάζει σε δράσεις για την προστασία των φυσικών πόρων και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου καθώς και για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και τη διασφάλιση των κοινωνικών προτύπων. Το πρόγραμμα θέτει φιλόδοξους στόχους για τη Ρόδο ώστε το νησί να είναι κλιματικά ουδέτερο μέχρι το 2030 και πλήρως προσβάσιμο για άτομα με αναπηρία έως το 2025, το πλαίσιο να εξεφανιστεί σε μεγάλο βαθμό μέχρι το 2027 και η αγροτική παραγωγή να αυξηθεί κατά 50%.

Αποτελούν, λοιπόν, τα αυξανόμενα

μεγέθη του ελληνικού τουρισμού πρόκληση για τη βιωσιμότητα του κλάδου. Και τι δείχνει η εμπειρία της Ρόδου; Σύμφωνα με τον διευθυντή σύμβουλο του TUI Group, «είναι ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι το Co-Lab Rhodes όχι μόνο σκέφτεται για το μέλλον του τουρισμού, αλλά και το διαμορφώνει ενεργά. Με αυτό το πρόγραμμα, η Ρόδος θα γίνει φάρος για τον βιώσιμο τουρισμό. Η συνεργασία με τους εταίρους μας στον χώρο και στην Αθήνα δείχνει πως ο δημόσιος τομέας και οι επιχειρήσεις μπορούν να συνεργαστούν για να προχωρήσουν έργα. Χρειάζομαστε στενό και ανοιχτό διάλογο με τους προορισμούς, προκειμένου να καταστήσουμε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας των ταξιδιών πιο βιώσιμη. Το Co-Lab Rhodes αποτελεί ήδη πρότυπο για τον όμιλο TUI».

Το πρόγραμμα «The Rhodes Co-Lab Sustainable Destination» θέτει φιλόδοξους στόχους για τη Ρόδο, ώστε το νησί να είναι κλιματικά ουδέτερο έως το 2030 και πλήρως προσβάσιμο για άτομα με αναπηρία έως το 2025.

Μαγνητική τομογραφία σε πέντε λεπτά από ελληνική startup

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

«Εάν σήμερα μπιείτε σε έναν μαγνητικό τομογράφο για να απεικονίσετε ένα μέρος του σώματός σας, μπορεί να χρειαστεί να μείνετε μέσα σε αυτόν από 15-90 λεπτά. Επίσης, όσο περνούν τα χρόνια αυτοί γίνονται ακόμη πιο ακριβή, ενώ σε κάποιες χώρες παρατηρούνται ολοκληρωτές ούρες ασθενών που τον χρειάζονται για διαγνωστικούς λόγους». Αυτά τα προβλήματα εντόπισε ο Χρήστος Ξάνθης επικεφαλής, ήδη από το 2017, να δώσει «λύση» σε αυτά, μέσα από το λογισμικό που έχει αναπτύξει η deep tech νεοφυής εταιρεία του Corsmed, με έδρα τη Στοκχόλμη. Ο προσομοιωμένος μαγνητικός τομογράφος της εταιρείας μπορεί να φτάσει να απεικονίζει στη μαγνητική εικόνα τα όργανα του ασθενούς, χωρίς αυτός να βρίσκεται εντός του τομογράφου, ακόμη και χωρίς μαγνητικό τομογράφο.

«Έχουμε καταφέρει να μειώσουμε τον χρόνο παραμονής ενός ασθενούς μέσα στον μαγνητικό τομογράφο (λιγότερο από 5 λεπτά) παίρνοντας εκείνη την πληροφορία που χρειάζεται το λογισμικό μας για να υπολογίσει τις βασικές μαγνητικές ιδιότητες των ιστών του ασθενούς, δημιουργώντας το ψηφιακό του αντίγραφο», εξηγεί στην «Κ» ο κ. Ξάνθης, συνιδρυτής και CTO της εταιρείας.

Το λογισμικό της startup Corsmed συνθέτει εικόνες μαγνητικής τομογραφίας, χωρίς να έχει τον ασθενή μέσα στον μαγνητικό τομογράφο.

«Αν έχεις το ψηφιακό αντίγραφο του ασθενούς, αλλά και το λογισμικό-προσομοιωτή μας, μπορείς μετά να συνθέσεις εικόνες μαγνητικής τομογραφίας του ασθενούς... χωρίς να έχεις τον ασθενή μέσα στον μαγνητικό τομογράφο». Όπως παραδέχεται, ο προσομοιωτής της εταιρείας επιτρέπει τη λήψη ιδίων ή καλύτερης ποιότητας εικόνων των οργάνων του ασθενούς τουλάχιστον 10 φορές πιο γρήγορα σε σύγκριση με την παραδοσιακή μέθοδο, ενώ αυτός μπορεί να τοποθετηθεί σε οποιονδήποτε μαγνητικό τομογράφο, είτε στους υπολογιστές που τον συνοδεύουν είτε στο cloud. «Εμείς θέλουμε να το πετύχουμε αυτό για όλα τα όργανα του σώματος. Προς το παρόν, εκεί που η μαγνητική εγχεφάλου απαιτεί από τον ασθενή την παραμονή του στον μαγνητικό τομογράφο 30-60 λεπτά, με το λογισμικό μας το πετυχαίνουμε αυτό σε λιγότερο από 5 λεπτά».

«Η μαγνητική τομογραφία κάνει μεν πολύ θόρυβο όταν μπαίνει ο ασθενής για εξέταση, ωστόσο είναι κατάλληλη

Με την παραμονή του ασθενούς μέσα στον μαγνητικό τομογράφο για λιγότερο από 5 λεπτά παίρνουμε την πληροφορία που χρειάζεται το λογισμικό μας για να υπολογίσει τις βασικές μαγνητικές ιδιότητες των ιστών του ασθενούς, δημιουργώντας το ψηφιακό του αντίγραφο, εξηγεί στην «Κ» ο ιδρυτής της Corsmed Χρ. Ξάνθης.

για την απεικόνιση οργάνων, όπως είναι ο εγκέφαλος, οι μύες, η καρδιά, το σκελετό κ.ά. Σε αντίθεση με άλλες απεικονιστικές μεθόδους, η μαγνητική τομογραφία δεν έχει ιονίζουσα ακτινοβολία, καθιστώντας την ασφαλέστερη για επαναλαμβανόμενη χρήση», λέει. «Η τεχνολογία μας θα επιτρέψει τη μετατροπή της μαγνητικής τομογραφίας στην απεικονιστική

εκείνη μέθοδο, που έχει στόχο την πρόληψη σε υγείες ανθρώπων και όχι μόνο τη διάγνωση ασθενών», επισφαινεί. Στο μεταξύ, η αναβάθμιση του υλικού των μαγνητικών τομογράφων από τους κατασκευαστές με σκοπό να μειωθεί ο χρόνος παραμονής των ασθενών «είναι μια αργή διαδικασία, η έρευνα και ανάπτυξη παίρνει πολύ χρόνο». Προς το

παρόν η εταιρεία έχει «τεστάρει» το προϊόν της σε ευρωπαϊκά ερευνητικά κέντρα, επιβεβαιώνοντας πως η τεχνολογία δουλεύει. Παράλληλα έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες για να λάβει την έγκριση από τον FDA προκειμένου να διαθέσει το προϊόν στην κλινική αγορά των ΗΠΑ.

Οι γνώσεις που συνέλεξε ο κ. Ξάνθης

κατά τη διάρκεια των διδακτορικών και μεταδιδακτορικών σπουδών, στάθηκαν ικανές για να συλλάβει την ιδέα της εταιρείας, τεχνολογία του Πανεπιστημίου Lund της Σουηδίας. Ο ίδιος ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο τμήμα ηλεκτρολόγων μηχανικών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και ακολούθησαν μεταδιδακτορικές σπουδές στο Lund University. Η εταιρεία μετράει συνολικά 20 άτομα, εκ των οποίων κάποιοι εργάζονται στην Ελλάδα, ενώ μέχρι στιγμής έχει αντλήσει περίπου 6 εκατ. ευρώ, κυρίως από Σουηδούς επενδυτές.

Για να μπορέσει να χρηματοδοτήσει το παραπάνω εγχείρημα, η ομάδα δημιούργησε μία άλλη πηγή εσόδων. «Εξ αρχής θέλαμε να δημιουργήσουμε αυτό το κλινικό εργαλείο, ωστόσο ξέραμε ότι για να ολοκληρωθεί η έρευνα και ανάπτυξη του χρειάζονται πολλά κεφάλαια. Γι' αυτό και ο προσομοιωτής μας έχει χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτικά κέντρα παγκοσμίως (NHS, Boston University κ.λπ.) για καθαρά εκπαιδευτικούς σκοπούς πάνω στη μαγνητική τομογραφία».

Αυτή η δραστηριότητα μας βοήθησε να επιβιώσουμε και να επενδύσουμε στο κλινικό μας προϊόν», εξηγεί ο ίδιος. «Όπως οι πιλότοι εκπαιδούνται σε έναν προσομοιωτή - flight simulator, εμείς αναπτύσσουμε έναν προσομοιωτή με τον οποίο εκπαιδεύονται οι χειριστές των μαγνητικών τομογράφων σε έναν εικονικό μαγνητικό τομογράφο με ικονικούς ασθενείς».

Με απώλειες 2% υποχώρησε κάτω από τις 1.400 μονάδες το Χ.Α.

Αρνητικό κλίμα, πιέσεις σε δεικτοβαρείς τίτλους και μεσαία κεφαλαιοποίηση

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Ισχυρές πιέσεις, οι οποίες εντάθηκαν όσο προχωρούσε η ημέρα, δέχτηκε το Χρηματιστήριο Αθηνών στην πρώτη συνεδρίαση μετά τις αργίες του Πάσχα των καθολικών, με τους πωλητές να επικεντρώνονται σε δεικτοβαρείς τίτλους, ενώ και η μεσαία κεφαλαιοποίηση βρέθηκε στο στόχαστρο σημαντικών ρευστοποιήσεων. Ο Απρίλιος και το δεύτερο τρίμηνο ξεκίνησαν συνεπώς με τις χειρότερες προϋποθέσεις για την αγορά, καθώς ο Γενικός Δείκτης έχασε τις 1.400 μονάδες έπειτα από 10 συνεδριάσεις.

Το αρνητικό «γύρισμα» στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια και η βουτιά στο άνοιγμα της Wall Street προσέφεραν ευκαιρίες

Η πτώση στην Ευρώπη και η βουτιά στο άνοιγμα της Wall προσέφεραν ευκαιρίες για κατοχύρωση βραχυπρόθεσμων κερδών.

για κατοχύρωση βραχυπρόθεσμων κερδών (και) στη Λεωφόρο Αθηνών, λόγω και των νέων στοιχείων για τη μεταποικτική δραστηριότητα στις ΗΠΑ. Ειδικότερα, ο μεταποικτικός δείκτης PMI του ISM ενισχύθηκε στις 50,3 μονάδες τον προηγούμενο μήνα από 47,8 μονάδες τον Φεβρουάριο, στην υψηλότερη μέτρηση από τον Σεπτέμβριο του 2022.

Τα ισχυρά στοιχεία για τον κλάδο της μεταποίησης επιβεβαίωσαν ότι η αμερικανική οικονομία διαθέτει αντοχές, περιορίζοντας τις πιθανότητες για μείωση επιτοκίων από τη Fed τον Ιούνιο, γεγονός που οδήγησε και σε σημαντική άνοδο της αποδόσεως των ομολόγων διεθνούς κλίματος. Προς το παρόν πάντως οι αναλυτές δεν προβλέπεται να αναμένονται βέβαια τη συνέχεια, καθώς επισημαίνουν πως

Προς το παρόν οι αναλυτές δεν προβλέπεται να αναμένονται βέβαια τη συνέχεια, καθώς επισημαίνουν πως η οπισθοχώρηση θα αποτελέσει ευκαιρία για νέες τοποθετήσεις, αρκεί να μην υπάρξει επιδείνωση του διεθνούς κλίματος.

η οπισθοχώρηση θα αποτελέσει ευκαιρία για νέες τοποθετήσεις, αρκεί να μην υπάρξει γενικότερη επιδείνωση του διεθνούς κλίματος.

Τεχνικά, το πρώτο σημείο στήριξης εντοπίζεται στις 1.386 μονάδες, το οποίο εάν βέβαια καθεί, θα οδηγήσει προς τις

1.350 μονάδες τον Γενικό Δείκτη. Πιο αναλυτικά, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 1.393,84 μονάδες με πτώση 2%, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 121,6 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης υποχώρησε κατά 1,95% στις 3.353,65 μονάδες, ενώ με απώλειες 3,13% έκλεισε

ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης, στις 2.318,68 μονάδες.

Στα μη τραπεζικά blue chips, πτώση 5,7% σημείωσε η Ελλάκτωρ, ακολούθησαν με απώλειες άνω του 4% οι Βιοκάλλκο και Aegean, απώλειες άνω του 3% κατέγραψαν Coca-Cola, ΕΥΔΑΠ, ΕΛΒΑΛΧαλκός και Mytilineos, ενώ με πτώση άνω του 2% έκλεισαν οι ΔΕΗ, ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, ΟΠΑΠ, Quest και Lamda Development. Με άνοδο έκλεισαν μόνο τρεις τίτλοι, οι ΟΤΕ (+1,02%), ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή (+0,5%) και Jumbo (+0,15%). Ο τραπεζικός δείκτης σημείωσε απώλειες 2,08% στις 1.170,02 μονάδες, με την Alpha Bank να κλείνει στο -3,07%, την Πειραιώς στο -2,79%, την Εθνική στο -1,87% και την Eurobank στο -0,95%. Το ξεκίνημα του β' τριμήνου φέρνει αναταράξεις, με το Χ.Α. να καλείται να υπερασπιστεί την περιοχή των 1.400 μονάδων και την ίδια ώρα τον SSM να μεταθέτει στον Ιούνιο τις οριστικές αποφάσεις για τη μερισματική πολιτική των τραπεζών ζητώντας 3ετή σχέδια κεφαλαιακής θωράκισης, όπως σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, σύμβουλος διοίκησης της Κύκλος ΑΧΕΠΕΥ.

Την ίδια ώρα, προσθέτει, οι αβεβαιότητες του διεθνούς περιβάλλοντος αυξάνονται με την Ευρώπη να καλείται να ανταποκριθεί σε σειρά νέων δεδομένων: να ξεδεχτεί περισσότερο για την άμυνα της, να ξεδεχτεί περισσότερο για συντάξεις και περιθάλψη του γηράσκοντος πληθυσμού της, να συνεχίσει τις αυξημένες δαπάνες ενεργειακού μετασχηματισμού. Παράλληλα, η εξωστρέφεια της ευρωπαϊκής οικονομίας απειλείται από το ενδεχόμενο αυξημένων δασημών από τις ΗΠΑ σε περίπτωση εκλογής του Τραμπ και τις κρυφές επιδοτήσεις που εφαρμόζει η Κίνα στα προϊόντα της. Υπό το πρίσμα αυτών των παραγόντων, το «ετερόφωτο» ελληνικό χρηματιστήριο πιο χρειαστεί εύλογο χρόνο για να προσελκύσει νέα κεφάλαια αλλά και καταλύτες που θα υποβοηθήσουν μια τέτοια προσπάθεια, καταλήγει οι αναλυτές.

Σημαντική πτώση στις ευρωπαϊκές αγορές

Με απώλειες ξεκίνησε η βραχεία εβδομάδα μετά το Πάσχα των καθολικών στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, καθώς τους δείκτες συμπαρέσυραν στην καθοδική πορεία τους οι μετοχές των ομίλων περιθάλψης. Παράλληλα, το επενδυτικό κοινό είχε στρέψει το ενδιαφέρον του στα τελευταία στοιχεία για τον πληθωρισμό στη Γερμανία, τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία, μάλιστα και εντοπίσαν ενδείξεις όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα των μειώσεων επιτοκίων από την ΕΚΤ.

Στη Φρανκφούρτη ο DAX έκλεισε χθες με απώλειες 1,13%.

Ο πανευρωπαϊκός δείκτης STOXX 600 ολοκλήρωσε τη χθεσινή συνεδρίαση με -0,80%, αγιζόντας το ναδίρ εβδομάδας, αν και νωρίτερα στη διάρκεια των συναλλαγών είχε επιτύχει ιστορικό ενδοσυνεδριακό ρεκόρ. Οι επενδυτές και οι συναλλασσόμενοι επείσπευσαν στην αγορά μετά ένα τετραήμερο αργίας λόγω Πάσχα. Στο Λονδίνο ο FTSE 100 έκλεισε με πτώση 0,22%, με -1,13% στη Φρανκφούρτη ο DAX, με -0,92% ο CAC 40 στο Παρίσι, με -1,22% ο FTSE MIB στο Μιλάνο και με -0,89% ο IBEX στη Μαδρίτη.

Οι προβλέψεις για επικείμενες μειώσεις στο κόστος δανεισμού έχουν τοποθετήσει το επενδυτικό κοινό να υποθετεί τα κρήματα του σε ριψοκίνδυνα περιουσιακά στοιχεία της τελευταίας εβδομάδας. Και αυτό συμβαίνει παρά το ότι ο πανευρωπαϊκός δείκτης τελεί υπό διαπραγμάτευση πλίσθιον επιπέδων ρεκόρ, ολοκληρώνοντας το διαδοχικά δεύτερο τρίμηνο κερδών. Ωστόσο, η άνοδος των ομολογιακών αποδόσεων στην Ευρωζώνη άσκησε καθοδικές πιέσεις στις μετοχές.

Χθες οι αποδόσεις των κρατικών 10ετών ομολόγων της Γερμανίας είχαν άνοδο 10 μονάδων βάσης, στο 2,40%. Τα δε προκαταρκτικά στοιχεία του πληθωρισμού τον Μάρτιο στη Γερμανία παρουσίασαν μια κάποια εξασθένιση του δείκτη λίγο παραπάνω από το αναμενόμενο με την αργολή της φθηνότερης ενέργειας. Οι αναλυτές

Σε άνοδο οι τιμές του πετρελαίου λόγω κλιμάκωσης της έντασης σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή.

της Commerzbank Research περιεμναν πως ο Μάρτιος θα είχε χαμηλό πληθωρισμό και ότι τους επόμενες μήνες θα ανέλθει και πάλι. Ο δε δομικός πληθωρισμός αναμένουν να σταθεροποιηθεί πέραν του στόχου του 2% της ΕΚΤ.

Μεταξύ των μεγαλύτερων κλάδων, οι υπηρεσίες περιθάλψης είναι απώλειες χθες στην Ευρώπη σε ποσοστό 1,6%, ενώ προηγούμενες είχαν κέρδη. Η ελβετική φαρμακευτική Siegfried Holding υποχώρησε 5,4%, διότι ο διευθυντής συμμόρφωσης της Βόλφγκανγκ Βίναντ αναμένεται να αποχωρήσει από την εταιρεία και να μεταπηδήσει στη Lonza.

Το αργό Νέας Υόρκης και το Brent ενισχύθηκαν 1,5% στα 84,98 δολάρια το βαρέλι και στα 88,76 δολάρια το βαρέλι, ενώ προηγούμενος είχε προσωρινά ξεπεράσει τα 89 δολάρια το βαρέλι πρώτη φορά μετά τον Οκτώβριο. Βασικός λόγος της ανόδου ήταν οι ανησυχίες για τις ουκρανικές επιθέσεις σε ρωσικές ενεργειακές εγκαταστάσεις και η κλιμάκωση στη Μ. Ανατολή.

REUTERS, BLOOMBERG

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

(Πηγή: Reuters)

New York/Νέα Υόρκη (Σε δολάρια)			
Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ%	Μετ%
3M COMPANY	92,605	-1,505	
ALCOA CORP	35,33	3,857	
ALTRIA GROUP	43,045	-0,409	
AMAZON COM	180,684	-0,159	
AMER EXPRESS C	225,5	-0,927	
AMER INTL GROU	77,83	0,2447	
AMGEN	277,1	-2,0986	
APPLE INC	169	-0,6058	
BANK OF AMERIC	37,265	-0,6796	
BAKERT INTL IN	42,75	-1,837	
BOEING CO	187,6	-1,0026	
BRISTOL MYERS	52,78	-0,3963	
CAMPBELL SOUP	44,54	-0,2687	
CATERPILLAR IN	362,09	-0,4536	
THE CHINA GP O	361,295	-0,7649	
CHEVRON	159,08	0	
CISCO SYSTEMS	49,215	-1,6487	
CTIGROUP	62,905	-0,8746	
CERVECEIRAS	11,935	-0,8721	
COCA-COLA CO	60,235	-0,7334	
COLGATE PALMOL	88,995	-0,073	
DANAOS CORP	71,925	-0,7246	
DIANA SHIPPING	2,835	-1,5625	
DOW INC	58,815	0,9526	
DUPONT DE NMOU	76,6359	-0,7307	
GLBL X EM MR E	26,2303	0,0393	
ENTERGY CP	105,62	0,8402	
EXXON MOBIL	118,64	1,4104	
FEDEX CORP	274,41	-2,0419	
FORD MOTOR CO	13,34	0,3762	
INTL BUS MACHI	188,61	-0,6427	
GENERAL DYNAM	289,305	-0,77	
GE AEROSPACE O	140,5	0,4612	
GOLDM SACHS GR	409,23	-1,035	
HALLIBURTON CO	39,575	-0,8891	
HARTFORD FINL	102,06	-0,4196	
HP INC	29,61	-2,5346	
HOME DEPOT INC	363,36	-1,2689	
INTEL CORP	43,81	-1,5948	
JOHNSON JOHNSO	156,9	-0,5577	
JPMORGAN CHASE	198,3737	-0,2847	
LAZARD INC ORD	40,115	-1,8953	
MCDONALD'S COR	278,1	-0,7565	
MERCK & CO	130,33	-0,5039	
MICROSOFT CP	421,8905	-0,6311	
3M COMPANY	92,61	-1,4997	
MORGAN STANLEY	92,735	-0,085	
NIKE INC CL B	90,82	-1,8799	
NORFOLK SOUTHE	250,32	-0,6667	
PFIZER INC	27,61	-0,3968	
PROCTER & GAMB	160,24	-0,2117	
ROCKWELL AUTOM	278,885	-1,5827	
SCHLUMBERGER L	53,75	-2,6621	
SOUTHERN	71,53	0,6048	
STEALTHGAS	5,8899	0,339	
TSAKOS ENERGY	25,5698	-1,0457	
UNISYS CORP	5,46	0,5525	
UNITEDHEALTH	453,42	-7,4086	
US BANCORP	43,315	-1,4448	

London/Λονδίνο (Σε πέννες)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ%	Μετ%
ANGLO AMERICAN	2041,704	4,596	
A.B.FOOD	2496,078	-1,321	
ADMIRAL GRP	2801,327	-2,08	
ASHTED GRP	5603,817	-0,603	
ANTOFAGASTA	2064,299	1,324	
AVIVA	494,791	-0,826	
ASTRAZENECA	10604	-0,693	
BABCOCK INTL	525,053	0,192	
BAE SYS	1337,254	-1,371	
BARCLAYS	184,381	0,502	
BRAMER.TOB	2424,758	-0,083	
BARRATT DEVEL	470,142	-2,439	
BERKELEY GRPL	4700,47	-2,27	
BRLAND	383,459	-0,036	
BUNZL	3010,301	-3,215	
BP	509,15	2,602	
BURBERRY GRP	1199,966	-3,421	
BT GROUP	110,023	0,091	
COCACOLA HBC A	2448,085	-2,197	
CARNIVAL	1114,895	-5,729	
CENTrica	127,922	-0,588	
COMPASS GROUP	2261,283	-3,013	
CAPITA GROUP	12,915	-2,424	
CRH	6661,663	-2,49	
DCC	5787	-0,174	
DIAGEO	2954,764	1,008	
DIRECT LINE	192,524	-1,256	
EXPERIAN	3401,137	-1,166	
EASVET	564,476	-3,718	
FRESNILLO	500,089	7,576	
GLENCORE	447,88	3,009	
GSK	1685,89	-2,669	
HIKMA	1879,702	-2,007	
HAMMERSON	28,889	-3,627	
HARGREAVES LAN	738,734	0,272	
HSBC HLDGS.UK	621,38	0,388	
INTL CONSOL AI	174,287	-1,556	
INTERCON. HOTE	8172,288	-1,335	
3I GRP	2801,743	-0,57	
IMPBRANDS	1771,744	-0,565	
INTERTEK GROUP	4950,653	-1,143	
ITV	73,57	-0,474	
JOHNSON MATTHE	1778,822	0,056	
KINGFISHER	247,775	-1,203	
LAND SECS.	642,276	-3,145	
LEGAL&GEN.	252,335	-1,336	
LLOYDS GRP	52,34	0,386	
MARKS & SP	25644	-1,169	
MONDI	1382,22	-1,648	
NATIONAL GRID	1072,914	0,657	
NEXT	9050,522	-1,971	
PRUDENTIAL	753,475	-0,404	

Tokyo/Τόκιο (Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ%	Μετ%
AIJINOMOTO	5556	-1,35	
ASAHI GROUP HL	5518	-0,77	
ASTELLAS PHARM	1648,5	0,46	
BRIDGESTONE CO	6590	-0,22	
CANON INC	4497	0,2	
CASIO COMPUTER	1361	0,07	
CHZEN WATCH	1026	-1,44	
CREDIT SAIION	3056	0,39	
DAIWA SEC GROU	1135	0,67	
DAIWA SEC GROU	3346	-0,68	
DAIWA SEC GROU	3332	1,55	
DAIWA SEC GROU	2475,5	0,47	
DAIWA SEC GROU	505,6	0,57	
DAIWA SEC GROU	13525	1,01	
DAIWA SEC GROU	3990	-0,82	
DAIWA SEC GROU	2063,5	0,76	
DAIWA SEC GROU	4770	-0,06	
DAIWA SEC GROU	3054	-0,62	
DAIWA SEC GROU	4068	-2,12	
DAIWA SEC GROU	1999	0,65	
DAIWA SEC GROU	492,3	-1,46	
DAIWA SEC GROU	1354,5	-0,81	
DAIWA SEC GROU	1494,5	-0,03	
DAIWA SEC GROU	3449	0,79	
DAIWA SEC GROU	2472	0,06	
DAIWA SEC GROU	492,7	-0,28	
DAIWA SEC GROU	10950	2,77	
DAIWA SEC GROU	2837	-3,21	
DAIWA SEC GROU	1541	-1,15	
DAIWA SEC GROU	5518	-0,89	
DAIWA SEC GROU	588	-1,64	
DAIWA SEC GROU	930,9	0,67	
DAIWA SEC GROU	5750	-0,52	
DAIWA SEC GROU	1166	0,16	
DAIWA SEC GROU	1780	-0,67	
DAIWA SEC GROU	1944	-5,97	
DAIWA SEC GROU	636,4	0,05	
DAIWA SEC GROU	3322	-0,43	
DAIWA SEC GROU	1341	-0,45	
DAIWA SEC GROU	10765	-0,32	
DAIWA SEC GROU	2129,5	-0,65	
DAIWA SEC GROU	854,4	-0,62	
DAIWA SEC GROU	962,5	-2,11	
DAIWA SEC GROU	4173	-0,02	
DAIWA SEC GROU	13030	-0,27	
DAIWA SEC GROU	8589	-0,12	
DAIWA SEC GROU	341,3	1,76	
DAIWA SEC GROU	1289	-0,15	
DAIWA SEC GROU	5582	-0,21	
DAIWA SEC GROU	7450	0,44	
DAIWA SEC GROU	3631	-2,47	
DAIWA SEC GROU	4666	0,93	
DAIWA SEC GROU	7177	0,39	
DAIWA SEC GROU	7943	3,48	
DAIWA SEC GROU	2645	-2,94	
DAIWA SEC GROU	7177	0,39	
DAIWA SEC GROU	1105	-0,18	
DAIWA SEC GROU	3633	-0,16	
DAIWA SEC GROU	3235	-1,31	

Paris/Παρίσι (Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ%	Μετ%
ACCOR	42,58	-1,66	
AIR LIQUIDE	191,42	-0,74	
ALSTOM	14,09	-0,32	
AXA	34,76	-0,16	
BNP PARIBAS	65,42	-0,67	
BOUYGUES	37,76	-0,19	
CARREFOUR	209,90	-1,59	
CASINO GUICHAR	0,04	8,44	
CREDIT AGRICOL	13,88	0,43	
DANONE	58,98	-1,52	
DASSAULT SYSTE	39,96	-2,63	
LOREAL	430,95	-1,76	
LVM.H.	821,80	-1,43	
LAGARDERE	21,10	-0,24	
MICHELIN	35,06	-1,3	
PERNOD RICARD	147,90	-1,37	
KERING	366,85	0,14	
PUBLICIS GROUP	99,86	-1,51	
RENAULT	47,50	1,18	
SAINT-GOBAIN	71,46	-0,65	
SANOFI	88,53	-2,67	
SCHNEIDER ELEC	204,35	-2,53	
SOCIETE GENERA	24,80	-0,14	
SOXELCO	78,55	-1,07	
TF1	8,70	2,66	
THALES	157,30	-0,47	
VEOLIA ENVIRON	29,97	-0,53	

Madrid/Μαδρίτη (Σε ευρώ)			
Εταιρείες	Χθες	Μετ%	Μετ%
ACS CONS Y SER	38,48	-0,7736	
AENA SME	179,5	-1,6169	
ACERINNOX	10,11	-0,5411	
ACCIONA	109,9	-2,6141	
AMADEUS	58	-2,4226	
BBVA	10,97	-0,6341	

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προη.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.393,84	1.422,35	-28,51	-2,00%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	3.353,65	3.420,41	-66,76	-1,95%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	12.237,13	12.181,04	56,09	0,46%
FTSE/Χ.Α.ΥΦΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	4.077,42	4.147,59	-70,17	-1,69%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	2.318,68	2.393,63	-74,95	-3,13%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	800,49	817,46	-16,97	-2,08%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΤΗΧ ESG	1.575,36	1.607,61	-32,25	-2,01%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ MID & SMALL CAP	2.037,95	2.089,05	-51,10	-2,45%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.544,03	2.596,05	-52,02	-2,00%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	1.170,02	1.194,91	-24,89	-2,08%
FTSE/ΑΤΗΧ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΘΕΛΗΠΙΚΟΝΟΜΙΕΣ	5.300,99	5.373,90	-72,91	-1,36%
FTSE/ΑΤΗΧ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5.512,44	5.631,73	-119,29	-2,12%
FTSE/ΑΤΗΧ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.807,63	4.857,68	-50,05	-1,03%
FTSE/ΑΤΗΧ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.321,41	5.397,51	-76,10	-1,41%
FTSE/ΑΤΗΧ ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΘΑ	6.184,32	6.320,66	-136,34	-2,16%
FTSE/ΑΤΗΧ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	5.856,01	5.999,17	-143,16	-2,39%
FTSE/ΑΤΗΧ ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	4.811,82	5.004,50	-192,68	-3,85%
FTSE/ΑΤΗΧ ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.111,05	5.220,97	-109,92	-2,11%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΞΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	47.797.573,46
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	10.544.818,54
ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	8.758.059,36
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	7.648.400,86
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	7.062.252,31
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	4.968.174,76
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	4.957.112,60
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	4.660.881,44
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	3.666.794,01
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	2.479.784,71
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	2.198.096,18
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	2.123.413,26
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1.905.499,16
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.889.212,04
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	1.386.903,45
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	1.330.871,99
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	1.009.024,32
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	825.720,83
ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ	714.237,32
ΑΝΑΦΥΚΤΙΚΑ	679.973,34
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	657.368,94
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΙΜΩΝ ΑΜΟΙΒ. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	519.554,39
ΤΣΙΜΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	428.336,70
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	325.882,54
ΥΔΡΕΥΣΗ	270.148,65
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	269.415,39
ΤΡΟΦΙΜΑ	248.261,58

* Το Χρηματιστήριο Αθηνών και ο οίκος FTSE Russell ανακοινώνουν τους νέους Συντελεστές Σταθμισμού (Capping Factors) των μετοχών που συμμετέχουν στη σύνθεση των δεικτών FTSE/Χ.Α. Οι αλλαγές θα ισχύσουν από τη συνεδρίαση της Δευτέρας 18 Δεκεμβρίου 2023.

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΞΥΛΕΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,319	1,59%	ΙΛΥΔΑ (ΚΟ)	1,700	-7,86%
INTERCONT. INTERN. Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	4,540	1,34%	ΟΛΠ (ΚΟ)	26,750	-7,12%
ΟΤΕ (ΚΟ)	13,810	1,02%	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	1,240	-6,42%
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	18,110	0,50%	ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ (ΚΟ)	1,710	-6,04%
ΠΑΠΟΥΤΣΙΑΝΗΣ (ΚΟ)	2,450	0,41%	ΙΝΤΕΡΤΕΚ (ΚΟ)	1,300	-5,80%
A.S. COMPANY (ΚΟ)	2,680	0,37%	ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	2,480	-5,70%
DIMAND Α.Ε. (ΚΟ)	9,900	0,20%	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,472	-5,60%
JUMBO (ΚΟ)	26,740	0,15%	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΗΣ (ΚΟ)	1,560	-4,59%
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΔ. ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	8,509	0,11%	CRPI (ΚΟ)	0,890	-4,51%
			INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	3,500	-4,50%

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ. %
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	5,28	-4,17
CENER (CENERGY HOLDINGS SA)	7,1	-0,7
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	26,2	-1,32
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	28,4	-3,73
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	13,81	1,02
ΑΡΑΙΓ (ΑΕΒΕΑΝ ΑΙΡΛΙΝΕΣ)	12	-4,31
ΤΕΝΕΡΓ (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	18,11	0,5
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	11,66	-0,68
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	2,48	-5,7
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	16,5	-2,25
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	34,56	-3,36
ΛΑΜΔΑ (LAMBDA DEVELOPMENT)	6,61	-2,07
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΧΑΛΚΟΡ)	1,89	-3,67
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,58	-3,07
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	26,74	0,15
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	7,12	-1,87
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	3,768	-2,79
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,765	-0,95
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	8,22	-1,44
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	5,76	-2,04
ΟΤΟΕΛ (ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ)	13,16	-1,05
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	5,79	-3,02
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	16,31	-2,22
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	27,6	-0,07
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	11,31	-2,75

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	257	1.298	6.493
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	11	202	1.384
FTSE/Χ.Α. Large Cap	243	1.016	4.979
MSCI GREECE REBASED	3	80	130
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.859	27.721	509.757
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	41	391	28.633
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	29	80	5.237
ΑΛΦΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	356	13.826	191.721
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ(ΚΟ)	2	10	681
ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0	0	236
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	3	3	895
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	11	30	60
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	35	232	5.129
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	53	167	4.929
ΕΛΒΑΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	38	125	4.236
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	69	2.008	43.731
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	14	56	4.298
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4	15	1.124
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	47	233	15.849
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	72	333	8.699
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	42	229	5.834
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	89	556	8.341
INTRAKAT (ΚΟ)	51	409	2.625
JUMBO (ΚΟ)	3	12	487
LAMBDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	26	78	5.983
MIG (ΚΟ)	0	0	97
MOTOR OIL (ΚΟ)	15	77	386
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	135	271	4.545
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	128	1.637	15.404
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	10	37	899
ΤΡΑΠΕΖΑ ΟΡΤΙΜΑ BANK (ΚΟ)	4	20	38
ΟΤΕ (ΚΟ)	69	336	7.192
ΟΛΠ (ΚΟ)	5	9	132
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	260	5.203	78.187
ΔΕΗ (ΚΟ)	134	869	29.650
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	7	23	193
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	49	251	28.708
TITAN CEMENT (ΚΑ)	5	24	166
VIHALCO SA/NV (ΚΑ)	53	171	5.432
Δικαιώματα σε Δείκτες	17	38	771
FTSE/Χ.Α. Large Cap	17	38	771
Δικαιώματα σε Μετοχές	0	0	696
ΑΛΦΗΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	354
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	92
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	71
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	30
ΔΕΗ (ΚΟ)	0	0	149
Συνολική Δραστηριότητα	2.133	29.057	517.717

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 2 Απριλίου 2024

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΗ	ΑΝΟΤΑΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	2,3500	2,4000	2,3605	-2,2270	59,448	2,3500	2,3900	2,3500	-1,67
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	3,6600	3,7300	3,7092	5,0540	94,241	3,6900	3,7300	3,7300	1,63
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	0,8600	0,8780	0,8654	-0,7730	24,428	0,8620	0,8780	0,8640	-1,82
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0845		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0,0545	0,0545	0,0545	-0,0690	1,092	0,0545	0,0580	0,0545	-0,91
ΤΣΟΚ	A. TSOBKOS HOTELS PUBLIC LTD						0,0650	0,0700		
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2,9600	2,9600	2,9600	-1,4120	1,000	2,9400	2,9800	2,9600	0,00
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1,8900	1,8900	1,8900	-1,6060	2,500	1,8300	1,9900	1,8900	-1,56
ΚΟΖΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ						0,1000	0,0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ	0,0090	0,0090	0,0090	-0,1000	3,515	0,0090	0,0100	0,0090	-10,00
ΑΙΕΠ	ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (EM, Σ)	0,0470	0,0470	0,0470	-0,0820	20,000	0,0450	0,0000	0,0470	4,44
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0210		
ΠΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)						0,0490	0,0000		
ΕΛΜΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,0000	0,4700		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (EM)						0,0490	0,0510		
ΙΣΕΠ	ΙΣΥΧΕ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ (EM, Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΑ (Σ)						0,0000	0,2300		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0,0050	0,0070		
ΡΕΕΠ	REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)						0,0005	0,0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0,0020	0,0035		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0005	0,0000		
ΧΑΕΠ	HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (EM, Σ)						0,0000	0,0265		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC	0,0280	0,0300	0,0286	0,0070	14,000	0,0280	0,0300	0,0300	5,26
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (AN, Σ)						0,0000	0,0000		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΣ ΑΓΡΟΥ" "Η ΠΡΟΒΟΔΟΣ" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΑ *						1,2400	0,0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0,0195	0,0210		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0900	0,1100		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0,0515	0,0570		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0,7850	0,8800		
ΝΤΟΛ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						3,7400	3,8800		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)									

Τα «πέτρινα» χρόνια και το αβέβαιο μέλλον

Η Εθνική Ελλάδα συμπλήρωσε μία εικοσαετία μακριά από τις μεγάλες διοργανώσεις και αναζητεί μια πειστική επανεκκίνηση

Του ΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Όταν στις 4 Ιουλίου του 2004 ο Θεόδωρος Ζαγοράκης σήκωνε στον ουρανό της Λισαβώνας το τρόπαιο του πρωταθλήτη Ευρώπης, το πεπρωμένο της Εθνικής χωρίστηκε σε δύο περιόδους, μία για καθεμιά από τις δεκαετίες που θα ακολουθούσαν: την πρώτη (2004-2014), με κεκλιμένη ταχύτητα μετά το έπος, η ελληνική ομάδα διατήρησε αξιοπρεπώς το prestige της. Τη δεύτερη (2014-2024), της οποίας ο κύκλος έκλεισε με το παράξ της Γεωργίας, είχε μόνο κατήφορο, γκρίνια και στασιμότητα.

Την τελευταία διετία (2022-24) το τρένο μπήκε και πάλι στις ράγες, ξεκινώντας δειλά δειλά το ταξίδι του. Μπορεί το όνειρο της πρόκρισης σε μια μεγάλη διοργάνωση ύστερα από 10 χρόνια να μην υλοποιήθηκε, ωστόσο ο βρυκταθμός της μηχανής ακούγεται ξανά δυνατός. Το αν θα καταφέρει το γαλανόλευκο τρένο να διατηρηθεί σε τροχιά ανάκαμψης θα κριθεί από τις αποφάσεις που πρόκειται να ληφθούν το αμέσως προσεχές διάστημα.

Ο Γκουστάβο Πογιέτ, εκτός συγκλονιστικού απρόοπτου, θα αποτελέσει παρελθόν από την τεχνική ηγεσία. Το συμβολικό του από αύριο 1η Απριλίου παύει να είναι σε ισχύ, αλλά ένα ολικό και βιαστικό restart στη συγκεκριμένη περίπτωση ίσως αποβεί καταστροφικό. Είναι αναγκαίο να διατηρηθούν κάποια πράγματα που εμφανίστηκαν επί ηθικής του και στα οποία θα πρέπει να βασιστεί η νέα προσπάθεια. Ποια είναι αυτά;

Ομοιογένεια: Η διατήρηση της έννοιας της ομάδας. Το συγκεκριμένο είναι το διαχρονικό πρόβλημα της Εθνικής. Ο Πογιέτ, παρά τις εμμονές του και τη στήριξη των αγωνιστικών επιλογών του μέχρι το τέλος («ακύρωση» Φορτούνη, Δουβίκα, μη αξιοποίηση Κωνσταντέλια, Παυλίδη, Τζόλη), κατάφερε να φτιάξει ένα συμπαγές σύνολο. Οι διεθνείς δεν θεωρούσαν αγγαρεία τις κλήσεις για τα παιχνίδια της Εθνικής και ανταποκρίνονταν με ιδιαίτερη θέληση, δημιουργώντας οικογενειακό κλίμα που φάνοταν στο γήπεδο.

Εμπειρία: μπορεί η συγκεκριμένη «φουρνιά» να μη διαθέτει το ταλέντο

Καμία από τις διοικήσεις της ΕΠΟ δεν στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων· όλες παρέμειναν εγκλωβισμένες στην εξυπηρέτηση συλλογικών συμφερόντων.

Είναι αναγκαίο να διατηρηθούν κάποια πράγματα που εμφανίστηκαν επί ηθικής Πογιέτ και στα οποία θα πρέπει να βασιστεί η νέα προσπάθεια.

εκείνης της δεκαετίας 2004-2014, όμως η ποιότητα δεν λείπει, όπως και οι παραστάσεις από τη συμμετοχή σε μεγάλα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα.

Ηλικία: Με μέσο όρο ηλικίας τα 28,3 έτη, η Εθνική μπορεί να στηριχθεί στον ίδιο κορμό τουλάχιστον για μια ακόμη διετία, προσθέτοντας στους κόλπους της τα ταλέντα που θα ξεπεταχτούν.

Αγωνιστική ταυτότητα: Η ομάδα κατάφερε να βρει το χαμένο αγωνιστικό της στυλ. Έχοντας προτεραιότητα την κατάκτηση του αποτελέσματος, έβγαλε χαρακτήρα στο χορτάρι και στάθηκε ανταγωνιστική, «παλεύοντας» στα ίσα τα παιχνίδια με μεγάλους αντιπάλους (π.χ. Ισπανία, Ολλανδία, Γαλλία), διεκδικώντας τις πιθανότητες της.

Ανανέωση: Ο Πογιέτ εξέλιξε το αγωνιστικό μοντέλο που βρήκε από τον προκάτοχο του Τζον Φαντ Σιπ. Ο Ολλανδός είχε βάλει τις βάσεις, καλώντας στην Εθνική παίκτες που αναδείχθηκαν μέσα από αυτή. Ο εντυπωσιακός αριθμός των 16 ποδοσφαιριστών που έκαναν ντεμπούτο επί των ημερών του είναι ενδεικτικός. Με τον Ουρουγουανό πετύχαμε 12 νίκες σε 22 ματς, έναν προβλεπόμενο από την 3η στη 2η κατηγορία του National league και μία άνοδο στο

Οι ποδοσφαιριστές της εθνικής ομάδας παρακολουθούν περιλπυ τους Γεωργιανούς να πανηγυρίζουν. Το εισιτήριο για το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα γλίτωσε μέσα από τα χέρια τους, όμως, έπειτα από 10 χρόνια αυτή η ομάδα θύμισε κάτι από το λαμπερό παρελθόν της.

FIFA Ranking από το Νο 55 στο Νο 47.

Η κερκίδα: Η εθνική ομάδα «ζεστάνει» και πάλι τους φιλάθλους. Χωρίς (οπαδικά) χρωματιστά γυαλιά, οι Έλληνες στάθηκαν στο πλάι της στα καθοριστικά παιχνίδια, γέμισαν την «ΟΠΑΠ Arena», διασηθάνομενοι πως κάτι καλό γίνεται. Γεννήθηκε ξανά μέσα τους η προσμονή της επιτυχίας.

Το χρονικό της πτώσης

Η ηθική Πογιέτ στη μεγάλη εικόνα της «άνομβρης» δεκαετίας μοιάζει με μια μικρή χαμαμάδα φωτός. Η συνολική εικόνα, όμως, είναι αμείλικτη: η Εθνική όλο αυτό το διάστημα βρίσκεται σε έναν φαύλο κύκλο μετριότητας. Το γεγονός πως ολοκληρώνοντας την παρουσία της στο Μουντιάλ της Βραζιλίας, το 2014, με τον Φερνάντο Σάντος στο τι-

μόνι, βρισκόταν στο Νο 24 της παγκόσμιας κατάταξης και μέσα σε λίγους μήνες καταρρέθηκε σε 17 ολόκληρες θέσεις, τα λέει όλα. Και γι' αυτό οι ευθύνες μοιράζονται. Το γεγονός πως επί 20 χρόνια ακόμη συνεχίζεται η συζήτηση για το πότε και πού θα κατασκευαστεί το προπονητικό κέντρο της Εθνικής, είναι απολύτως ενδεικτικό της κατάστασης που επικρατεί στην κορυφή του ποδοσφαιρικού μας οικοδομήματος.

Καμία από τις διοικήσεις της ΕΠΟ δεν στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων· ήταν όλες εγκλωβισμένες σε συλλογικά συμφέροντα και επέτρεπαν στην ομάδα όλο αυτό το διάστημα βρίσκεται σε έναν φαύλο κύκλο μετριότητας. Το γεγονός πως ολοκληρώνοντας την παρουσία της στο Μουντιάλ της Βραζιλίας, το 2014, με τον Φερνάντο Σάντος στο τι-

μέσα και την Εθνική, με κακές επιλογές και στελέχωση χωρίς κανένα στρατηγικό πλάνο. Με την αποτυχία της πρόκρισης στο Euro του καλοκαιριού, ουσιαστικά αποπευδύνονται και οι εξελίξεις στην Ομοσπονδία, η οποία μπαίνει σε ένα διμνη έντονον διεργασιών μέχρι τις αρχές, που είναι προγραμματισμένες για τον Ιούνιο. Η ηθική του Τάκη Μπαλτάκου οδεύει κι αυτή στο τέλος της, με τον αντιπρόεδρο του ΠΑΟΚ Μάκη Γκαγκάτση να προβάλλει ως το μεγάλο φαβορί να τον διαδεχθεί. Λογικό είναι λοιπόν τα πάντα να βρίσκονται στον «αέρα» αναφορικά με την επόμενη μέρα στην Εθνική. Η απερχόμενη διοίκηση δεν μπορεί να δεσμεύσει την επόμενη με δικές της επιλογές, από τη στιγμή μάλιστα που η επόμενη αγωνιστική υποχρέωση είναι το φιλικό με τη Γερμανία

στις 7 Ιουνίου. Αν επιθυμούσε την παραμονή του Γκουστάβο Πογιέτ, θα είχε φροντίσει να αποφασίσει για το συμβολικό του πολύ πριν από τα κρίσιμα ματς με Καζακστάν και Γεωργία και επίσης δεν θα άφηνε να σέρνεται επί μήνες το θέμα με τον απλήρωτο συνεργάτη του, όπως το έθεσε –άκομψα– ο ίδιος εν μέσω της προσπάθειας για πρόκριση. Αυτό δεν σημαίνει πως δεν θα υπάρξει προεργασία για την εξεύρεση νέου προπονητή, κάτι το οποίο θα αναλάβουν ο τεχνικός διευθυντής Κώστας Κωνσταντινίδης και ο αθλητικός διευθυντής Τάκης Φύσσας, ανεξάρτητα από το αν θα διατηρηθούν τα πόστα τους στη νέα εποχή της ΕΠΟ. Οι δυο τους θα παραδώσουν λίστα με υποψηφίους για τους οποίους θα κληθεί να αποφασίσει η εκτελεστική επιτροπή που θα προκύψει από τις αρχαιρεσίες.

Υποψήφιοι διάδοχοι

Ήδη έχουν ακουστεί ονόματα όπως αυτά των Ιβάν Γιοβάνοβιτς, Φερνάντο Σάντος, Γιώργου Δώνη, Μανόλο Χιμένεθ και Μαρίνου Ουζουνίδη, όλα ωστόσο σε επίπεδο φημολογίας. Ανεξάρτητα από το ποιος θα είναι στο τιμόνι, η ΕΠΟ θα πρέπει να λάβει αποφάσεις με γνώμονα πως ήρθε η ώρα για να γίνει η υπέρβαση. Ειδικά τώρα που οι κληρώσεις θα γίνουν δυσκολότερες και οι ευκαιρίες που θα δοθούν από το ερχόμενο κύκλος Nations League θα είναι λιγοστές. Στις 7 Σεπτεμβρίου και το πρώτο επίσημο παιχνίδι με τη Φινλανδία, το πλάνο και οι στόχοι θα πρέπει να είναι ξεκάθαροι.

Οι αριθμοί σχεδόν πάντα λένε την αλήθεια και οι αριθμοί της τελευταίας δεκαετίας είναι απογοητευτικοί για την Εθνική. Το να ανεβοκατεβαίνει τρεις τέσσερις θέσεις στο Ranking της FIFA δεν αλλάζει κάτι επί της ουσίας. Δεν αρκούν μόνο οι συγκριτικές επιτυχίες για να υπάρξει διάρκεια και ανάπτυξη απαιτείται σοβαρός προγραμματισμός.

Και κάτι ακόμη: η ομάδα να προστατευθεί από τις μάχες εξουσίας και ισορροπιών του ποδοσφαιρικού παρασκηνίου, από διαγωνισμούς παραγόντων μεγάλου ή μικρού βελανέκου για μια κούφια προσκλήσεις ή μια θεοσύλα στα «τσάρτερ της χαράς».

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ
ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ
ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ
15:00

Ανάλυση και σχολιασμός από τους:
Χρήστο Ζαβό, Πανίκο Κωνσταντίνου
και Γιώργο Σαββίδη

ΣΠΟΡ FM 95.0
ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

TONI COLLETTE MONICA BELLUCCI
ΜΑΦΙΑ ΜΑΜΜΑ

FROM SUBURBAN MOM TO MAFIA DON

SUNDAY NIGHT MOVIE
MOVIES BEST HIT
THE HOME OF MOVIES

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 21:00

ΜΑΦΙΑ ΜΑΜΜΑ
ΚΟΜΩΔΙΑ

Η Κριστίν είναι η κλασική Αμερικανίδα μαμά. Όταν πεθαίνει ο Ιταλός παππούς της, πρέπει να ταξιδέψει στην Ιταλία για να τακτοποιήσει τις υποθέσεις του. Φτάνοντας εκεί, ανακαλύπτει ότι ο παππούς ήταν αρχηγός της Μαρφίας και τώρα αυτόν τον ρόλο πρέπει να τον αναλάβει η ίδια!

Το Κανά: Διστιθέται:

cablenet cyta vision MOVIES HD MESIMVRIA

Θέση 101 Θέση 49
www.mesimvria.com

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνομίλησε με νέους και νέες

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στην Κύπρο, ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) κ. Μαργαρίτης Σχοινιάς, μετέβηκε στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, όπου προέβη σε διάλογο με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες. Ο κ. Σχοινιάς, που, ως αντιπρόεδρος της ΕΕ είναι επίσης υπεύθυνος για την προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής, συνομίλησε με τους νέους και τις νέες, ανταλλάζοντας απόψεις και απαντώντας σε ερωτήσεις τους πάνω σε θέματα που σχετίζονται με τη δημοκρατία και τις επικείμενες ευρωεκλογές. Τον διάλογο συντόνισε ο ανώτερος αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, καθηγητής Κωνσταντίνος Ν. Φελλάς. Στην εκδήλωση απύθνητο επίσης χαιρετισμό ο πρύτανης του Πανεπιστημίου, καθηγητής Φίλιππος Πουγιούτας. Στην το-

ποθέτησή του, ο κ. Σχοινιάς αναφέρθηκε στα ζητήματα που σχετίζονται με το ευρύ χαρτοφυλάκιο του, το οποίο περιλαμβάνει τον συντονισμό των πολιτικών αποφάσεων και δράσεων της ΕΕ για θέματα μετανάστευσης, ασφάλειας, δεξιοτήτων, εκπαίδευσης, ισότητας και διαφορετικότητας, πολιτισμού, αθλητισμού, αλλά και διαφορετικών θρησκειών ή κοινότητων.

ΠΑΣΥΚΑΦ

Εκστρατεία για τον καρκίνο του παχέος εντέρου

Η Αλθέα ΠΑΣΥΚΑΦ, ως μέλος της Ευρωπαϊκής οργάνωσης Digestive Cancers Europe, συμμετέχει κάθε Μάρτιο μαζί με 27 χώρες-μέλη της, στην πανευρωπαϊκή εκστρατεία για τον καρκίνο του παχέος εντέρου, ο οποίος είναι ο 3ος σε συχνότητα καρκίνος σε άνδρες και γυναίκες στην Κύπρο. Υπερήφανος υποστηρικτής της εκστρατείας του ΠΑΣΥΚΑΦ είναι η ΟΠΑΠ Κύπρου. Στο πλαίσιο των δράσεών του για έγκαιρη ανίχνευση του καρκίνου του παχέος εντέρου, ο ΠΑΣΥΚΑΦ μέσω της Αλθέα (ομάδα αντιμετώπισης γαστρεντερικών καρκίνων ΠΑΣΥΚΑΦ) σε συνεργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Διευθυντών Κλινικών Εργαστηρίων, Βιοϊατρικών και Κλινικών Εργαστηριακών Επιστημόνων, προσφέρει δωρεάν την εξέταση για ανίχνευση αιματός στα κόπρανα (FOBT) για όλο

τον μήνα Μάρτιο μέχρι και τις 18 Απριλίου, στα άτομα ηλικίας άνω των 45 ετών. Το FOBT είναι μία μη επεμβατική εξέταση που μπορεί να πραγματοποιηθεί από την άνεση του σπιτιού σας. Για πληροφορίες όσον αφορά στην εξέταση FOBT, το κοινό μπορεί να απευθύνεται στον ΠΑΣΥΚΑΦ, τηλ. 77771986 Δευτέρα - Πέμπτη 8.30 - 15.30 και Παρασκευή 8.30 - 12.30.

ΤΟΥΤΟΤΑ ΚΥΠΡΟΥ

Το ολοκαίνουργιο Lexus LBX

Στο Lexus Centre Nicosia παρουσιάστηκε το ολοκαίνουργιο Lexus LBX, το compact SUV που κατέφθασε για να αναβαθμίσει όλα τα δεδομένα στην κατηγορία του και να θέσει τον πήχη για τη Lexus ακόμα υψηλότερα. Ο κ. Λούκας Λεονίδου, Marketing & CX Manager, της Toyota Κύπρου, κατά την παρουσίασή του ευχαρίστησε τους προσκεκλημένους για την παρουσία τους και ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι: «Το ολοκαίνουργιο, αμιγώς υβριδικό ηλεκτρικό LBX είναι ένα μοντέλο-ορόσημο το οποίο

αλλάζει όλα τα έως τώρα δεδομένα. Τα αρχικά LBX σημαίνουν Lexus Breakthrough Crossover και περιγράφουν ένα compact SUV που υιοθετεί σύγχρονες ιδέες και τάσεις στον σχεδιασμό και στην τεχνολογία, αλλά διατηρεί παράλληλα την πολυτελή δεξιοτεχνία και την έννοια Omotenashi». Με την επίσημη πρώτη αποκάλυψη του μοντέλου στην Κύπρο, το LBX κατέκτησε τις εντυπώσεις και μαγνήτισε τα βλέμματα, ενώ είναι έτοιμο να κάνει την κάθε μέρα στους δρόμους της Κύπρου ξεχωριστή.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ

Η μετατροπή νομισμάτων στη νέα eFx convert εποχή

Η Τράπεζα Κύπρου πρωτοπορεί, καινοτομεί και εξελίσσει συνεχώς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της. Πιστή στη δέσμευσή της, σε υφιστάμενους και νέους πελάτες, για παροχή απλοποιημένων, ποιοτικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου έθεσε σε λειτουργία τη νέα της υπηρεσία eFx convert, η οποία είναι διαθέσιμη στο 1bank Mobile app και στο Internet Banking. Μέσω της eFx convert παρέχεται η δυνατότητα στους πελάτες της Τράπεζας να πραγματοποιήσουν άμεσα συναλλαγές μετατροπής νομισμάτων με τιμές συναλλάγματος σε πραγματικό χρόνο και χωρίς χρέωση

προμηθειών. Η νέα λειτουργία είναι διαθέσιμη στην ενότητα «Μεταφορές» και ισχύει μόνο για μεταφορές/μετατροπές μεταξύ λογαριασμών σε διαφορετικά νομίσματα, σε συνδεδεμένους λογαριασμούς ή σε λογαριασμούς άλλων πελατών εντός της τράπεζας. Η νέα υπηρεσία προσφέρει μεγάλη ευελιξία στους πελάτες της τράπεζας δεδομένου ότι παρέχει διαφανή και σε ζωντανό χρόνο τιμολόγηση χωρίς χρέωση προμηθειών, επιτρέποντάς τους να εκτελούν εύκολα και γρήγορα τις μετατροπές νομισμάτων —ηλεκτρονικά— χωρίς την ανάγκη ανθρώπινης παρέμβασης.

LIDL ΚΥΠΡΟΥ

«Υπεύθυνο σήμερα, βιώσιμο αύριο»

Εκδήλωση αφιερωμένη στο όραμά της για ένα βιώσιμο αύριο πραγματοποιήσε η Lidl Κύπρου στις εγκαταστάσεις της Lidl Food Academy στο κέντρο της Λευκωσίας, παρουσία του αξιότιμου υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, κ. Γιώργου Παπαναστασίου, καθώς και άλλων εκπροσώπων θεσμικών φορέων και συνεργατών της εταιρείας, αλλά και εκπροσώπων των ΜΜΕ. Ο κ. Martin Brandenburger, πρόεδρος της Διοίκησης της Lidl Κύπρου, ανακοίνωσε το στρατηγικό πλάνο

της εταιρείας για την ανάπτυξη και βιωσιμότητα της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος, ενώ παρουσιάστηκαν στοιχεία από τη μελέτη κοινωνικο-οικονομικής επιδράσεως της Lidl Κύπρου για το οικονομικό έτος 2022-2023. Παράλληλα, παρουσιάστηκε το αναπτυξιακό πλάνο της εταιρείας για τα επόμενα τρία χρόνια, το οποίο περιλαμβάνει νέα καταστήματα και συνολικές επενδύσεις άνω των 30 εκατ. ευρώ για το δίκτυο των καταστημάτων και την αποθήκη της. Κατά τη διάρκεια της

εκδήλωσης, αναφέρθηκε η σημαντική διάκριση που κατέκτησε η Lidl Κύπρου ως η «No.1 εταιρεία στην Κύπρο με την καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής για το έτος 2023/2024» στα Best Buy Awards, η οποία αποτελεί την επιβεβαίωση της δέσμευσής της για την προσφορά προϊόντων με την καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής. Παράλληλα, παρουσιάστηκε και η στρατηγική βιωσιμότητας που ακολουθεί πιστά η Lidl Κύπρου, καθώς και ενέργειες που συμβάλλουν σημαντικά στη στήριξη της τοπικής κοινωνίας.

Ο ΜΚΟ eikona παρουσιάζει το παραμυθένιο musical

Όλοι οι... ΚΑΚΟΙ Χωράνε

ΣΕ ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΠΑΥΛΙΔΟΥ

Βοηθός Σκηνοθέτη/Μουσική διδασκαλία: Κωνσταντίνος Ανδρονίκου
Μουσική: Ανδρέας Μιχαλόπουλος
Σίχιοι: Σταύρος Σταύρου
Χορογραφίες: Μαρία Σταυρινίδου
Σκηνογραφία: ΣΚΗΝΟΤ-ΧΗΝΙΚΗ

6	9 & 10	11 & 18	19	26
12:30 μ.μ. Απριλίου	3:30 μ.μ. Μαΐου	12:30 μ.μ. Μαΐου	12:30 μ.μ. Μαΐου	12:30 μ.μ. Μαΐου
Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας	Πατιχείο Θέατρο Λεμεσού	Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας	Μαρκίδειο Θέατρο Πάφου	Δημοτικό Θέατρο Στραβόλου Λευκωσίας

ΧΡΗΣΙΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ: CACTUS, MEΓA ΧΟΡΗΓΟΙ: MetaQuotes, ΧΟΡΗΓΟΙ: STYLIANIDES, AUTOMOTIVE LTD, HomeDeco, ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: ZORFIAS, Προσώληση Εσπεριών, ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: TIKETTS

ΤΑ ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΣΤΙΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΚΟ eikona Ζυρίξ

ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

6 Απριλίου, Σάββατο

Προσέλευση: 10:00
Έναρξη: 10:30

- * Απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 8 έως 12 ετών
- * Απαιτείται εγγραφή

22842100

Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Λευκωσίας, Λεωφόρος Μακεδονίτισσης 44, 2417, Λευκωσία

- Πολύγλωσση μεγαλόφωνη ανάγνωση παιδικών ιστοριών από φοιτητές του Πανεπιστημίου Λευκωσίας
Εποπτεία: Δρ. Ανδρούλα Παπακυριακού
- Εργαστήρια δημιουργικής γραφής και εικονογράφησης
Εμφυχωτές: Μαρίνα Μιχαηλίδου-Καδή, συγγραφέας παιδικών βιβλίων, Χρύσω Χαραλάμπους, εικονογράφος

Ημέρα Ευρωπαίων Συγγραφέων

UNIC Library & Information Centre, Read LIBRARY

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK

Η οικονομία των ΗΠΑ διατηρεί ισχυρή δυναμική

Η διατήρηση ισχυρής δυναμικής της οικονομίας των ΗΠΑ παρά τη σημαντική αύξηση των επιτοκίων από τη Fed αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες εκπλήξεις για τις αγορές τους τελευταίους δώδεκα και πλέον μήνες. Σε συνδυασμό με τα σημαντικά κέρδη για τους αμερικανικούς χρηματιστηριακούς δείκτες (άνοδος του S&P 500 περίπου 30% τον τελευταίο χρόνο), η πορεία της οικονομίας έχει αιφνιδιαστεί θετικά ακόμα και τους πιο αισιόδοξους.

Τα μέχρι τώρα στοιχεία για

Η γενικότερη χαλάρωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών από τον Δεκέμβριο, μετά το μήνυμα της Fed ότι η επόμενη κίνηση στα επιτόκια θα είναι πτωτική, ευνοεί την αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας.

το πρώτο τρίμηνο του 2024 υποβλήθηκαν επιβράδυνση του ρυθμού μεγέθυνσης μετά την αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,4% σε ετσοποιοιμήνη βάση το τελευταίο τρίμηνο του 2023, ο δεύτερος υψηλότερος ρυθμός από το τέταρτο τρίμηνο του 2021. Εντούτοις, παρά την αναμενόμενη επιβράδυνση, η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται με ισχυρό ρυθμό. Σύμφωνα με το μοντέλο GDP Now της Atlanta Fed, η αύξηση του συνολικά παραγόμενου προϊόντος το πρώτο τρίμηνο εκτιμάται στο 2,1%, υψηλότερα από τον δυναμικό ρυθμό 1,8%,

όπως υπολογίζεται από τη Fed.

Τα πρόσφατα ασθενή οικονομικά στοιχεία ενδέχεται άλλωστε να έχουν δεχθεί επιδράσεις από προσωρινούς δυσμενείς παράγοντες και συνεπώς η αποδυνάμωση που παρουσιάζουν τους πρώτους μήνες του έτους δε σηματοδοτεί την αρχή μιας πτωτικής πορείας. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται και στη μεγάλη αναθεώρηση επί τα βελτίως της πρόβλεψης της Fed για την ανάπτυξη το 2024 στο 2,1% (+0,7 π.μ.) που ανακοινώθηκε στην τελευταία συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής (19-20 Μαρτίου). Η γενικότερη χαλάρωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών από τον Δεκέμβριο, μετά το μήνυμα της Fed ότι η επόμενη κίνηση στα επιτόκια θα είναι πτωτική, αναμφίβολα ευνοεί την αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας. Ιδιαίτερη όμως αναφορά έγινε από τον επικεφαλής Τζερρόμ Πάουελ στη συνέντευξη Τύπου για την αναμενόμενη θετική επίδραση από την αύξηση της προσφοράς εργασίας, γεγονός που εκτιμάται ότι θα επιτρέψει πιθανότατα στην οικονομία να συνεχίσει να αναπτύσσεται με ρυθμό υψηλότερο από τον δυναμικό χωρίς απαραίτητα να συνοδεύεται από αύξηση του πληθωρισμού. Η ανοδική αναθεώρηση για τον δομικό δείκτη τιμών προσωπικής κατανάλωσης 2024—ενδεικτικός δείκτης για τον πληθωρισμό—περιορίστηκε στις 0,2 π.μ., 2,6%, με τη Fed να διατηρεί την πρόβλεψή της για τρεις μειώσεις των επιτοκίων της τάξης των 25 μονάδων εκάστη μέχρι το τέλος του έτους. Παρά ταύτα, η Fed δεν είναι ακόμα απόλυτα πεπεισμένη ότι ο πληθωρισμός παραμένει σε σταθερά πτωτική πορεία προς τον στόχο του 2%.

Τα πρόσφατα ασθενή οικονομικά στοιχεία ενδέχεται άλλωστε να έχουν δεχθεί επιδράσεις από προσωρινούς δυσμενείς παράγοντες και συνεπώς η αποδυνάμωση που παρουσιάζουν τους πρώτους μήνες του έτους δε σηματοδοτεί την αρχή μιας πτωτικής πορείας. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται και στη μεγάλη αναθεώρηση επί τα βελτίως της πρόβλεψης της Fed για την ανάπτυξη το 2024 στο 2,1% (+0,7 π.μ.) που ανακοινώθηκε στην τελευταία συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής (19-20 Μαρτίου). Η γενικότερη χαλάρωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών από τον Δεκέμβριο, μετά το μήνυμα της Fed ότι η επόμενη κίνηση στα επιτόκια θα είναι πτωτική, αναμφίβολα ευνοεί την αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας. Ιδιαίτερη όμως αναφορά έγινε από τον επικεφαλής Τζερρόμ Πάουελ στη συνέντευξη Τύπου για την αναμενόμενη θετική επίδραση από την αύξηση της προσφοράς εργασίας, γεγονός που εκτιμάται ότι θα επιτρέψει πιθανότατα στην οικονομία να συνεχίσει να αναπτύσσεται με ρυθμό υψηλότερο από τον δυναμικό χωρίς απαραίτητα να συνοδεύεται από αύξηση του πληθωρισμού. Η ανοδική αναθεώρηση για τον δομικό δείκτη τιμών προσωπικής κατανάλωσης 2024—ενδεικτικός δείκτης για τον πληθωρισμό—περιορίστηκε στις 0,2 π.μ., 2,6%, με τη Fed να διατηρεί την πρόβλεψή της για τρεις μειώσεις των επιτοκίων της τάξης των 25 μονάδων εκάστη μέχρι το τέλος του έτους. Παρά ταύτα, η Fed δεν είναι ακόμα απόλυτα πεπεισμένη ότι ο πληθωρισμός παραμένει σε σταθερά πτωτική πορεία προς τον στόχο του 2%.

Με απώλειες άρχισε η βδομάδα στο ΧΑΚ

Απώλειες σημείωσε στην πρώτη συνεδρίαση μετά τη διακοπή για το Καθολικό Πάσχα το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Ο Γενικός Δείκτης τιμών κατέγραψε ζημίες 0,36%, κλείνοντας στις 144,80 μονάδες. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 παρουσίασε επίσης ζημίες 0,37%, κλείνοντας

στις 87,93 μονάδες. Ο συνολικός όγκος των συναλλαγών ανήλθε στις €546.827,04.

Πτώση κατέγραψαν και οι δείκτες της Κύριας Αγοράς και Εναλλακτικής Αγοράς σε ποσοστό 0,46% και 0,30% αντίστοιχα, όπως και οι Επενδυτικές Εται-

ρείες με απώλειες 1,79%. Αμετάβλητα παρέμειναν τα Ξενοδοχεία. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον συγκέντρωσαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €349.559,12 (τιμή κλεισίματος €3,73 - άνοδος 1,63%), οι τίτλοι της Ελληνικής Τράπεζας με €140.328,72 (τιμή κλεισίματος €2,35 - πτώση 1,67%), οι τίτλοι της Δημόσιας Επενδυτική με €21.139,98 (τιμή κλεισίματος €0,864 - πτώση 1,82%), οι τίτλοι της Blue Island με €12.106,70 (τιμή κλεισίματος €1,02 - πτώση 0,97%) και οι τίτλοι της Πετρολίνα με €7.455,60 (τιμή κλεισίματος €1,00 - πτώση 0,99%).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματευσης, τέσσερις κινήθηκαν ανοδικά, οκτώ πτωτικά ενώ τρεις παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε στους 144.

Το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), σε συνέχεια της προηγούμενης ανακοίνωσής του με ημερομηνία 15 Μαρτίου 2024, ανακοίνωσε την εισαγωγή στην Αγορά Ομολόγων της Ρυθμιζόμενης Αγοράς του ΧΑΚ, Ευρωπαϊκών Μεσοπρόθεσμων Ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας (EMTNs).

Κόκκινα δάνεια, αναβαλλόμενος φόρος, «αγκάθια» για τις τράπεζες

Η περαιτέρω μείωση των NPEs φέτος δεν είναι εύκολη, εκτιμά η Moody's

της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Τα υψηλά επιτόκια, η περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και η διατήρηση της ρευστότητας και της πρόσβασης στις αγορές στήριξαν τα αποτελέσματα του 2023 των ελληνικών τραπεζών, όπως επισημαίνει η Moody's. Ωστόσο εκτιμά πως φέτος ο περαιτέρω περιορισμός των NPEs δεν θα είναι εύκολος, ενώ η μείωση των επιτοκίων θα ασκήσει πιέσεις στην κερδοφορία. Παράλληλα, χτυπάει καμπανάκι για τα ακόμη πολύ υψηλά επίπεδα αναβαλλόμενης φορολογίας, τα οποία και υπονομεύουν την ποιότητα των κεφαλαίων και τις προοπτικές συστημικών τραπεζών.

Ειδικότερα, όπως αναφέρει ο οίκος, τα NPEs συνέχισαν να μειώνονται την περασμένη χρονιά, με τον μέσο δείκτη NPE να υποχωρεί στο 4,1% περίπου, από 6,2% το 2022. Σε αυτό το επίπεδο, οι τέσσερις συστημικές τράπεζες συγκλίνουν πιο κοντά στον μέσο όρο των μεγάλων ευρωπαϊκών τραπεζών (δείκτης NPE στο 2,3% στο εννεάμηνο του 2023). Αν και φέτος

οι τράπεζες αναμένουν περαιτέρω μείωση των δεικτών NPEs—είτε μέσω ορισμένων μικρών συναλλαγών στον «Ηρακλή III» είτε μέσω αποκατάστασης της τακτικής εξυπηρέτησης δανείων—, η Moody's θεωρεί ότι θα είναι πιο δύσκολο να επιτύχουν σημαντικές μειώσεις.

Ο οίκος αναμένει νέο οργανικό σχηματισμό NPEs από τους πιο ευάλωτους δανειολήπτες (κυρίως νοικοκυριά και μικρές επιχειρήσεις) λόγω των υψηλών επιτοκίων, που θα ασκήσουν πίεση στην ικανότητα των να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους. Ταυτόχρονα, οι κίνδυνοι από την πλευρά των πιο ευάλωτων δανειοληπτών είναι πιθανό να αντισταθμιστούν από την ανθεκτικότητα του επιχειρηματικού κλάδου και του νέου δανεισμού που συνδέεται με το RRF.

Όσον αφορά το κεφάλαιο, και οι τέσσερις συστημικές τράπεζες ανακοίνωσαν σχετικά «άνετους» δείκτες εποπτικών κεφαλαίων για το 2023, πάνω από τις ελάχιστες απαιτήσεις, με στήριξη από την ισχυρή κερδοφορία και την οργανική παραγωγή κεφαλαίου. Ο μέσος δείκτης CET1 έφτασε

Ο συμψηφισμός παλαιότερων ζημιών με φορολογικές υποχρεώσεις παραμένει υψηλά, στα 12,8 δισ. ευρώ, σημειώνει η Moody's.

στο 15,7% σε σύγκριση με το 13,8% του 2022, αν και η Moody's αναμένει ότι οι δείκτες των ενσώματων ιδίων κεφαλαίων (TCE)—τους οποίους και προτιμά στην αξιολόγησή της—θα είναι σημαντικά χαμηλότεροι λόγω των ακόμη υψηλών αναβαλλόμενων φορολογικών πιστώσεων (DTCs) στα βιβλία τους.

Όπως χαρακτηριστικά τονίζει ο κ. Νώντας Νικολαΐδης, αντιπρόεδρος και υψηλόβαθμο στέλεχος πιστωτικών αξιολογητών της Moody's, η συνολική ποιότητα κεφαλαίων και των ενσώματων κοινών ιδίων κεφαλαίων εξακολουθεί να υπονομεύεται από τον σημαντικό όγκο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (DTA) που είναι επιπλέον για μετατροπή σε DTC.

Τα επίπεδα DTC, δηλαδή ο συμψηφισμός παλαιότερων ζημιών με φορολογικές υποχρεώσεις, παραμένουν υψηλά, στα 12,8 δισ. ευρώ, σε σύγκριση με τα συνολικά κεφάλαια CET1 ύψους 23 δισ. ευρώ των συστημικών τραπεζών. «Θεωρούμε ότι αυτά τα επίπεδα DTC αποτελούν χαμηλότερες ποιότητας κεφάλαια, αν και ανα-

γνωρίζονται ως κεφάλαιο CET1 από την EKT. Ο δείκτης για τα ενσώματα ίδια κεφάλαια υπολογίζεται πως ήταν χαμηλότερος (από 100 έως 500 μονάδες βάσης) από τους δείκτες CET1 του 2023, λόγω της προσαρμογής μας για τα DTC και των σταθμισμένων ως προς τον κίνδυνο στοιχείων ενεργητικού (RWAs), γεγονός που οφείλεται κυρίως στην έλλειψη επενδυτικής βαθμίδας από την Ελλάδα (από τη Moody's)», τονίζει ο κ. Νικολαΐδης.

Στο μέτωπο της κερδοφορίας, ο οίκος επισημαίνει πως τα υψηλά καθαρά επιτοκιακά έσοδα (NII) ήταν «υπεύθυνα» για τη βελτίωση των επιδόσεων των τραπεζών, καθώς αυξήθηκαν κατά το εντυπωσιακό 51% το 2023, υποστηρίζοντας τα βασικά λειτουργικά έσοδα, με ώθηση από τα υψηλά επιτόκια δανείων και τις νέες εκταμιεύσεις. Για το 2024-2025 η Moody's αναμένει διατήρηση της κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών, αν και τα καθαρά επιτοκιακά περιθώρια θα δεχθούν πίεση λόγω των επερχόμενων μειώσεων των επιτοκίων στο β' εξάμηνο καθώς και των υψηλότερων beta καταθέσεων.

Η EKT «ψαλιδίζει» τα μερίσματα ελληνικών τραπεζών

της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Κεφαλαιακά πλάνα για την προσεχή τριετία καλούνται να υποβάλουν στον εποπτικό μηχανισμό SSM εντός των επομένων ημερών οι τέσσερις τράπεζες, βάσει των οποίων θα αξιολογηθεί και το αίτημα για τη διανομή μερίσματος σε ποσοστό από 10% έως 30%—ανάλογα με την τράπεζα—επί των κερδών του 2023. Το συνολικό ποσό του μερίσματος που προτιθενται να διανείμουν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες υπολογίζεται ότι θα φτάσει περίπου τα 840 εκατ. ευρώ σε σύνολο 3,6 δισ. ευρώ που ήταν τα καθαρά κέρδη της προηγούμενης χρήσης, με σημαντική διαφοροποίηση ανάλογα με την τράπεζα τόσο σε απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό επί των κερδών.

Η EKT θα επιτρέψει στις ελληνικές τράπεζες να πραγματοποιήσουν τις πρώτες πληρωμές των μετόχων τους, σημειώνει σε χθεσινό δημοσίευσή του το Bloomberg, επιβεβαιώνοντας τις μέχρι τώρα πληροφορίες, βάσει των οποίων το σχετικό αίτημα θα βρει θετική ανταπόκριση από την πλευρά του εποπτή. Όπως όμως σημειώνεται στο σχετικό δημοσίευμα του διεθνούς πρακτορείου που επικαλείται πηγή με γνώση του θέματος, το τελικό ποσό θα

είναι χαμηλότερο αυτού που έχουν αιτηθεί οι τράπεζες, διευκρινίζοντας πάντως ότι οι οριστικές αποφάσεις δεν έχουν ληφθεί ακόμη. Να σημειωθεί ότι, ερωτηθείς σχετικά σε συνέντευξη στο Mononews, ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας επισήμανε ότι «ο SSM θα ζητήσει διαβεβαίωση ότι λαμβάνονται όλα υπόψη, δηλαδή η υποχρέωση για τον αναβαλλόμενο φόρο (DTC), η αβεβαιότητα για το μέλλον και η ανάγκη να υπάρχουν "μαξιλάρια"».

Με βάση το χρονοδιάγραμμα, το επίσημο αίτημα στον SSM θα υποβληθεί το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Απριλίου και οι οριστικές αποφάσεις από τον εποπτή θα ληφθούν τον Ιούνιο. Ηδη όμως οι τέσσερις συστημικές τράπεζες έχουν ανακοινώσει τις προθέσεις τους για τη διανομή μερίσματος τόσο για την προηγούμενη οικονομική χρήση όσο και για την προσεχή τριετία, που προβλέπει τη διανομή σταδιακά έως και του 50% των κερδών.

Ειδικά για το 2023 οι τράπεζες έχουν συνυπολογίσει την επίπτωση που θα έχει στα επιτοκία τους κεφάλαια η διανομή μερίσματος από 10% έως 30% και, όπως έχει γράψει η «Κ», την «πρωτοκαθεδρία» στο ύψος του διανεμόμενου μερίσματος για το 2023 διεκδικεί η Eurobank με περίπου 335 εκατ. ευρώ προς διανομή (25%

Το συνολικό ποσό του μερίσματος που προτιθενται να διανείμουν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες υπολογίζεται περίπου στα 840 εκατ. ευρώ σε σύνολο 3,6 δισ. ευρώ που ήταν τα καθαρά κέρδη της προηγούμενης χρήσης.

επί των κερδών). Πάνω από 300 εκατ. ευρώ εκτιμάται ότι θα διανεμηθεί στους μετόχους και η Εθνική Τράπεζα (25%-30% των κερδών), ακολουθούμενη από την Alpha Bank που θα διανεμίει 122 εκατ. ευρώ (20% επί των κερδών) και την Τράπεζα Πειραιώς με άλλα 80 εκατ. ευρώ (10% επί των κερ-

δών). Σύμφωνα με πηγές από την πλευρά των τραπεζών, προς το παρόν δεν έχει αλλάξει κάτι ως προς τον σχεδιασμό και μέχρι στιγμής δεν έχουν γίνει αποδέκτες κάποιοι αρνητικοί σχολιασμοί από την πλευρά του εποπτή. Τα κεφαλαιακά πλάνα που θα υποβληθούν, «ενσωματώνουν την προοπτική της διανομής μερίσματος». Αυτό που θα εξετάσει ο SSM είναι η ανθεκτικότητα των κεφαλαίων σε βάθος τριετίας με δεδομένη την προοπτική μειώσεων των επιτοκίων και περιορισμού των εσόδων από τόκους, αλλά και την αβεβαιότητα που υπάρχει στην οικονομία λόγω και των γεωπολιτικών εντάσεων.

Το θέμα του υψηλού αναβαλλόμενου φόρου που έχουν στα κεφάλαιά τους οι ελληνικές τράπεζες, και ο οποίος κμαίνεται στο 57% κατά μέσον όρο με διαφοροποίηση ανά τράπεζα, αποτελεί ισχυρό στοιχείο προβληματισμού, καθώς πρόκειται για μακράν το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών, στις οποίες, όπου υπάρχει, δεν ξεπερνάει το 10%. Στη βάση αυτή, αρμόδιες πηγές διακρίνουν την επιθυμία του εποπτή για ταχύτερη απομείωση του αναβαλλόμενου φόρου μέσω της κερδοφορίας, έτσι ώστε η κεφαλαιακή βάση των ελληνικών τραπεζών να είναι πιο υγιής και χωρίς αστερίσκους.

Αύξηση χρηματοδοτήσεων προς επιχειρήσεις

Επιτάχυνση των χρηματοδοτήσεων προς τις επιχειρήσεις καταγράφουν τα στοιχεία της ΤτΕ για τον Φεβρουάριο, ανεβάζοντας ταχύτητα στον ρυθμό της πιστωτικής επέκτασης που ενισχύθηκε κατά 7,1%, από 6% τον Ιανουάριο. Συγκεκριμένα, η καθαρή ροή χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις, μετά την αρνητική επίδοση του Ιανουαρίου (-2,5 δισ. ευρώ), πέρασε εκ νέου σε θετικό έδαφος καταγράφοντας άνοδο κατά 924 εκατ. ευρώ. Η καθαρή ροή χρηματοδότησης σημαίνει ότι οι νέες εκταμιεύσεις υπερβήσαν τις αποπληρωμές υφιστάμενων οφειλών και η επάνοδος σε θετικό έδαφος

σηματοδοτεί την επανεκκίνηση των χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις. Παράλληλα, οι καταθέσεις των επιχειρήσεων μειώθηκαν κατά 912 εκατ. ευρώ, αποτυπώνοντας την τάση ανάσωσης της ρευστότητας που συσσωρεύουν οι επιχειρήσεις μέσω των νέων τραπεζικών εκταμιεύσεων, που λειτουργούν ως συγκοινωνούντα δοχεία με τις εταιρικές καταθέσεις.

Συνολικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, οι καταθέσεις τον Φεβρουάριο διαμορφώθηκαν στα 188,6 δισ. ευρώ καταγράφοντας μείωση κατά 1,1 δισ. ευρώ. Εκτός από τη μείωση των εταιρικών κατα-

θέσεων υπήρξε οριακή μείωση κατά 150 εκατ. ευρώ και των καταθέσεων των νοικοκυριών. Το στοιχείο αυτό ωστόσο δεν συνιστά κάποια αρνητική τάση, καθώς ένα μέρος των καταθέσεων επαναποθετείται σε επενδυτικά προϊόντα ή έντοκα γραμμάτια του ελληνικού Δημοσίου που προσφέρουν καλύτερες αποδόσεις σε σχέση με τους κλειστούς καταθετικούς λογαριασμούς, το μέσο επιτόκιο των οποίων δεν ξεπερνάει το 1,8%.

Ενδεικτικό της στρωφής σε επενδυτικά προϊόντα είναι και η μείωση που υπήρξε στις προθεσμιακές καταθέσεις των νοι-

κοκυριών, τα υπόλοιπα των οποίων μειώθηκαν τον Φεβρουάριο κατά 109 εκατ. ευρώ και διαμορφώθηκαν στα 36,9 δισ. ευρώ. Άλλα 144,5 δισ. ευρώ καταθέσεων από νοικοκυριά τηρούνται σε λογαριασμούς ταμειευτηρίου που έχουν μηδενική απόδοση. Αντίστροφη είναι η εικόνα για τις επιχειρήσεις, όπου λόγω των υψηλότερων επιτοκίων στις προθεσμιακές καταθέσεις (κοντά στο 3,20%) παρατηρήθηκε μικρή εισροή κεφαλαίων ύψους 127 εκατ. ευρώ, παρά τη γενικότερη μείωση των υπολοίπων καταθέσεων των επιχειρήσεων στα 44,1 δισ. ευρώ.

Deloitte.

2024 Global Human Capital Trends

Thriving beyond boundaries

Human performance in a boundaryless world

Scan to discover more

© 2024 Deloitte Limited